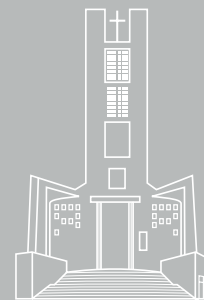

POSUŠJE

Godišnje obavijesti

Posušje, god. XXV., br. 1 (25) · Uskrs 2018.

1917.-2017.

POSUŠJE GODIŠNJE OBAVIJESTI

Izdavač

Župni ured
Bezgrješnoga Začeca B.D.M.
Posušje

Adresa

Trg fra Grge Martića 1
88240 Posušje
Tel.: 039 - 681 - 052
Faks: 039 - 680 - 791

Osoblje Župnoga ureda i Franjevačke rezidencije

Fra Mladen Vukšić, župnik
Fra Ante Leko, župni vikar
Fra Milan Lončar, župni vikar
Fra Marko Dragičević, župni vikar
Fra Ivan Landeka st., župni vikar
Fra Ivan Penavić, župni vikar
Fra Jozo Hrkać, đakon

Časne sestre

Trg fra Grge Martića 3
88240 Posušje
Tel.: 039 - 680 - 166

Osoblje

s. M. Marina Ivanković, predstojnica
s. M. Anka Kvesić
s. M. Ana Čotić

RADNO VRIJEME ŽUPNOGA UREDA

Radnim danom

Prijepodne: 8,00 do 12,00.
Popodne: 15,30 do 17,30.

Nedjeljom i blagdanima

Samo nakon svetih misa

Nedjeljom i blagdanom
ne izdajemo nikakve potvrde

**Za opremanje bolesnika fratri
su na usluzi u svako doba!**

SADRŽAJ

Uvodna riječ.....	3
OFS - Trećari.....	4
Kronika Frame.....	5
Ministranti.....	8
Veliki i mali zborovi.....	10
Nagradno hodočašće framaša u Asiz.....	12
Frama Posušje u Vukovaru.....	14
Frama Posušje na kazališnim daskama.....	17
III. Festival hercegovačkih Frama.....	18
Frama Posušje upoznala povijest Bosne Srebrene ...	19
Ljetni seminar Frame na otoku Pašmanu.....	20
Frama Posušje na HosanaFest-u u Subotici.....	21
Nogometni susret Frama u Posušju.....	22
Tragom hercegovačkih samostana.....	23
Frama Posušje na Europskom susretu međunarodne kršćanske ekumenske zajednice	
Taizé u Baselu.....	24
XII. Molitveni izlet.....	25
Čistačica crkve i odraslih čitača.....	25
Hodočašće u Fatimu.....	26
Hodočašće u Krakow – Budimpešta – Wadowice – Chestochowa – Bratislava.....	28
Hodočašće u Krapina – Marija Bistica – Ludbreg – Krašić.....	31
Hodočašće u Podmilačje.....	32
Tribine.....	33
Zoran Vukman u Posušju.....	53
Majčino selo zahvaljuje.....	53
IX. Festival religiozne drame.....	54
Proslava Velike Gospe.....	55
Proslavljena svetkovina Tijelova.....	56
Prva sveta Pričest.....	57
Proslavljen sakrament Svete potvrde.....	57
Sudionici Studijskih dana Splitske metropolije.....	58
20. susret duhovnih zvanja posušškoga kraja.....	59
Oblačenje franjevačkoga habita.....	60
Polaganje svećanih zavjeta.....	60
Zlatna Misa don Ivana Zirduma.....	61
Spomen na misionarku s. Nataliju Bešlić.....	62
Blagoslov kapelice na Triskavcu.....	62
Kršteni.....	63
Umrli.....	64
Vjenčani.....	65
Darovatelji za gradnju crkve.....	67

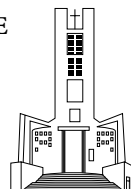
GODIŠNJE OBAVIJESTI ŽUPE POSUŠJE

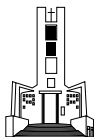
Odgovorni: fra Mladen Vukšić

Lektura: prof. Vlatko Mišetić

Slika na zadnjoj korici: Foto MIX video

Oblikovanje: Edita Grubišić, Grafotisak

UVODNA RIJEČ

Dragi župljani,

hodimo ususret Uskrsu. Kristovo uskrsnuće glavni je događaj kršćanstva i ključ razumijevanja čitave evanđeoske poruke. Bez njega bi sadržaj vjere bio isprazan, bajkovit i irealan. Optika kršćanske vjere jest perspektiva koja nastaje uskrsnim jutrom. Pogled koji dopire iz prazna groba prepun je obećanja i zadire ponad ovozemaljske prolaznosti, ranjivosti i krhkosti. Proces starenja, obolijevanja i umiranja, kojemu smo svi neminovno izloženi, Kristovim zahvatom u ljudsku povijest zadobiva sasvim drugu dimenziju i cjelokupni smisao. Promatran iz domene vječnosti, iz „uvjerenosti u zbiljnosti kojih ne vidimo“ (usp. Heb 11,1), naš nas hod oporim zemaljskim tlom podsjeća da smo samo „pridošlice i putnici“ (1Pt 2,11) čija je „domovina na nebesima“ (Fil 3,20).

Gorčina se pak života u ovom kraju oduvijek osjećala. Teško je navesti neko povijesno razdoblje u kojemu je život u Hercegovini bio pravno, gospodarski i politički uređen. K tomu, mobilnost stanovništva u novije je doba omogućila mnogima da napuste obiteljsko gnijezdo i u traganju za materijalno boljim oblikom života kucaju na nekim drugim, udaljenijim vratima. Ne možemo se, pored toga, ne složiti i priznati s mnogim mladim visokoobrazovanim naraštajima da je stabilno zaposlenje u struci s pravednom plaćom u ovom društvenom kontekstu teško pronaći. Osobito žalosti činjenica da upravo takav profil populacije odlučuje „daleko negdje sebi steći ime“ (usp. Dobriša Cesarić, *Trubač sa Seine*).

Nepovratnim odlaskom visokoobrazovana i mlada kadra iz našega kraja i same župe siječe se perspektiva mogućemu i tako potrebnu napretku ovoga podneblja. Jedina održiva investicija, čak i u gospodarskomu smislu, jest „investiranje“ u živu osobu, u razvoj bližnjega u potpunu i neokrnjenu poštovanju njegova dostojanstva – kako poslodavca, tako i radnika. Nemoguće je stoga ne čuti apele mnogih koji opetovano dijagnosticiraju užarene točke ove mikrocivilizacije po kojima je rak-rana ovoga sustava upravo dugogodišnje stvaranje stanovita „suvremenoga roblja“, odnosno djelomično ili čak potpuno obespravljanje radnika uskraćivanjem pravedne plaće za zasluženi rad. U evidentnoj polarizaciji društva, u kojoj je razvidno gomilanje materijalnoga blaga jednih i, ako ne siromašenje, onda barem prisilna stagnacija i nemogućnost razvoja drugih, unatoč ustrajnu i predanu radu, gorljivo bismo htjeli podsjetiti na postulat pape Pija XI. koji je postavio u socijalnoj enciklici davne 1931. godine: „U prvom redu radniku treba davati takovu plaću koja je dovoljna za uzdržavanje njega i njegove obitelji.“ (Pio XI., *Quadragesimo anno*, br. 70). Sveti je papa Ivan Pavao II. o zlatnom jubileju ove enciklike, 50 godina kasnije, razlažući o problematičnu odnosu podijeljenih društvenih skupina na temelju materijalne imovine i moći koja iz nje proizlazi, zapisao: „Problem rada predstavlja

temelje velikog sukoba koji je izbio između „svijeta kapitala“ i „svijeta rada“, tj. između uske, ali vrlo moćne grupe poduzetnika, vlasnika ili gospodara sredstava proizvodnje i velikog mnoštva ljudi koji su bili lišeni tih sredstava, te su u procesu rada sudjelovali jedino svojim radom. Sukob je nastao zato što su radnici svoje snage stavljali na raspolaganje grupi poduzetnika, a ovi, vođeni načelom što veće dobiti, zadržavali plaće za obavljeni rad na najnižoj mogućoj razini.“ (Ivan Pavao II., *Laborem exercens*, br. 11). Željeli bismo vjerovati da je aktualnost zapisa ovih dvojice papa, prvoga iz 1931. i drugoga iz 1981. godine, zauvijek otišla na ropotarnicu povijesti, ali stvarnost nam želju za takvim vjeronjanjem svojom nesmiljenom krutosti uvijek iznova opovrgne.

Godina je 2017. ipak bila obilježena drukčijom, dvojakom stogodišnjicom. S jedne se strane slavila stota godišnjica tzv. Oktobarske revolucije koja je, htjeli – ne htjeli, označila kraj dugoga XIX. stoljeća i propast feudalnoga sustava u Rusiji što je bio svojevrsan preludij u kratko i na zajednički nazivnik nesvedivo XX. stoljeće. S druge strane, 1917. godina u katoličkom svijetu odjekuje sasvim drugim tonom. U svibnju su mjesecu te godine počela ukazanja Blažene Djevice Marije u Fatimi čiju je autentičnost kasnije priznala i mjerodavna crkvena vlast. Poruke koje je, kako ju je narod prozvaao, Gospa Fatimska uputila nejakoj djeci, jezgrovite i konzistentne, bile su teme prošlogodišnje Devetnice Velikoj Gospi u našoj župi. Na naslovnici ovih „Godišnjih obavijesti“ njezin je lik – majke blago pognute glave s krunom na tjemenu. Ukazanja Blažene Djevice Marije uvijek konvergiraju jednom cilju: ukazivanju na ono bitno. Bitno koje izmiče kolotečini i uljuljanosti u svakodnevicu, bitno koje iznenađuje zahtjevnosti svoga sadržaja i poziva na obrat, na preokret, na promjenu životnoga kursa. Fatimska Gospa nosi krunu na glavi. Krunu koja ju simbolizira kao kraljicu univerzuma. Tu krunu dodjeljuje kralj čije „kraljevstvo nije od ovoga svijeta“ (Iv 18,36). Kršćani pripadaju tomu kraljevstvu: „kraljevstvu istine i života, kraljevstvu svetosti i milosti, kraljevstvu pravde, ljubavi i mira.“ (usp. Rimski misal, *Predslavlje svetkovine Krista Kralja*). Dokidanjem suprotnosti toga kraljevstva u našoj sredini – psovke, laži, osvete, ogovaranja, nasilja, nepravde, mržnje, ugnjetavanja i nemira – stvarat ćemo „civilizaciju ljubavi“ (T. J. Šagi-Bunić) u kojoj postaju vidljivi proplamsaji Kristove logike: „Što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!“ (Mt 25,40).

S iskrenom željom za korjenitim promjenama u osobnomu i društvenomu životu, s vjerom da nam *viribus unitis* – ujedinjenim snagama različitih subjekata društva itekako može biti bolje i bez promjene mjesta prebivališta te sa svijesti otkuda smo došli i kamo idemo upućujemo gromoglasnu poruku svima da je Krist iz groba ustao, kamen je odvaljen, život je počeo!

Jer on dođe „da život imamo, u izobilju da ga imamo!“ (usp. Iv 10,10).

Sretan vam Uskrs!

FRANJEVAČKI SVJETOVNI RED (OFS) TREĆARI

„Svjetovni franjevci neka svoju obitelj smatraju prvotnom sredinom u kojoj žive svoje kršćanske obveze i franjevački poziv; u njoj neka dadu mjesta molitvi, Božjoj Riječi i kršćanskoj katehezi, brinući se za poštivanje svakog života od njegova začeća i u svakoj situaciji sve do smrti.“ (čl. 24, br. 1) Dolazeći na mjesečne sastanke, slušajući i razmišljajući o svom franjevačkom pozivu, trećari ove župe pokušavaju gore spomenuti zahtjev i ostvarivati u svojim obiteljima. Tijekom prošle godine razmišljali smo na našim sastancima o Opomenama sv. Franje. Korizmena duhovna obnova ove godine održana je u Međugorju na kojemu je sudjelovala i većina naših sestara. Samo tjedan dana poslije toga održan je i kapitul trećara također u Međugorju na kojem su nas zastupale dvije naše sestre. I kroz ovu godinu naša sestra Ivana Kovač održala je devet sastanaka početne formacije za one koji su pristupili franjevačkom trećem redu. Na blagdan sv. Ilije hodočastili smo u Masnu luku, gdje smo slavili zaštitnika toga mjesta, a nakon misnoga slavlja održali i radni sastanak. Uoči Gospe od Anđela (Pociunkula) organizirali smo bdijenje pred Presvetim, a nazočili su i ostali vjernici. Svetoga Ljudevita, zaštitnika trećara, ove godine proslavili smo duhovnom obnovom u župi Gradnići. Misao vodilja duhovne obnove bila je „Uzor-čovjek fra Didak Buntić“, koji je i rođen u ovoj župi. U obredu Preminuća sv. Franje i proslavi blagdana sv. Franje sudjelovali smo zajedno s framašima.

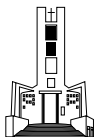
Trećaricu sv. Elizabetu Ugarsku trećari su proslavili večernjom sv. misom koju je predslavio fra Marko Dragičević. Blagdan Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije proslavili smo primanjem i zavjetovanjem trećara. Ove godine tri člana pristupila su u Treći red, četiri člana dali su prve zavjete, petero članova obnovilo je svoje zavjete, a dvoje članova položili su vječne zavjete. Na Materice (Treća nedjelja došašća) – slatki zalogaj. Naime, na taj su dan i ove godine trećarice pripremile izvrsne kolače i nudile vjernicima, a sav prilog koji je skupljen podijeljen je siromašnima u župi. U ponedjeljak 15. siječnja održan je bratski pohod uprave Svjetovnog franjevačkog reda u Hercegovini bratstvu u Posušju na čelu s područnim

duhovnim asistentom fra Antoniom Šakotom i područnim Vijećem. Došli su kako bi se upoznali sa stanjem u našem bratstvu, pružili potrebnu pomoć, bili naš oslonac u svim poteškoćama na koje nailazimo kroz naš rad i djelovanje. Nakon večernje sv. mise, koju je predslavio fra Antonio, održan je susret sa svim članovima bratstva. U petak 2. veljače nakon večernje sv. mise održan je izborni kapitul bratstva u Posušju. U izboru su sudjelovali članovi područnog vodstva. Poslije molitve i prikazana izvješća o bratskom pohodu koji se dogodilo 2. veljače, započeli su izbori za novo vijeće bratstva. U bratskom ozračju izabrani su sljedeći članovi novoga vijeća: Ružica Vranjković – ministra, Marina Bakula – doministra, Anđa Bakula – tajnica, Zvezdana Čutura – rizničarka, Ivana Kovač – učiteljica formacije, Adrijana Marić – povjerenica za komunikaciju i informiranje.

Korizmena duhovna obnova za članove Franjevačkoga svjetovnoga reda u Hercegovini održana je u Mostaru, uoči Prve korizmene nedjelje. Na ovoj obnovi sudjelovalo je oko 350 svjetovnih franjevaca. Duhovni nagovor „Snaga tišine“ održao je župnik u Čitluku fra Miro Šego, a sv. misu i klanjanje predslavio je područni duhovni asistent fra Antonio Šakota.

Ovaj izvještaj o životu i radu Franjevačkoga svjetovnoga reda u Posušju započeli smo duhovnom korizmenom obnovom i završavamo ovogodišnjom korizmenom obnovom spremajući se tako na proslavu našega najvećega blagdana – Uskrsa.

KRONIKA FRAME

Siječanj

- U ponedjeljak 30. siječnja u 19 sati održan je kviz – mjesna Olimpijada Frame. Pobjednice su Petra Galić i Daria Ćorluka. One će u travnju putovati na višednevno hodočašće u Asiz i ostala franjevačka mjesta, zajedno s framašima iz drugih bratstava. Uz njih su se također natjecali Domagoj Galić, Ante Penava, Katarina Landeka, Ivana Brkan, Antonela Grubišić, Josipa Mandurić, Julijana Bošnjak i Ivana Raič. Oni su također bili odlični, ali ipak su samo dva pobjednička mjesta. Čestitamo i njima na uloženu trudu. Tema ovogodišnjeg kviza je: *Kratka povijest hercegovačkih franjevaca od osnutka Provincije do 1945.* Skripta su pripravljena prema djelu Bazilija S. Pandžića „*Hercegovački franjevci – sedam stoljeća s narodom*“. Naši će nas framaši (oni koji su osvojili treće, četvrto i peto mjesto na mjesnoj razini) predstavljati i na područnoj framaškoj Olimpijadi koja će se održati krajem veljače gdje će sudjelovati pobjednici iz svih mjesnih bratstava hercegovačkih Frama. Našim pobjednicama čestitamo na velikom znanju koje su pokazale. Primjer su marljiva rada!

Veljača

- Od 3. do 5. veljače naša je Frama bila na trodnevnoj duhovnoj obnovi u Međugorju koja se održala u „Kući mira“. Na obnovi je sudjelovalo 40-ak framaša, većinom trećaša.

- U ponedjeljak 27. veljače održan je kviz, tzv. framaška Olimpijada znanja u Mostaru. Sudjelovalo je 50-ak framaša iz cijele Hercegovine. Materijal iz kojega su učili ostao je isti kao i na mjesnoj razini: *Kratka povijest hercegovačkih franjevaca od osnutka Provincije do 1945. godine.* Drugi put otoliko se održava ovaj kviz pobjednik je Frama Posušje, a predstavljali su nas: Ante Penava, Katarina Landeka i Domagoj Galić. Naša je Frama iza sebe ostavila Framu Ćerin i Framu Drinovce. Naši su natjecatelji ponos našoj Frami i mjestu! Nagrada je vrijedna: ekumenski doček nove 2018. godine u Baselu. Neka naše pobjednike prati Božji blagoslov u daljnjem radu i studiju.

Ožujak

- Tijekom korizme se subotom u 20.30 sati u našoj meditativnoj dvorani organizira molitveno čitanje Svetog pisma – *Lectio Divina*.

- I ove su godine dva susreta u ožujku vodili naši vijećnici i učitelji. Nakon dugog spremanja šest grupa je u dva susreta predstavilo temu sedam smrtnih grijeha. Tako smo obradili teme: oholost, škrtost, bludnost, zavist, neumjerenost u jelu i piću, srditost i lijenost. Iako su nam te teme već dobro poznate, imali smo priliku mnogo ih bolje upoznati kroz prispodobe i primjere.

- U sklopu Festivala religiozne drame 13. ožujka izvedena je predstava „Ivan Krstitelj i njegovi prijatelji“ autora Mire Gavrana. Glumačka ekipa dramske sekcije marljivo je spremala i uvježbavala ovaj poprilično zahtjevan dramaturški komad. Na čelu glumačkog kadra, kao koordinator i voditelj je naš fra Ivan, koji je došao na ideju o izvođenju ove drame, prilagodio tekst i osmislio tehničke dijelove vezane uz postavljanje predstave. Glumci su se mjesecima marljivo spremali i odvajali svoje vrijeme za uvježbavanje svojih uloga koje su na kraju odlično odradili. Prema izjavama gledatelja, predstava je ostavila veoma pozitivan dojam. Lijepo je bilo vidjeti prepunu kriptu. Umjetnost je zaživjela u našem mjestu, barem nakratko. Pokušaj je ovoga kazališnog komada na umjetnički način prikazati život, poslanje, poruku i smrt Ivana, posljednjega u nizu starozavjetnih proroka, Isusova preteče i krstitelja. Nadamo se da smo uspjeli u svom naimu. Hvala svima koji su došli pogledati predstavu i podržati naše framaše, osobito glumce.

Travanj

- Ove je godine naša Frama prvi put župljani- ma ponudila maslinove grančice na Cvjetnicu 9. travnja. Naši su se momci iz radne sekcije uputili do maslinika samostana časnih sestara franjevki u Bijelom Polju koje su nam darovale maslinove grančice, zahvalili sestrama na lijepoj gesti i zanimljivu daru te dopremili grančice u Posušje, a članovi kreativne sekcije su sve te grančice porezali i uredili svezavši ih vrpčama. Na Cvjetnicu su prije svake sv. mise naši župljani uzimali maslinove grančice te ih blagoslovljene nosili doma, a nama velikodušno ostavljali dobrovoljni novčani prilog. Skupljenim smo novcem financirali mnoge aktivnosti naše Frame, osobito glazbene i dramske

te putovanja na duhovno-edukacijske seminare. Zahvaljujemo ovim putom svima koji prepoznaju vrijednost djelovanja Frame u Posušju te podržavaju njezin rad.

- Od nedjelje Uskrsnuća Gospodnjeg do subote (16. – 22. travnja) organizirano je nagradno hodočašće za pobjednike na mjesnoj razini ovogodišnje framaške Olimpijade u Asiz. Na hodočašću je sudjelovalo 60-ak framaša iz Hercegovine.

- Od petka do nedjelje (28. – 30. travnja) velik broj naših framaša sudjelovao je na Susretu hrvatske katoličke mladeži koji se ove godine održao u Vukovaru. Pet naših autobusa uputilo se u petak u ponoć na put. Cijelu noć smo putovali i ujutro stigli u Donje Andrijevce i Stare Perkovce gdje su nas obitelji srdačno primile. Taj dan smo imali program koji su nam organizirali domaćini i svi smo uživali. Sljedeći dan smo se rano uputili u Vukovar gdje smo sudjelovali u paljenju svijeća na Memorijalnom groblju i na svetoj misi. Nakon svete mise imali smo slobodno vrijeme za obilaženje grada. Svi smo se vratili na koncert i uživali smo u druženju s drugim mladima uz pjesmu raznih pjevača. Oko 23 sata smo se uputili kući i opet putovali cijelu noć da bismo stigli rano ujutro. Iako je bilo iscrpljujuće, svi bismo rado ponovili ovo iskustvo.

Svibanj

- U nedjelju 7. svibnja bili su obredi primanja i obećanja u našoj Frami pod geslom „Dođoh da život imaju“ (Iv 10,10). Nakon mnogo pripreme primljeno je 113 malih framaša, svoja prva obećanja dalo je 103 framaša, a svoja je obećanja obnovilo 173 framaša. Nakon svečane mise koju je predvodio područni duhovni asistent fra Antonio Šakota u koncelebraciji s mnogim drugim duhovnim asistentima i na kojoj nam je pjevala Frama Čerin sa svojim voditeljem fra Tihomirom Bazinom, svi smo nastavili svoje druženje uz domjenak koji su pripremili naši mali framaši. Svi smo sretni što smo imali ove obrede u našoj Frami i spremni smo za novu sezonu.

- U subotu 20. svibnja u Posušju je održan III. Festival hercegovačkih Frama pod geslom „Tu sam da Te slavim“. Na Festivalu je sudjelovalo 13 bratstava Frame iz Hercegovine.

- Naši su framaši 28. svibnja bili gosti u Međugorju i u Dvorani Ivana Pavla II. izveli predstavu „Ivan Krstitelj i njegovi prijatelji“. Još su jednom pokazali kakvim dramskim komadom raspolažu i oduševili prisutne. Inače, predstava „Ivan Krstitelj

i njegovi prijatelji“ premijerno je izvedena početkom ožujka u sklopu Festivala religiozne drame u Posušju te je ovo njezina druga izvedba.

Lipanj

- U subotu 3. lipnja organizirano je upoznavanje šest samostana Franjevačke provincije Bosne Srebrene od koje se sredinom 19. st. odijelila današnja Hercegovačka franjevačka provincija. Na ovo je studijsko putovanje išlo 42 framaša, većinom drugaša.

- Srijedu i četvrtak, 7. i 8. lipnja, članovi naše dramske sekcije proveli su u Zagrebu. Predstavom „Ivan Krstitelj i njegovi prijatelji“ sudjelovali smo na III. Festivalu kršćanskog kazališta. Festival je to koji se održava treću godinu zaredom u organizaciji Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevača konventualaca i katoličkog glasnika „Veritas“ – glasnika sv. Antuna Padovanskoga.

Srpanj

- Od nedjelje do četvrtka (16. – 20. srpnja 2017.) pedesetero naših framaša boravilo je na ljetnom seminaru u Franjevačkom samostanu sv. Duje u Kraju na otoku Pašmanu.

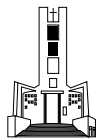
Kolovoz

- U petak 4. kolovoza naša je Frama sudjelovala na programu 28. Mladifesta. Dva su se autobusa uputila iz Posušja u Međugorje. Svi smo sudjelovali na sv. misu koja je, kao i dosadašnjih godina, bila uzveličana divnim pjesmama i riječima propovjednika, taj dan don Ivana Filipovića. Nakon večernje sv. mise, kako je to i uobičajeno petog dana Mladifesta, članovi zajednice Cenacolo izveli su predstavu za mlade „Credo“. Ovo je iskustvo iz godine u godinu sve ljepše i nadamo se da ćemo ići i sljedećih godina.

- Framaši su kroz razne sekcije sudjelovali i u pripremi za svetkovinu Velike Gospe. Naša radna sekcija sudjelovala je pomažući u pripremi za devetnice fizičkim poslovima koje su mogli obaviti. Dok se naša radna umarala, glazbena i liturgijska sekcija su sudjelovale u misnom slavlju svojom pjesmom, čitanjem i moljenjem krunice prije svake sv. mise. Naši framaši se uvijek rado odazovu u ovakvim prigodama.

Rujan

- U subotu 9. rujna glazbena sekcija naše Frame natjecala se na XI. HosanaFest-u u Subotici i osvojila nagradu za najboljeg debitanta.

- U petak 29. rujna odigrana je finalna utakmica Frama kupa između ekipa „Nulta kocka“ i „Mars i ekipa“. U dosta tvrdoj utakmici pobjedu su odnijeli momci iz ekipe „Nulta kocka“ te tako drugu godinu zaredom postali pobjednici ovog turnira. Rezultat na kraju utakmice je bio 5:3. Za najboljeg golmana turnira izabran je Ivan Barišić iz ekipe „Čunga lunga“, najbolji strijelac nam dolazi iz ekipe „Mars i ekipa“, a to je Ivan Bašić. Titulu najboljeg igrača na turniru odnio je igrač „Nulte kocke“, Josip Mandurić. Za najnesebičnijeg igrača turnira izabran je Zvone Grubišić dok plaketa *fair-play* ekipe odlazi momcima iz KK Posušja.

- Poslije našega tradicionalnog Frama kupa, u subotu 30. rujna u organizaciji Frame Posušje održao se Nogometni susret hercegovačkih Frama. „Svi doduše trče, ali samo jedan prima nagradu!“ (1 Kor 9,24) geslo je ovog susreta koji nije bio običan sportski događaj nego događaj pun vjere, *fair-play-a* i svega ostalog što se veže uz život jednog framaša. Na turniru su se natjecale Frame iz svih dijelova Hercegovine što govori da je ovaj susret, uz športski, bio zabavnog i prijateljskog karaktera.

Listopad

- Od petka do nedjelje (6. – 8. listopada) organizirana je duhovna obnova u Biskupijskom duhovno-pastoralnom centru „Sv. Josip“ u Lištanima na kojoj je sudjelovalo 40-ak framaša.

- U subotu 14. listopada 2017. godine 30-ak framaša prvog razreda upoznao je jednodnevnim izletom po Hercegovini pet samostana Hercegovačke franjevačke provincije.

- Ovogodišnji Framafest održan je u Mostaru 28. listopada pod geslom „Dok me bude, Bogu svom ću pjevati.“ Našu pjesmu pod nazivom „Ljubav s križa“ izveli su: Julija Bešlić, Ante Jurišić, Ana Penava, Gabrijela Bošnjak i Ina Čamber, a kao dio scenskog nastupa igrali su: Ana Oreč, Božena Bakula, Karlo Vidović, Sara Dragoja i Željka Lončar. Tekst za pjesmu napisala je Ivana Brkan, a glazbu Gabrijela Bošnjak. U Mostar smo stigli u 9.00 sati i uputili se na tonsku probu u Hrvatski dom Hercega Stjepana Kosače, gdje je i održan Festival. U 12.00 sati je svečanu svetu misu predvodio biskup Marko Semren poslije koje su nam podijeljeni *lunch-paketi* te smo imali slobodno vrijeme do 15.30 sati. U 16.00 sati počinje Framafest na kojem je nastupilo 20 Frama iz BiH i Republike Hrvatske. Nagradu za najbolji tekst osvojila je Frama Vitez, za najbolji scenski nastup Frame grada Zagreba, a pobjednik dvadesetog Framafesta je Frama Livno.

Studen

- Posljednjih nekoliko godina naš grad jedne večeri u studenom utihne. Njegovim ulicama ide kolona s molitvom na usnama i svijećama u rukama. I ne mora se naglašavati što se obilježava – svi znaju što se to dogodilo 18. studenog 1991., svi znaju za pad Grada-heroja. U čast i kao izraz poštovanja i zahvalnosti svim žrtvama domovinske obrane, poslije svete mise u 17 smo sati do Trga hrvatskih branitelja kroz dvije glavne ulice postavili svijeće, a zatim smo na Trgu prikazali vodotoranj s križem – simbol rana, ali i snage. Jer duša Vukovara nije pala, ona živi kroz sjećanja i kroz Grad koji se ponovno budi. Ovaj vodotoranj koji smo oblikovali možda je materijalno privremen spomenik, ali je zasigurno trajan u srcima mnogih ljudi.

Prosinac

- Već tradicionalno naše kreativna i radna sekcija udruženim snagama izrađuju i ponude župljanima adventske vijence. Radna je zasukala rukave i donijela dovoljno drva da članovi kreativne sekcije naprave i ukrase vijence koji su se mogli nabaviti prije svake sv. mise na Prvu nedjelju došašća. Hvala svim darovateljima i podupirateljima rada naše Frame!

- I ove je godine naša Frama organizirala akciju humanitarnog karaktera: „Uljepšaj Božić drugima“. Ova je akcija započela u ponedjeljak 4. prosinca i trajala do subote 16. prosinca. Na izlazima iz naših trgovina župljani su mogli ostaviti artikle koji su kasnije bili uručeni onim članovima naše župe kojima je to potrebno. Dosadašnjih godina, kao i ove, humanitarna je akcija bilježila velik odaziv naših župljana. Pred Božić su naši fratri s framašima posjetiti potrebite u župi te im uljepšali Božić uručivši im potrebne namirnice. Zahvaljujemo ovim putom svima koji su sudjelovali, a također zahvaljujemo trgovinama koje su već godinama uključene u ovu akciju: Oli, Divna, Ivka, Stević, Panko, Tonikom, Maras, S.T.R. Ana, Karlić, Limit, Lora, Kevilj i dvije radnje Konzuma.

- Od utorka do srijede (26. prosinca 2017. do 3. siječnja 2018.) pobjednici područne framaške Olimpijade (Domagoj Galić, Katarina Landeka i Ante Penava) kao nagradu za osvojeno prvo mjesto uživali su putovanje u zapadnu Europu, odnosno na Europski susret međunarodne kršćanske ekumenske zajednice Taizé u Baselu.

MINISTRANTI

SUSRET FRANJEVAČKIH MINISTRANATA HERCEGOVINE U MOSTARU

U Mostaru je u subotu 13. svibnja 2017. održan susret svih franjevačkih ministranata u Hercegovini. Sveukupno je sudjelovalo oko 600 ministranata iz 18 župa. Iz naše su župe sudjelovala 52 ministranta. Susret je započeo slavljem svete mise u 9.30 sati, u franjevačkoj crkvi sv. Petra i Pavla, a misno slavlje predvodio je fra Antonio Šakota.

Fra Antonio je potaknuo sve ministrante na marljivo izvršavanje svojih obveza u školi, crkvi i igri te im preporučio da se uvijek utječu Djevici Mariji koja je njihova majka. Iz svake je župe jedan ministrant pročitao zaziv molitve vjernika, a nakon toga uslijedilo je prinošenje raznih prigodnih darova.

Poslije sv. mise jedan se dio ministranata natjecao u kvizu znanja, a drugi je dio gledao predstavu koju su izvodili mostarski framaši. Poslije kratke okrepce, oko podne, svi su se uputili prema Rodoču. Tamo je održano natjecanje u igrama nogometa, graničara i igara bez granica. Lijep i sunčan dan omogućio je zabavu, igru i druženje. Naši su ministranti bili odlični u graničaru i igrama bez granici. U oba natjecanja osvojili su drugo mjesto.

Susret je završio proglašenjem pobjednika, podjelom darova i uspomena te kratkom zahvalnom molitvom. Zahvalni Bogu i svojim voditeljima, puni dojmova i radosti, ministranti su se uputili natrag u svoje župe i domove.

IZLET MINISTRANATA U ZADAR

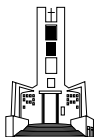
U subotu 27. svibnja 2017. organiziran je godišnji izlet ministranata naše župe, ove godine u Zadar. Redoviti godišnji izlet jest znak zahvale ministrantima za redovitost dolazaka na ministrantske susrete subotom ujutro u župnom vjeronaučnom centru te za skladno i dostojanstveno ministriranje nedjeljama i blagdanima na svetim misama. Ovaj je izlet zapravo bio hodočašće po zadarskim svetištima i samostanima.

Iz Posušja smo se uputili u ranim jutarnjim satima, a u Zadar smo stigli oko 11 sati. Obilazak grada započeli smo kod pješačkog mosta koji spaja staru jezgru grada, opkoljenu bedemima s novim gradskim četvrtima: Voštarnicom, Lipoticom i Višnjikom. Ulicama drevnog Zadra vodila nas je studentica povijesti umjetnosti, rodom iz Brišnika, gospođica Jelena Šarac. Ovom joj prigodom zahvaljujemo za stručno vodstvo po svim mjestima koja smo posjetili.

Ušavši u grad došli smo do zadarskog Forumu i crkve sv. Marije, odnosno samostana sestara benediktinki koje su nas uljudno dočekale i spremno nam pokazale Muzej zlata i srebra Zadra koji se nalazi u sklopu njihova samostana. Ovaj muzej čuva kulturno blago zadarske povijesti koje je spašeno od tuđinske pljačke i devastacije svjedočeći o bogatstvu ovog grada, njegovoj moći i estetskoj svijesti Zadrana kroz povijest.

Poslije posjeta Muzeju zlata i srebra Zadra nastavili smo s razgledavanjem zadarskog Forumu, jedinog ostatka rimskog Forumu na svijetu po ko-

jem je dopušten slobodan hod, odnosno čiji eksponati nisu zaštićeni nikakvom fizičkom barijerom te su na taj način izvrgnuti opasnosti da ih pokoji nemarni prolaznik iz nehaja i ošteti. Na Forumu prkosno stoji arhitektonsko čudo – ranohrvatska crkva sv. Donata, iz IX. stoljeća. Budući da je bila zatvorena, ovu smo tlorisnu rotundu vidjeli samo izvana. S Foruma smo se prošetalih do zadarske katedrale sv. Stošije, crkve koja je građena u izvornoj romanici, s impozantnim dvjema rozetama na pročelju i mnogim slijepim arkadama oko njih. Katedrala u svojoj ponutrici čuva krasan ciborij nad glavnim oltarom i skladno urešene barokne oltare u bočnim lađama. Na koru katedrale nalaze se već nekoliko godina velebne orgulje.

Prošavši ključnim mjestima zadarskoga središta, osjetili smo kruljenje u želudcu pa smo svoj obilazak nastavili u franjevačkom samostanu i crkvi sv. Frane. Franjevačka je crkva, kao i sve crkve Male braće u srednjem vijeku, građena jednostavno i skromno. Bogatstvo se tek očituje u pokojnoj baroknoj vitici i bogatim rezbarijama na korskim klupama te sakristijskom namještaju. U izložbenom prostoru, iza samostanske kapelice, vidjeli smo gotički poliptih i dva školska globusa s kraja XVII. stoljeća, dopremljena iz Venecije za potrebe nekadašnje Franjevačke klasične gimnazije na otoku Badiji kod Korčule. Nakon detaljna obilaska crkve, samostanskog muzeja i klaustera, fratri su nas ugostili u velikoj samostanskoj blagovaonici gdje smo okrijepili tijelo. Zahvaljujemo svim fratrima zadarskog samostana na srdačnu dočeku, na čelu s gvardijanom fra Anselmom Stulićem.

Poslije ručka smo nastavili hod zadarskim kamenim ulicama. Panorama grada najbolje se vidi

sa zvonika. Zato smo se popeli na visoki zvonik katedrale, do samog vrha i izašli na predviđeni podij ograđen kamenom ogradom koji je prelijep vidikovac, s kojeg pogled puca na zapadu do dalekih zadarskih otoka, na sjeveru do Velebita, a na jugu i istoku do zadarskih najnovijih prigradskih naselja i Ravnih kotara u zaleđu. Sišavši sa zvonika glavnom smo gradskom ulicom – Kalelargom – pošli prema Narodnom trgu gdje nam je Jelena lijepo predočila stil i povijest gradnje te ulogu zadarske Gradske vijećnice i obližnje Galerije umjetnina. Nastavivši Kalelargom došli smo najprije do crkve sv. Šime u kojoj ispod dvije tone srebra, u pompoznu sarkofagu, počivaju kosti starca Šimuna koji je primio malog Isusa na ulazu u jeruzalemski Hram.

Zatim smo produžili do Trga pet bunara, znamenite lokacije na kojoj su stari Zadrani zahvaljali pitku vodu. Ispod spomenutog Trga nalazi se mala luka, lučica Foša s moćnim Lavljim vratima kao negdašnjim glavnim ulazom u grad. Prateći sam rub rive u Foši uputili smo se prema zgradi zadarskog Sveučilišta koje je jedno od najstarijih u Europi, iz davnog XIV. stoljeća. Hodajući laganim korakom duž prostrane rive u jednom smo trenutku začuli zvuk nadaleko poznatih zadarskih orgulja i vidjeli zanimljivu instalaciju – zadarski pozdrav Suncu.

Obišavši sve ključne postaje zadarskog poluotoka, uhvatili smo i malo slobodna vremena za kupnju ponekog suvenira za uspomenu i neopterećene šetnje gradom ili povratka na pojedinu lokaciju koju smo željeli još jednom vidjeti i u njoj dulje proboraviti. Oko 19 sati krenuli smo iz Zadra i u kasne večernje sate, puni lijepih dojmova i iskustava, sretno stigli doma.

NAJVAŽNIJI DOGAĐAJI VEZANI ZA POSUŠKE ZBOROVE U 2017. GODINI

- Veliki su i mali župni zborovi ponos župe Posušje. Veliki je župni zbor *fra Grga Martić* ponosan dio župe jer broji oko 50 članova, dok Mali zbor broji 100 članova. Veliki je zbor mješoviti i višeglasan (soprani, altovi, basovi i tenori) te uvelike pridonosi svečanosti liturgijskoga slavlja. Svake nedjelje u 10 sati i blagdanima Veliki zbor svojim višeglasnim pjevanjem uvelike pridonosi liturgijskim svečanostima. Svoje probe redovito održava petkom u 19 i 30 sati. Veliki i Mali zbor vodi s. Marina Ivanković.

VELIKI ZBOR

- U vrijeme korizme Veliki zbor sudjeluje u pobožnostima *Puti Križa* koji počinje u 18 sati i na svetoj Misi nakon pobožnosti, a potom odradi i probe. Zbor pjeva Muku na Cvjetnicu i na sam Veliki petak. Pjevaju se pjesme poput: *Ja se kajem, Na dvoru Pilatovu, Stala Majka, O Isuse, daj da pjevam, Cjelivat ću Gospodine* i mnoge druge pjesme. Uz to kroz cijelu korizmu Zbor nastavlja s pjevanjem na svetoj Misi u 10 sati.

- Na blagdan Uskrsa, kada se slavi Uskrsnuće Jedinorođenoga Sina Božjega Isusa Krista, Zbor svojim višeglasnim pjevanjem nastoji uzveličati najvažniji kršćanski blagdan. Pjevaju se pučke pjesme poput: *Veliko je sad veselje, Zemlja uzdrhta, Uskrsnu Isus doista, Kraljice Neba, raduj se, Isus usta slavni, Na Nebu zora rudi* i mnoge druge.

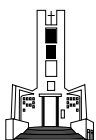
- Kao i svake godine, tako i ove, Veliki se župni zbor *fra Grga Martić* iz Posušja nakon naporne godine odlučio za izlet. Ove je godine destinacija bila Nacionalni park Krka.

Dana 27. svibnja 2017. godine nakon jutarnje svete Mise krenuli smo prema Nacionalnom parku. Kod nas burovnito, u središnjoj Dalmaciji, Nacionalnom parku Krka sunčano i jako vruće. Subota je dan kao stvoren za obilazak preksanih slapova,

prirodnih ljepota, uživanje u svježem zraku, udisanje kulture, ali i edukativnih sadržaja koje nudi Nacionalni park. Cijeli smo Nacionalni park obišli uz povremeno zaustavljanje pokraj slapova gdje smo napravili nekoliko fotografija, a potom se odmorili i popili kavu. Park je uistinu impresivan, a pogotovu kada smo se osvježili uz sladoled, popili kavu ili pojeli palačinke te uz sve to razgledali bogomdane ljepote. Rijeka Krka danas ima 7 sedrenih slapova i njezine ljepote predstavljaju prirodni krški fenomen, koji se preporučuje posjetiti u proljeće i ljeti jer je tada u punom sjaju, a možete se i osvježiti u čistoj vode. Iako se nama činilo hladno, hrabrih kupača, turista je svakako bilo.

Nakon slapova i središta Nacionalnoga parka otišli smo na otočić Visovac, biser Nacionalnoga parka na kojem franjevački samostan i crkva čine cjelinu otočića i Visovačkoga jezera. Visovac su prvo naselili augustinci, a potom su ih 1445. godine zamijenili franjevci iz Bosne. Tu su sagradili novu crkvu sa dva glavna oltara. Samostan na Visovcu posjeduje arheološku zbirku povijesnoga crkvenog ruha i posuđa, te bogatu knjižnicu s mnogim vrijednim knjigama i inkunabulama. Sakralni su sadržaji jezgra Nacionalnoga parka Krka koji nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Nakon

posjeta Visovcu, okrijepili smo se hranom koje su naše vrijedne članice iz Zbora pripremile kod svojih kuća.

Nakon prekrasne prirode i oaze mira s velikom dozom duhovnosti i vjere, otišli smo po još jednu molitvu i zagovor, u grad Sinj. Kratku stanku uz kavu i molitvu završili smo u gradu alke – Sinju.

- Pozivom župe Međugorje, odnosno s. Irene Azinović da Veliki zbor iz Posušja otpjeva i uzve liča još jedno misno slavlje, objeručke smo prihvatili. Stoga smo na blagdan Srca Isusova odlučili otpjevati i hvaliti Gospodina puninom naših srdaca u žarištu vjernika, Međugorju. Iz Posušja smo prema Međugorju krenuli oko 16 h, da bi probu imali prije krunice. Nakon probe, vrijeme smo do krunice i početka svete Mise iskoristili za ispovijed i molitvu, da bi što bolje kroz pjesmu služili Gospodinu. Svetu Misu započeli smo pjesmom *Došli smo ti, Majko draga*, a kroz svetu smo Misu otpjevali ostale poznate melodije poput: *Ave Maria, Kyrie, Sanctus, Gloria, Klanjam ti se smjerno, Samo Bog je ljubav moja* te završili stihovima pjesme *Ave Maria: Rodila si svijetu Spasitelja Krista, najljepša ti, majka si svih o Djevo Marijo – Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum benedicta tu*. Zahvaljujemo se župi Međugorje i s. Ireni Azinović što su nas pozvali da pjevamo i služimo Bogu i Djevici Mariji uoči same obljetnice, Svetoga Ivana Krstitelja te na sam blagdan Srca Isusova.

- Zaštitnica je župe Posušje Blažena Djevica Marija, a Njezin se blagdan zove Uznesenje Blažene Djevice Marije na Nebo ili Velika Gospa. Župljani se za njezin blagdan pripremaju kroz devetnice, post i molitvu. Župni Zbor svoj doprinos daje pjevanjem na prvoj devetnici, na uočnici kada je i procesija, te na sam blagdan Velike Gospe. Središnje misno slavlje je u 11 sati, a Veliki je zbor neizostvan dio i toga liturgijskoga slavlja.

- U nedjelju je, 19. studenoga 2017. godine na Humcu, u Crkvi svetoga Ante održan još jedan Susret crkvenih zborova iz cijele Hercegovine. Kao i svake godine, tako i ove Veliki je župni zbor *fra Grga Martić* iz Posušja nastupio i na ovom Susretu. Svečanost je započela svetom Misom u 18 sati, a poslije svete Mise u 19 i 30 sati počeo je službeni dio, Susret hercegovačkih crkvenih zborova. Posuški se Zbor predstavio pjesmom *Salve Regina Coelitem*. Pjesma je četveroglasna, a članovi su se Zbora od devetoga mjeseca na probama pripremali za

ovaj susret. Nije slučajno ni to da smo opet uzve ličali našu zaštitnicu Blaženu Djevicu Mariju, koju je izabrala voditeljica zbora s. Marina Ivanković. Neslužbeni je dio uvijek opušteniji. Nakon Susreta druženje smo nastavili u svadbenom salonu *Ohio* u Ljubuškom. Veseli, nasmijani i nadahnuti pjesmom, uz dobru večeru i harmoniku, pjevalo se sve do pola noći. Još jedanput smo na svečan način proslavili zaštitnicu glazbenika i pjesnika svetu Ceciliju, zaštitnicu župe Posušje našu Gospu, a sve pjesme su hvala i slava dragome Bogu. Sveti Augustin je davno rekao: “Tko pjeva, dvostruko moli.” S tim se mislima opet susrećemo na probama, a sljedeće probe su pripreme za Božić. Hvala posuškomu župniku Mladenu Vukšiću na svesrdnoj podršci Zboru.

- Zbor se svake godine priprema za blagdan Božića. Svojim pjevanjem nastoji uliti radost u srca svojih župljana zbog rođendana Spasitelja Isusa Krista, Maloga Djeteta. Zbor je pjevao na Misi polnoćki, kao i kroz sve božićne dane pjesme radosti poput: *Kirie eleison, Narodi nam se, Radujte se narodi, O Betleme, grade slavni, Svim na zemlji, Rodio se Bog i čovjek, U to vrime godišta, Zdravo budi mladu Kralju* i dr.

- U srijedu je 27. prosinca 2017. godine na blagdana sv. Ivana, apostola i evanđelista, u našoj kripti održan tradicionalni Božićni koncert. Kao i svake godine, naše božićno veselje uveličali su razni zborovi, klape, vokalni i instrumentalni sastavi te Frama. Među svim izvrsnim izvođačima nastupio je župni Dječji zbor te Veliki zbor *fra Grga Martić*.

- Za sve ono što nam je Bog dao u 2017. godini zahvalili smo na svetoj Misi Zahvalnici koja je održana 31. prosinca u 18 sati. Bogu hvala što nas poziva svaki put na druženja i pjevanja da Ga slavimo i opjevamo.

MALI DJEČJI ZBOR

- Mali dječji zbor broji 100-tinjak članova, od prvoga do devetoga razreda osnovne škole. Dječjim veselim glasovima upotpunjuju liturgijsko slavlje svake nedjelje u 8 i 30 sati. Zbog školskih obveza probe se održavaju u 10 i 11 sati subotom.

- Središnji nastup Maloga zbora je Zlatna harfa koja se zadnjih godina održava 1. svibnja. Franjevački samostan i župa svetih Petra i Pavla u Mostaru u ponedjeljak 1. svibnja 2017. godine bili su

domaćini 33. Zlatne harfe – godišnjega susreta župnih dječjih zborova iz Hercegovine. Više od 800 djece okupljene u 13 zborova pjesmom je slavilo Gospodina slijedeći geslo ovogodišnjega susreta “Kličite Bogu glasom radosnim”. Susret je započeo

u 13 sati misnim slavljem koje je predvodio župnik fra Bože Milić. Mali zbor iz Posušja rado se odaziva ovim susretima.

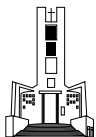
- Poslije ljetne stanke, Mali zbor započinje svoj rad i pjevanje slavljenjem Gospodina na devetnicama pripremajući se za blagdan Velike Gospe.
- Nakon Velike Gospe, početkom školske godine Mali zbor počinje s probama. Primaju se i novi članovi, a stariji nerijetko prijeđu u Veliki zbor.
- Božić je i za Mali zbor od posebne važnosti. Oni slave rođenje Djeteta Isusa svojim dječjim pjesmama na svetim Misama kroz cijelo božićno vrijeme, a posebnost je, naravno osim samoga blagdana Božića i sveta Misa na Mladence (Nevina dječica).

NAGRADNO HODOČAŠĆE FRAMAŠA U ASIZ

San svakog framaša je saznati što više o svetom Franji i doživjeti dubinu vjere kakvu je on svakim danom osjećao i pokazivao djelima koje pamtimo i u kojima pronalazimo uzor do danas. Nas 56 framaša hercegovačkog područnog bratstva predvođeni područnim duhovnim asistentom fra Antoniom Šakotom te fra Ivanom Penavićem dobili smo priliku da na Uskrs, 16. travnja, još detaljnije upoznamo sv. Franju putom u Asiz i ostala franjevačka mjesta nakon pobjede na framaškoj Olimpijadi. Iz posuške Frame tu su priliku imale Petra Galić i Daria Ćorluka. Pošli smo iz Hercegovine na Uskrs

u popodnevnim satima, a na naše prvo odredište, La Vernu, stigli smo u ponedjeljak ujutro. Obišli smo kratko samostan i okolicu, fotografirali znamenitosti te slavili Rane sv. Franje na misi koju je predvodio fra Antonio Šakota. Posjetili smo nekoliko kapelica, a između ostaloga vidjeli smo habit i krevet sv. Franje. Sama jednostavnost tog kreveta, zemljana podloga s kamenom za koji se kaže da mu je služio kao jastuk, odiše duhovnosti koju smo osjećali tijekom cijelog obilaska toga svetog mjesta. Vidjeti sva ta mjesta kojima je sv. Franjo prolazio te molio neopisiv je osjećaj koji se pamti cijeli život. Isti smo dan imali priliku sudjelovati na procesiji fratara tog samostana koja se održava svakog dana točno u 15 sati i vodi prema kapeli Stigmata, kapeli Rana sv. Franje, mjestu gdje je sv. Franjo primio Isusove rane. Drugi dan smo započeli jutarnjom misom u Porciunkuli, u originalnoj crkvi koju je gradio sami sv. Franjo svojim rukama nakon Isusovih riječi da ide i popravi njegovu Crkvu. Oko te malene crkve je kasnije sagrađena velika bazilika sv. Marije Anđeoske. Vidjeli smo i vrt u kojem rastu ruže bez trnja te mjesto gdje je sv. Franjo umro okružen svojom braćom. Nakon Porciunkule zaputili smo se prema Asizu gdje smo

obišli ostala važna svetišta: crkvu sv. Damjana (crkva u kojoj je sv. Franjo čuo glas Raspetog, pored koje se nalazi samostan u kojem je sv. Klara provela svoj život nakon ulaska u samostan), katedralu sv. Rufina (koji je ujedno i zaštitnik grada Asiza), crkvu sv. Klare (tu smo imali priliku pomoliti se kod groba sv. Klare i originalnog križa iz crkve sv. Damjana, budući da se on tu čuva) te tzv. Novu crkvu (crkva koja je sagrađena na temeljima Franjine roditeljske kuće i trgovine). Još smo obišli i Rivortorto (kolibe u kojima su živjela prva Franjina braća) pri čemu nas je kratko uhvatila i kiša, jedini put na našem hodočašću. Treći dan, već na polovici svog putovanja, obilazili smo Rijetinsku dolinu i svima poznati Greccio, mjesto gdje je sv. Franjo načinio prve, žive jaslice i tako upriličio i svima približio događaj Isusova rođenja. Prije smo posjetili svetišta Fonte Colombo i La Foresta, a zatim Greccio gdje smo slavili sv. misu i tu smo proveli cijelo poslijepodne. Četvrti dan na red je došlo mjesto koje smo najviše i očekivali na ovom hodočašću. Na samom rubu grada Asiza smjestila se bazilika i grob sv. Franje. Tu smo slavili sv. misu. Obišli smo donju i gornju baziliku, ali ništa se ne može usporediti s osjećajem koji nas je ispunio kad smo vidjeli grob sv. Franje u jednostavnoj kripti ispod bazilike. Sve je odisalo svetošću te smo se tu zadržali i pomolili. Imali smo priliku reći sve što smo htjeli točno pred sv. Franjom, sve što nam se skriva u srcima i što nas vodi dalje putem toga

velikog sveca. Potom smo se zaputili u Carceri (franjevačko samotište), a poslijepodne smo imali slobodno vrijeme u Asizu da se svatko na svoj način oprosti s gradom kojim je toliko godina prije nas hodao i sam sv. Franjo. Peti i ujedno posljednji dan našeg hodočašća, koje je prebrzo došlo svome kraju, zaputili smo se u Padovu gdje smo posjetili još dva velika sveca: crkvu i samostan u kojem je živio sv. Leopold Bogdan Mandić te veličanstveno zdanje u centru Padove posvećeno sv. Anti Padovanskom, svima dragom svecu. Nakon Padove, s mnogo novih iskustava zaputili smo se kući i sretno došli u subotnjim jutarnjim satima. Sad, kad se osvrnem na naše hodočašće, teško je riječima opisati što smo sve doživjeli. Ovih nekoliko redaka tek su sažetak velike priče koju možemo ispričati. Ne mogu pronaći dovoljno dobre riječi za sva ta mjesta koja su sv. Franji toliko značila, u kojima je pronašao utočište i mir. Iako smo svi obilježili fotografijama svaki mogući kutak, ono što ćemo pamtiti cijeli život i što čuvamo u srcu ne može zamijeniti niti nadoknaditi nijedna fotografija. Nemoguće je otići u Asiz, posjetiti sve što smo mi posjetili, čuti o sv. Franji sve što smo mi čuli, a vratiti se isti kao i kad smo otišli. Zahvaljujemo Bogu na divnoj prilici koja nam se pružila jer je to neponovljivo iskustvo. Svatko je Asiz doživio na svoj način, ali sigurna sam da ćemo se u jednom svi složiti: Franjo je bio tako malen i jednostavan, a u isto vrijeme veličanstven svetac koji nam je pružio novi način shvaćanja Boga.

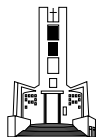
FRAMA POSUŠJE NA SUSRETU HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI U VUKOVARU 2017.

Gradovi su drevne Grčke bili uređeni po principu razdvajanja profanog od sakralnog, svakidašnjeg oblika života od onoga religijskog koji se odvijao u strogo odijeljenu prostoru od mjesta boravka. Prototip takva tlorisa urbane sredine jest Atena, grad podijeljen na život u donjem gradu – agori i prigodno obavljanje religijskih dužnosti na uzvišenu mjestu, na vrhu brda – Akropoli. Agora je predstavljala susretište ljudi, stjecište svih gradskih putova, zbir varoških trgova na kojima se odvijala svakodnevnica. Na agori su se zahuktavale žustre rasprave, razmjenjivala mišljenja, dolazilo se do zaključaka, upoznavalo se sugrađane. Na agori se rodila dijalektika – mogućnost izricanja misli, formiranje ideje u riječ, u govor, u logiku; verbalno sučeljavanje vlastita mišljenja s različitim. Na Akropoli se, naprotiv, malo govorilo, a još manje susretalo. Akropola je bila pridržana za individualan pokušaj susreta s mitskim, religijskim, gotovo magijskim silama koje je antički čovjek tražio i zamišljajno pronalazio na proplancima antičkih visova. Ono religijsko bilo je strogo odvojeno od svakodnevnog, do te mjere da se gotovo nikad nisu susretali. Kasnija je rimska civilizacijska etapa, kao kulturni sljednik propale heladske uljudbene navade, razvila dinamiku odnosa između foruma i Kapitola. Forum je, na stanovito organiziranijoj i uređenijoj razini, predočavao sve ono što je u Ateni bila agora. Na forumu je bujao gradski život;

forum je postao mjesto okupljanja rimskog Senata – poprišta rimske političke moći. A na kapitolskoj su uzvisini bile instalirane nijeme skulpture umrlih narodnih vođa koji su posthumno proglašavani božanstvima. Božansko je bilo imaginarno, nepredočivo, nedodirljivo, neprovjerljivo, neumitno, pred njim se drhtalo i žrtvama ga se umoljavalo. Bogovi pritom nikad nisu bili siti ljudske hvale i prinesenih žrtava, zlata i kâda.

Agora i forum. Mjesta ljudskog susreta, mjesta razgovora, mjesta izmjene iskustava, mišljenja i emocija, mjesta upoznavanja, mjesta trgovine i obrazovanja, mjesta doticaja s bližnjima. Mjesta. U *Cyberspace* epohi, u kojoj se ljudi rađaju već dvadesetak i više godina, gubi se mjesto, gubi se taj nužni antički *topos* koji je bio podložak svih daljnjih pretpostavki za razvoj zrela humanizma – te tako potrebne cjelovite antropologije koja bi bila kadra iznjedruti moguću stabilnu civilizaciju. *Cyberspace*, sustav rapidna protoka doživljajnih formi, po sebi je utopičan, utemeljen na bezmješću, na prostoru bez mjesta, na zamišljenoj, fiktivnoj, besprostornoj ravni koja već dekadama postaje novi poligon stvaranja interpersonalnih odnosa, razvoja dijalektike, oblikovanja identiteta... Suvremeni čovjek tako percipira okolni svijet posredstvom novog foruma, pogledom kroz sasvim novu prizmu; mjesto međusobna susreta ljudi s drevnih se gradskih trgova u novoj civilizacijskoj paradigmi pozicioniralo na ekran, na zaslon tehničkih uređaja koji postaju novi prostor – utopična, bezmjesna dimenzija – razvoja ljudske komunikacije. Suvremena mladež, kao i sve ostale generacije, obilježena je duhom vremena u koje je uronjena. Nijedna civilizacijska forma nije idealna. Zato se i bilježi trajni razvoj ili napredak civilizacije. Suvremena, digitalna, *Cyberspace* civilizacija manjkava je upravo po nedostatku dimenzije prostora. Zaboravlja se počesto da je tvorbeni element ljudskog bića tijelo, a ne slika. To tijelo za

svoj razvoj potrebuje prostor. Tijelo traži komunikaciju koja se ozbiljuje u mjestu, u prostornosti koju *Cyberspace* ne uspijeva zadovoljiti. Stoga nije neuobičajeno susresti se sa socijalno retardiranim ljudima, s osobama koje imaju poteškoća sa stvarnom, realnom, nefiktivnom komunikacijom s ljudima, sa susretom u stvarnim, mjerljivim dimenzijama prostora i vremena. Jer suvremena civilizacija po svojoj konstituciji podržava sve prisutniji društveni individualizam koji suvremene agore i forume pretvara u prostore na kojima se nalazi mnoštvo ljudi međusobno nesposobno i nezainteresirano za komunikaciju, za susret u riječi i gesti; akteri besubjektne mase, koji žive u paralelnim, hermetičnim svjetovima, međusobno se uopće ne susreću.

S tim u svezi, događaj u Vukovaru dokaz je da postoji nešto radikalno drukčije, da je moguće razmišljati i činiti ponad virtualnosti koja je zahvatila sve pore društvenog života, da su mladi ipak sposobni za istinski susret.

Susret hrvatske katoličke mladeži okuplja prigodno, svako dvije-tri godine, kako mu i sam službeni naziv kaže, mlade katolike iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine te hrvatske dijaspore diljem svijeta. Ove se godine održao jubilarni Susret, deseti po

redu, u gradu Vukovaru 30. travnja. Susret mladih katolika, dobne skupine od 15 do 30 godina, počeo se organizirati u poratno vrijeme, krajem devedesetih godina prošloga stoljeća, da bi i na taj način ponovno došlo do povezivanja ratom razmrvljena nacionalnog korpusa: naroda koji je završavao u izbjeglištvu ili je ostao izvan granica Domovine s onima koji su ostali u njoj i pokušavali normalizirati životnu situaciju. Svi su se Susreti dosad dogodili na teritoriju Republike Hrvatske, uvijek u nekom drugom gradu. Prošli je Susret prije tri godine održan u Dubrovniku, a sljedeći je dogovoren 2020. godine u Zagrebu. Susret hrvatske katoličke mladeži u Vukovaru po mnogo čemu je upečatljiv, drukčiji od svih dosadašnjih Susreta, i to ne zbog nekog osobita obola koji su dali sudionici Susreta nego zbog doprinosa samog mjesta održavanja: Grada koji je u svoje nepregledno duge i široke ulice ugostio tisuće mladih, susreo ih s iskustvom patnje i smisla, sučelio ih s realnosti koja je bitno drukčija od života u virtualnom prostoru na koji su navikli.

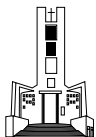
Susret je započeo u nedjelju ujutro oko devet sati molitvom na vukovarskom Memorijalnom groblju kod spomen-križa s vječnom vatrom. Polje bijelih uspravnih križeva simbol je stradanja vukovarskog čovjeka koji je u svojoj obrani ostao čvrst i nepokolebljiv. Polje mrtvih kostiju, koje su položene pod bijele križeve, svjedok je života koji je ustao u obranu svog grada i preživio umorstvo. Zato je hrvatska katolička mladež započela Susret paljenjem svijeća na tom groblju koje čuva one koji su omogućili ovaj Susret; bez kojih bi Vukovar bio zaboravljena, izbrisana priča. S Memorijalnog je groblja duga kolona mladih krenula za velikim drvenim čeonim križem i uputila se prema središtu Grada, prema perivoju dvorca Eltz. Taj je perivoj, podijeljen na različite zone, ugostio otprilike 30000 mladih koji su na to mjesto došli slaviti euharistiju. Misno slavlje bilo je središnji događaj, kulminacija X. Susreta hrvatske katoličke mladeži u Vukovaru. Uz pjesmu i molitvu, mladost je, zbijena između drevnih stabala u perivoju dvorca, leđima okrenutim prema Dunavu a licem prema oltaru, doživjela što znači kad Grad-heroj prodiše punim plućima i pošalje to najveće stratište hrvatskog naroda u novijoj nam povijesti poruku nade narodnom biću koje je satrvano beznađem. Tmasti oblaci besperspektivnosti i egzistencijalne depresije, nadvijeni već godinama nad rodnu nam

grudu, koji polagano prelaze u trajno društveno raspoloženje kočeći tako potreban napredak, tada su bili rastjerani zrakama Krista – naše nade. Pod tim su se geslom okupili mladi da javno kažu tko je pokretač njihove mladosti i snage koja počiva u njima. Teško je ne prisjetiti se oduševljenja pred sam kraj euharistijskog slavlja koje se pretvorilo u izraz zahvale i gromoglasan ritmički opetovan usklik: „Vukovar, hvala!“ Trideset tisuća mladih klicalo je hvalu Vukovaru koji je taj dan oživio njihovim dolaskom i prisutnosti mladenačkih lica u umornom Gradu na Dunavu. Poslije euharistijskog slavlja, u ranim poslijepodnevima, bio je omogućen organiziran posjet mjestima užasnih stradanja poslije pada Vukovara u zlotvorske ruke, 18. studenog 1991. godine. Nazočnost 30000 mladih u jednom danu na svega nekoliko tisuća četvornih metara značilo je kolaps redovita životnog ritma u Vukovaru. Autobusi nisu uspjeli sve zainteresirane prevesti do Ovčare ili do Muzeja Domovinskog rata. Mnogi su stoga radije odlučili posjetiti vukovarsku bolnicu gdje su za vrijeme opsade grada liječeni ranjenici, gdje su se pod kišom granata rađala djeca, mjesto gdje se umiralo i odakle su nakon pada obrane Grada konvojem odvedeni svi zatečeni ranjenici na Ovčaru, potom zvjerski strijeljani, bačeni u jamu i zatrpani. Na dan Susreta mladi bolnički su hodnici bili pretijesni da prime sve posjetitelje, gotovo hodočasnike u ovu instituciju nad čijim ulaznim vratima stoji metcima probijen amblem Crvenog križa. U večernjim je satima, ponovno u perivoju dvorca Eltz, organiziran koncert prigodne glazbe poslije kojeg su se svi sudionici Susreta uputili svojim domovima.

Grad na Dunavu, koji će zauvijek u povijesnoj memoriji biti pamćen po svojoj iznimno čudesnoj obrani i izdržljivosti pred moćno naoružanom vojskom, ostao je u sumrak 30. travnja mnogo pustiji negoli je bio danju. Grad-heroj, ispresječen rijekom Vukom na dva dijela, na Srijem i Slavoniju, s mostom razdjelnicom i spojnicom, simbol svehrvatske obrane postao je ovim događajem simbol svehrvatskog susreta mladih katolika koji su svojim dolaskom taj dan u Vukovar jasno pokazali za kim idu i tko je subjekt oko kojeg se okuplja mladost. Ne smije se zaboraviti da je u centru ovog skupa bio Kristov oltar – oltar koji je nadvladao sve Akropole i Kapitole, mjesto koje gasi utopičnost ekrana i vraća čovjeka u realnu situaciju dovodeći ga na susret od kojeg se živi. Radost na licu, osmijeh, zagrljaj i pjesma svjedoče o životnoj snazi Kristove Crkve koja spaja mladež iz svih krajeva Domovine i svijeta i daje joj vitalnost, nadu na Kristu utemeljenu koja se ne lomi pred krahovima gospodarstva i politike. Jer poruka je ovog Susreta jasna: Krist je naša nada!

Zaključno, bilo bi nezahvalno u ovom osvrtu ne spomenuti dan koji je prethodio samom Susretu u Vukovaru, subotu 29. travnja. Te su subote svi sudionici ovoga jubilarnog Susreta došli na područje Đakovačko-osječke nadbiskupije koja je zapravo bila organizator Susreta. Svaka je župa iz koje su mladi išli na Susret dobila neku župu Đakovačko-osječke nadbiskupije koja je ugostila pridošle mlade. Koliko je god program Susreta u Vukovaru bio jedinstven i dojmljiv, mnogima je upravo gostoprimstvo koje su doživjeli u slavonskim obiteljima bilo zapanjujuće. Mladi su bili ugošćeni i u četvrtima grada Osijeka i u uskim sokacima slavonskih sela, posvuda širokogrudno, s bogatim stolom, iskreno i veselo, onako kako samo Slavonci znaju dočekati gosta. Pridošla je mladež bila radost mnogim obiteljima iz kojih su otišli mladi na privremeni rad u daleke zapadnoeuropske zemlje. Poslovično ravna, izmaglicom presvučena pa samim time monotona i donekle depresivna Slavonija, ovoga je travanjskog vikenda bila itekako raspjevana, i s razlogom. U subotnjim je večernjim satima, uz pjesmu i ples hrvatske mladeži, tamburica razgalila od crnice sazdanu slavonsku dušu pripremajući je za sutrašnji posve neobičan događaj – jubilarni Susret hrvatske katoličke mladeži u nepokorenom Vukovaru. Slavonijo, hvala!

FRAMA POSUŠJE NA KAZALIŠNIM DASKAMA

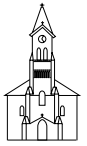

Župa Posušje već devetu godinu organizira Festival religiozne drame koji se održava u korizmi. Redovito u kripti nove župne crkve korizmenim ponedjeljcima, pored gostujućih glumačkih skupina, nastupa i domaća Franjevačka mladež. Ove je godine Frama Posušje pokušala postaviti zahtjevnije kazališno djelo, posljednji dio biblijske trilogije dramaturga Mire Gavrana: Ivana Krstitelja. Riječ je o romanu kojim gospodin Miro Gavran zaključuje niz ranijih biblijskih romansiranih radnji o Juditi i Ponciju Pilatu. Autor je dramatizirao roman te nam ga velikodušno ustupio, dopustivši da načinimo i neke izmjene te da dramu prilagodimo svojim mogućnostima. Piščeva originalnost u pristupu biblijskoj radnji, protkanoj mnogim izvanbiblijskim elementima, fikcijom koja želi u sklop pojave, poslanja i poruke proroka Ivana Krstitelja uplesti mnoštvo likova s kojima se gledatelj s obzirom na vlastitu životnu situaciju može lako identificirati, potakla nas je da se ove godine odlučimo baš za ovu dramu. Tromjesečan pripremni rad i mjesec dana intenzivnih proba urodili su plodom te je 26 mladih glumica i glumaca,

članova posuške Frame, uspjelo premijerno postaviti Gavranovu dramu „Ivan Krstitelj i njegovi prijatelji“ 13. ožujka 2017. u posuškoj kripti. Ova drama u izvedbi Frame Posušje okvirno traje sat vremena, a dosad je igrala tri puta. Na poziv međugorskog župnika fra Marinka Šakote posuški su framaši postavili „Ivana Krstitelja i njegove prijatelje“ u dvorani „Ivana Pavla II.“ u Međugorju 27. svibnja 2017.

Na osobito zadovoljstvo framaša, što je na neki način i posebno priznanje njihova rada te nagrada

za uloženi trud u stvaranju ove predstave, drama „Ivan Krstitelj i njegovi prijatelji“ postavljena je i treći put, sada na stvarne kazališne daske u Histrijskom domu u Zagrebu 8. lipnja 2017. Naime, ove se godine u organizaciji franjevaca konventualaca sa zagrebačkoga Svetog Duha, u suradnji s teatrologinjom dr. sc. Sanjom Nikčević, selektoricom programa, održao Treći festival kršćanskog kazališta. Frama Posušje se s „Krstiteljem“ prijavila na raspisani Natječaj za spomenuti zagrebački Festival i dobila pozitivan odgovor. Ponosni smo nastupili pred punim amfiteatrom kazališta „Histrion“ u zagrebačkoj Ilici i na taj način dali doprinos Festivalu kršćanskog kazališta koji želi,

nakanom organizatora, pokazati da je moguće i kršćanskim temama ulaziti u kazalište koje je u suvremenom svijetu postalo sve skućeniji prostor za kršćanina. Ovaj Festival, kao i onaj u Posušju, želi ohrabriti sve amaterske dramske skupine, kao i one profesionalne, da ne uzmiču pred predstavama koje u sebi nose kršćansku notu i da ih odvažno postavljaju pred različite profile publike. I umjetnost je evangelizacijsko sredstvo, pogotovo kazališna kojoj prilaze i oni koji su zanemarili dar vjere. Razvidno je doista katartičko djelovanje ovakva tipa kazališnih komada. Uspjeh u radu na ovom području ohrabruje nas i ujedno obvezuje da nastavimo još predanije i profesionalnije.

III. FESTIVAL HERCEGOVAČKIH FRAMA

U subotu 20. svibnja u Posušju je proslavljen III. Festival hercegovačkih Framama pod geslom „Tu sam da Te slavim“. Ovaj uistinu poseban i radostan događaj protekao je u izvrsnu ozračju te su hercegovački framaši zajedničkom pjesmom i druženjem proslavili Boga na najljepši mogući način.

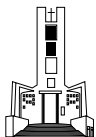
Sam događaj započeo je euharistijskim slavljem u kripti nove crkve koje je, uz suslavlje sedmorice duhovnih asistenata Frame, predslavio naš duhovni asistent fra Ivan. Poslije misnog slavlja uputili smo se prema Gradskoj športskoj dvorani gdje se slavio ovaj Festival. Kaže se da je pjevanje Bogu dvostruka molitva, a kako se Boga slavi pokazali su ovogodišnji posjetitelji Festivala. Zaista je bilo

lijepo vidjeti mnoštvo mladih, uz nekolicinu roditelja i ostalih ljubitelja ovakvih događanja, kako zdušno pjevaju uskrsnom Kristu. Svoje druženje nastavili smo u Maloj športskoj dvorani zajedničkim domjenkom koje su priredili naši framaši.

Zahvaljujemo Framama: Čerin, Drinovci, Goriča-Sovići, Gradnići, Humac, Kočerin, Međugorje, Mostar, Posušje, Posuški Gradac, Široki Brijeg, Tomislavgrad i Vitina na lijepu pjevanju. Također zahvaljujemo svim gostima i posjetiteljima na dolasku i uveličavanju ovog Festivala.

Posušje je još jednom bilo središte okupljanja hercegovačkih framaša i slavljenja Boga te se nadamo da nas ovakvo veselje očekuje i sljedeće godine.

FRAMA POSUŠJE UPOZNALA POVIJEST BOSNE SREBRENE

U subotu 3. lipnja uputili smo se na jednodnevni izlet u Bosnu gdje smo posjetili neke od franjevačkih samostana na tom području. Na izlet je išlo 42 framaša, većinom drugaša. U jutarnjim satima stigli smo u Kraljevu Sutjesku. On, zajedno sa samostanima u Kreševu i Fojnici, pripada najstarijima u Bosni i Hercegovini. I crkva i samostan posvećeni su sv. Ivanu Krstitelju. Tu smo imali priliku vidjeti i vrlo bogatu knjižnicu.

Poslije razgledavanja krenuli smo prema Visokom. Ondje su nas dočekali Antonio Ramljak i Željko Tomić, dvojica posuških sjemeništara, sa svojim prefektom fra Josipom Ikićem. Pokazali su nam svoju školu, sportsku dvoranu i knjižnicu. Mogli smo iz prve ruke saznati kako izgledaju

prostorije u kojima žive sjemeništari te kakav je raspored njihova radnog dana. U popodnevnom smo satima stigli u Fojnicu gdje smo imali ručak. Nakon ručka smo razgledali muzej i crkvu. Posjetili smo i knjižnicu u kojoj se nalazi otprilike 10 000 knjiga. Tu smo mogli vidjeti razne tekstove Sv. pisma, biografije svetaca...

Poslije Fojnice posjetili smo samostan sv. Klare u Brestovskom. Sestre klarise su nam predstavile jedan dan u samostanu, a najmlađa nam je ispričala o svom pozivu. Zaista je bilo zanimljivo vidjeti ovaj ogranak Franjevačkog reda. Jako zanimljiv i na trenutke neshvatljiv način njihova života. Poslije toga smo posjetili Franjevački samostan sv. Katarine i crkvu Uznesenja BDM u Kreševu, gdje smo razgledali samostansku riznicu i spomen-sobu našeg velikana fra Grge Martića koji je u Kreševu započeo školovanje, stupio u Franjevački red te proveo posljednje godine života. Na kraju smo posjetili Franjevački samostan na Šćitu, u Rami. Ispred crkve smo vidjeli kipove Ramske majke i Dive Grabovčeve te Posljednju večeru. Pored toga, imali smo priliku vidjeti i etnografski muzej koji se nalazi u staroj fratarskoj kući u samostanskom kompleksu na Šćitu. Kući smo se vratili u večernjim satima, bogatiji za nova saznanja i iskustva.

LJETNI SEMINAR FRAME POSUŠJE NA OTOKU PAŠMANU

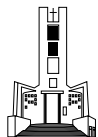
Od nedjelje do četvrtka (16. – 20. srpnja 2017.) pedesetero naših framaša boravilo je na ljetnom seminaru u Franjevačkom samostanu sv. Duje u Kraju na otoku Pašmanu. Ovaj je petodnevni susret bio vođen geslom „Hajdete i vi u osamu i otpočinite malo“ (Mt 6,31) tako da smo u morskome ozračju razmišljali o važnosti njegovanja trenutaka samoće i šutnje koje smo prekidali mladenačkim smijehom, igrom, plivanjem i druženjem. Dan

smo započinjali Jutarnjom molitvom poslije koje je slijedio doručak. Nakon doručka smo imali vremena za upoznavanje okruženja u koje smo došli. Kompleks franjevačkog samostana, s dvama klaustrima, crkvom i nepreglednim maslinikom odiše velebnom povijesti s kojom nas je upoznao gvardijan samostana fra Ante Kekez. Fra Ante nam je sadržajno predočio prošlost ovog zdanja kao i same početke dolaska franjevaca na Pašman, prije otprilike 800 godina, još za vrijeme sv. Franje. Po svršetku fra Antina predavanja posjetili smo novootvoreni samostanski muzej u kojem se čuvaju uglavnom samostanske i crkvene slike, pogotovo oltarne slike dvaju uklonjenih bočnih oltara iz crkve koja je, kao i samostan, posvećena sv. Duji. Pored vrijednih ulja, u samostanskom je muzeju pohranjeno i plemenitim kovinama umjetnički urešeno liturgijsko posuđe. U sklopu prijedpodnevnoga edukativnog programa u srijedu ujutro išli smo u obilazak benediktinskog samostana sv. Kuzme i Damjana na brdu Čokovcu nad Tkonom. Ispred benediktinskog samostana dočeka nas je

o. Jozo Milanović, jedan od trojice benediktinaca u ovom kamenom samostanu. O. Jozo upoznao nas je s benediktinskom duhovnošću, monaškim načinom života, sa sličnostima i razlikama benediktinaca i franjevaca; govorio nam je o životu na otoku, na vrhuncu brdašca s kojeg pogled puca sve do Zadra i Velebita u zaleđu. O. Jozo je osobito naglasio sklad koji postoji u dnevnom ritmu monaške zajednice koja svoj dan usklađuje s obzirom na vrste rada: tjelesni i intelektualni te na taj način monasi pokušavaju ostvariti svoj poziv posvećenja Bogu u zajednici koja boravi na samotnu mjestu. Jutarnji obrazovni dio zaključivali smo molitvom Anđeoskog pozdrava točno u 12 sati, a potom bi bio poslužen ručak. Poslije ručka imali smo mogućnost za odmor ili igru. Poslijepodne su nam sati redovito prolazili u iskušavanju vještina plivanja i drugih sportova na moru. U 19.30 sati svaki smo dan u samostanskoj crkvi slavili svetu misu s Večernjom molitvom koju je predslavio naš fra Ivan. Nakon večere smo imali slobodno vrijeme za šetnju i zajedničko druženje do 23 sata kad smo išli na počinak. Neopisivo je iskustvo biti dio ovakva seminara, duhovnog odmora na otoku: provesti pet dana na izdvojenu mjestu te uz molitvu, druženje i igru stvoriti prijateljstva s ljudima koje si dotad jedva poznavao. Zahvaljujemo na poseban način sadašnjim i bivšim vijećnicama područnog vijeća Frame Hercegovina (Ivani, Katarini, Kristini i Magdaleni) koje su se potrudile da nas u pravo vrijeme dočeka topao obrok.

FRAMA POSUŠJE NA HOSANAFEST-U U SUBOTICI

Proljetos se glazbena skupina posuške Frame prijavila na Festival hrvatskih duhovnih pjesama u Subotici, XI. HosanaFest sa skladbom „Pjesma o slugi Gospodnjem“. Tekst je uzet iz Knjige Izaijine, skladbu potpisuje g. Jozo Mandić, a aranžman g. Josip Vukoja. Deset izvođača ove skladbe uputilo se u petak 8. rujna u poslijepodnevnim satima prema Subotici. U Suboticu smo stigli malo poslije ponoći, pred župnu crkvu Marije Majke Crkve, u gradskoj četvrti Aleksandrovo gdje nas je srdačno dočekaio domaćin vlč. dr. Marinko Stantić sa svojim suradnicama, organizacijskim odborom HosanaFest-a: mladim damama Natašom, Tatjanom i Sandrom te gospođama Stanislavom i Meli-

tom, koje su nas širokogrudno primile u svoje domove. U subotu ujutro, 9. rujna, poslije generalne probe, u vodstvu Nataše, Tatjane i Sandre krenuli smo ulicama grada Subotice. Našavši parking u blizini franjevačkog samostana, posjetili smo to drevno zdanje s crkvom sv. Mihaela i kapelom sv. Ante kojem se cjelodnevno moli vjerni puk Vojvodine. Crkvom i samostanskim kompleksom proveo nas je gvardijan fra Zdenko Gruber kojem iskreno zahvaljujemo na gostoprimstvu. Poslije posjeta subotičkim franjevcima nastavili smo prema Plavoj fontani koja krase dvorište Gradske kuće, subotičke vijećnice u kojoj stoluju gradski oci i u kojoj se sklapaju građanske ženidbe. Secesijsko zdanje, s prijeloma XIX. na XX. stoljeće, raskoši koju samo secesija, taj neuštogljen, mlade-

nački, gotovo buntovni stil može dati građevini, oduzima dah. Mnoštvo detalja koji otkrivaju bogatstvo Vojvodine u prvim dekadama dvadesetog stoljeća ostalo je trajno upisano na intenzivnim nijansama plave i zelene keramike koja resi ponutricu subotičke Gradske kuće. Osobit pak dojam ostavlja glavna dvorana Gradske kuće u kojoj dominira moćan namještaj od orahovine te vitraji s austro-ugarskim vladarima koji igrom svjetla i sjene te prpošnom dinamikom boja daju ovoj auli svečanu notu. Razgledavši jezgru grada s ključnim arhitektonskim jedinicama koje tvore vedutu ovoga kulturnog središta Vojvodine – narodno kazalište, sinagogu, katedralu i korzo, vratili smo se kod domaćina na obilan, blagdanski stol. Okrijepivši se toplim obrokom nastavili smo upoznavanje subotičke okolice: perivoja Palić s ogromnim jezerom, cvjetnim i travnatim površinama, zoološkim vrtom i neoklasicističkim malim dvorcima među kojima odmara domaće stanovništvo i njihovi gosti. Zanimljiv je svakako bio posjet subotičkom zoološkom vrtu, trećem po veličini u Europi. Poslije ugodne šetnje uz obalu jezera, odvezli smo se do obližnje mondene vinarije „Zvonko Bogdan“ i vidjeli neopisivo skladan sraz vinograda i poluoblačna neba nad kojim umire sunčan dan. U sumrak smo krenuli prema događaju koji nas je i doveo u Suboticu. U 19.00 sati su svi izvođači ušli u subotičku Halu sportova, dvoranu u kojoj se već dulje od desetljeća organizira HosanaFest. Festival je bio uistinu svečan glazbeni čin. Petnaest izvođača, pristiglih iz raznih krajeva sjeverne i južne Hrvatske, dijaspore i Vojvodine, ujedini su se u ovo-

mu zajedničkom slavljenju Boga pjesmom. Više stotina mladih svojim je pjevanjem i gromoglasnim pljeskom ispunjalo sportsku dvoranu i time poslalo jasnu poruku: Živa je vjera ovog naroda! Poslije svih izvedbi valjalo je nagraditi najbolje. Nagrada koju izvođači dijele međusobno pripala je gospođi Mariji Perković iz Stuttgarta za skladbu „Probudi me“. Frama Posušje dobila je nagradu stručnoga ocjenjivačkog povjerenstva za najboljeg debitanta – 1. mjesto među onima koji prvi put nastupaju na Festivalu, a naša Mirna Bakula, po mišljenju glazbenih eksperata koji su tvorili stručno ocjenjivačko povjerenstvo, jest najbolji vokal. Čestitamo svim instrumentalistima i vokalistima, članovima naše Frame, izvođačima skladbe „Pjesma o slugi Gospodnjem“ koja je bila itekako zapažena na XI. HosanaFest-u, a osobito solistkinji, mladoj dami Mirni Bakula. Na poseban način zahvaljujemo gospođi Josipi Jukić, voditeljici glazbene sekcije naše Frame, koja je tjednima neumorno radila s izvođačima pripremajući ih za nastup na ovom festivalu. U nedjelju 10. rujna proslavili smo u zajedništvu svih sudionika HosanaFest-a sv. misu u 9.30 sati u župnoj crkvi Marije Majke

Crkve u Aleksandrovu. Misno slavlje predslavio je naš duhovni asistent fra Ivan Penavić, a suslavili su domaći župnik i idejni tvorac HosanaFest-a, vlč. dr. Marinko Stantić te fra Zdravko Dadić, župnik župe Blažene Djevice Marije Anđeoske u Sevsvoj Sopnici u Zagrebu koji je na HosanaFest dopratio glazbenu skupinu „Anima Una“ iz svoje župe. Poslije svečanog objeda, koji su nam pripremili naši domaćini, krenuli smo prema Posušju. Zaustavili smo se nakratko u Osijeku, pomolili se u konkatedrali sv. Petra i Pavla, prošetali promenadom i pogledali s pješačkog mosta Dravu te nastavili svoj put doma kamo smo stigli u kasnim večernjim satima, praćeni jako kišom u kanjonu Vrbasa. Još jednom iskreno zahvaljujemo domaćinu vlč. dr. Marinku Stantiću i svim organizatorima koji su nas primili u svoje domove: Nataši, Tatjani, Sandri, Stanislavi i Meliti. Hvala naročito obitelji Željka i Ruže Ivanković, sestre vlč. Marinka, koji su ugodili organizatore festivala i ispred čijeg smo se doma u nedjelju poslijepodne, skupljeni svi zajedno, uz zagrljaj i poljubac domaćina, rastali od Subotice. Draga Vojvodino, hvala i doviđenja!

NOGOMETNI SUSRET

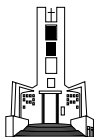
HERCEGOVAČKIH FRAMA U POSUŠJU

Ove smo godine 30. rujna prvi put organizirali Nogometni susret hercegovačkih Frama u Posušju. U Gradskoj sportskoj dvorani susrelo se 17 mjesnih bratstava Frame koje su zajedno prošle kroz utakmice igrajući, pobjeđujući i gubeći. Frame koje su sudjelovale na ovom nogometnom susretu su: Bukovica, Čitluk, Drinovci, Gorica-Sovići, Gradnići, Humac, Kočerin, Kongora, Međugorje, Mostar, Posušje, Posuški Gradac, Seonica, Široki Brijeg, Tihaljina, Tomislavgrad i Veljaci. Cijeli turnir je bio popraćen glasnim navijanjem svih Frama s punih tribina. Prvo mjesto je zasluženo odnijela Frama Drinovci. Odmah za njima, na drugom mjestu, našla se Frama Čitluk, a broncu je odnijela Frama Kongora.

Poslije dodjele nagrada svi smo se okupili na domjenku koji su pripremili naši framaši te uživali

u druženju s framašima iz Frama diljem Hercegovine. Ovaj je sportski susret prošao uz smijeh, navijanje i zabavu tako da se svi nadamo da ovo neće biti posljednji takav događaj organiziran između naših Frama. Svi željno iščekujemo novu priliku za druženje i malo prijateljskog dokazivanja na terenu.

TRAGOM HERCEGOVAČKIH SAMOSTANA

U subotu 14. listopada 2017. godine 30-ak fra-maša prvog razreda krenulo je na studijsko putovanje samostanima Hercegovačke franjevačke provincije. Pošli smo u 8.00 sati i uputili se u Tomislavgrad gdje nas je dočekaao gvardijan samostana fra Sretan Ćurčić. Proveo nas je kroz samostansku crkvu i ukratko ispriopovjedio njezinu povijest, a zatim smo posjetili lapidarij u samostanskom klausturu te novouređenu franjevačku knjižnicu i poznati Franjevački muzej „Fra Jozo Križić“, jedi-

ni s afričkom zbirkom u BiH. U crkvi smo vidjeli sliku „Isus prijatelj malenih“ slikara Vlahe Bukovca koja je neprocjenjive vrijednosti i ogromnih dimenzija. Nakon Tomislavgrada krenuli smo prema Konjicu. Tu smo posjetili crkvu i muzej i čuli iz usta gvardijana fra Ferde Bobana svjedočanstvo o sve malobrojnijoj katoličkoj zajednici u konjičkom kraju. Poslije toga smo krenuli prema Mostaru. Ručali smo u Dompesu, novootvorenomu franjevačkom kompleksu pučke kuhinje i studentskog doma u Mostaru, nakon čega smo obišli

crkvu čiji je dovršetak izgradnje u tijeku, potom vidjeli spomen-sobu stare mostarske crkve srušene u Domovinskom ratu i franjevačku knjižnicu pa se popeli na zvonik. Samostanskim nas je kompleksom proveo, uz iscrpno tumačenje povijesnih događaja, provincijski knjižničar fra Ante Marić. Nakon posjeta samostanu prošetali smo do Starog mosta. Iz Mostara smo pošli na Široki Brijeg gdje nam je fra Ivan govorio o izgradnji crkve, odveo nas na mjesto pogibije dvanaestorice franjevaca i opisao kako su ubijeni. Pokazao nam je jedini kip sv. Franje koji je izradila žena i brojna druga umjetnička djela koja se nalaze u samostanskoj riznici i Franjevačkoj galeriji na Širokom Brijegu.

Vidjeli smo, naravno, vebnu širokobriješku crkvu koja čuva mučeničke kosti i kosti fra Didaka Buntića, graditelja crkve te kosti biskupa fra Rafe Barišića, prvoga hercegovačkog biskupa u XIX. st. Posljednji samostan koji smo posjetili je onaj na Humcu. Tu smo susreli fra Antu Mitra, fra Antu Begića i fra Željka Tomića iz Posušja koji se, uz još dvojicu mladića, nalaze u Franjevačkom novicijatu. Oni su nas proveli kroz prelijepo novicijatsko dvorište, a potom nam je gvardijan fra Dario Dodig pokazao staru humačku crkvu, jedinu u Hercegovini koja potječe iz turskog vremena. Vidjeli smo zatim i zanimljivu galeriju križeva, galeriju „Majka“ s različitim motivima žene i majke te muzej gdje se, među brojnim arheološkim eksponatima, u najznačajnije ubraja Humačka ploča, ransrednjovjekovna darovnica. S Humca smo se uz pjesmu vratili u Posušje oko 21 sat.

FRAMA POSUŠJE NA EUROPSKOM SUSRETU MEĐUNARODNE KRŠĆANSKE EKUMENSKE ZAJEDNICE TAIZÉ U BASELU

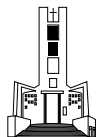

Dana 26. prosinca 2017. krenuli smo iz Posušja Ante Penava, Katarina Landeka i ja (Domagoj Gačić) na put prema Baselu. Išlo nas je 60 mladih iz Hercegovine s fra Antonijem Šakotom, a nas troje smo išli kao nagrađeni za osvojeno prvo mjesto na Olimpijadi Frame Hercegovina koja se održala u veljači 2017. u Mostaru. Prva odrednica bio nam je grad Luzern u središnjoj Švicarskoj. Taj dan, 27. prosinca, proveli smo u obilasku Luzerna gdje smo navečer slavili sv. misu u Hrvatskoj katoličkoj misiji poslije koje smo bili smješteni po obiteljima. Sutradan, 28. prosinca, rano ujutro krenuli smo prema Baselu gdje smo se smjestili po obiteljima poslije čega smo otišli na Večernju molitvu u St. Jakob arenu gdje se održavao molitveni program. Poslije molitve smo se vratili u obitelji. Ujutro 29. prosinca imali smo Jutarnju molitvu po župama u Baselu. Neki su od nas taj dan iskoristili za posjet gradu Mulhouseu u Francuskoj. Navečer Večernja molitva u St. Jakob areni i povratak u obite-

lji. Dana 30. prosinca slijedio je jednak program kao i prethodnog dana te smo taj dan iskoristili za posjet još jednom gradu, ovaj put Freiburgu im Breisgau u Njemačkoj. Na Silvestrovo poslije Jutarnje molitve zaputili smo se u obilazak Basela, nakon čega je slavljena sv. misa na kojoj su bili svi mladi iz Hrvatske koji su sudjelovali na programu Taizé-a. Novu godinu smo dočekali na otvorenom pokraj rijeke Rajne gdje je bio veliki vatromet. Na

Novu godinu išli smo s obiteljima domaćina na sv. misu poslije čega je uslijedio ručak po obiteljima i polazak natrag iz Basela prema Luzernu gdje su nas dočekale obitelji kod kojih smo bili smješteni. U utorak ujutro 2. siječnja krenuli smo natrag kući. Usput smo posjetili Milano i čuvenu milansku katedralu. Kućama smo nakon cjelonoćne vožnje došli rano ujutro 3. siječnja. Ovo putovanje Europom, odnosno novogodišnji ekumenski susret s pripadnicima ostalih kršćanskih Crkava, bilo je lijepo novo iskustvo, sklopila su se neka nova prijateljstva, vidjeli smo mnoge znamenitosti i zasigurno ćemo ga dugo pamtit.

XII. MOLITVENI IZLET

ČISTAČICA CRKVE I ODRASLIH ČITAČA

Čistačice crkve, odnosno Molitvena skupina *Čisto srce stвори mi Bože*, i Odrasli čitači, tako smo ih jednostavno nazvali, i ove godine su, kao i prethodnih jedanaest, bili na *Molitvenom izletu*, koji se s nestrpljenjem očekivao. Autobus je krenuo 9. rujna 2017. u 7,00 sati s crkvenoga parkirališta prema Zadru. Pun je kao šipak; s vozačem nas je 51 u njemu bilo.

Bez dužeg čekanja na graničnom prijelazu u Osoju vozimo se prema Zadru. Na odmorištu Krka polusatno druženje uz jutarnju kavicu i lagano buđenje od tmurnoga posušškoga jutra svima je dobro došlo. Na Krki nas obasjava prekrasno primorsko sunce. Kad smo stigli u Zadar, odlazimo u Franjevački samostan na Trgu svetoga Franje. Sudjelovali smo na sv. Misi u samostanskoj crkvi koju je predvodio fra Bojan Rizvan, tajnik Zadarske franjevačke provincije. Nakon Mise smo pošli u obilazak znamenitosti grada Zadra. Tako smo obišli: morske orgulje, Pozdrav Suncu, Kalelargu, katedralu sv. Stošije...

Drugi dan (nedjelja, 10. rujna) budiemo se u osunčanom Zadru u predivno nedjeljno jutro. Nakon doručka idemo na sv. Misu u katedralu svete Stošije u devet sati. Vozač autobusa „Posušje-Busa“ gosp. Dalibor Topić vozi nas danas najprije prema Novigradu, za razgledanje kanjona Zrmanje. Napuštamo autobus u Novigradu i presjedamo u dvije brodice, kojima plovimo nekoliko sati kanjonom do samoga izvora rijeke Zrmanje uz pjesmu i gangu posušškoga kraja. Rijeka Zrmanja je tisućljećima probijala put prema moru kroz tvrdu karbonatnu podlogu

čime je stvorila jedan od najimpresivnijih kanjona u Hrvatskoj. Zaštićen je kao značajni krajobraz i svake godine privlači veliki broj zaljubljenika u prirodne ljepote. U Kanjonu su snimani mnogi filmovi, između ostaloga i poznati film „Winnetou“.

Nakon ručka sjedamo u autobus i uz zvuke pjesme stižemo najkraćim putem do Knina. Posjetili smo crkvu Gospe Velikoga Hrvatskoga Krsnoga Zavjeta. Crkva, upravo otvorena za Večernju Misu, nevjerojatne je ljepote, spektakularna, atipična, ne postoji nešto slično njoj. Tko uđe u nju, doživi nešto nevjerojatno, nešto što osvaja i oko i osjećaje, kako kaže fra Milan. Liturgičari nisu baš sa svim rješenjima oduševljeni, ali... Od Knina se vozimo preko Sinja, Trilja do našega Posušja. Pjesma nije prestajala. Stižemo oko 22,00 sata. Svi smo, Bogu hvala, kući stigli živi, zdravi i s obiljem lijepih dojmova, o kojima ćemo još dugo pričati i pohraniti ih u vlastiti „trezor“ nezaboravnih uspomena.

HODOČAŠĆE U FATIMU

PRVO HODOČAŠĆE NAŠE ŽUPE U FATIMU POVODOM 100-TE OBLJETNICE GOSPINA UKAZANJA

2. svibnja 2017. godine – Polazak iz Posušja

U večernjim satima 41 radosnih hodočasnika pod vodstvom fra Mladena Vukšića krenulo je na nezaboravan hodočasnički put u Fatimu. U zračnoj luci Franje Tuđmana u Zagrebu dočekali smo još 8 hodočasnika među kojima je bio i gosp. Slavo Mandurić, glavni organizator putovanja i naš vodič Vlado, za kojeg imamo samo riječi hvale.

3. svibnja 2017. godine – Dolazak u Portugal i razgledavanje Lisabona

U zračnu luku u Lisabon sletjeli smo oko 11 sati i 15 minuta po lokalnom vremenu. Kako se Portugal nalazi u drugoj vremenskoj zoni, vratili smo satove unatrag i dobili više vremena za razgledavanje glavnoga grada.

Obilazak smo započeli odlaskom prema četvrti Belem. Toranj Belem ili toranj sv. Vinka krasi ovu četvrt i jedna je od najpoznatijih lisabonskih građevina. Sagrađen je početkom 16. stoljeća zbog obrane rijeke Tejo, a predstavlja mjesto odakle su započinjala sva pomorska istraživanja.

Nakon razgledavanja tornja Belema posjetili smo spomenik Otkrića na kojem dominira figura Henrika Moreplovca, borca kraljevske krvi, koji je bio predvodnik u svim borbama i zaslužan za sva osvajanja Portugalaca. Na spomeniku iza Henrika s obje strane nalazi se po 16 važnih ličnosti iz por-

tugalske povijesti, a među njima su poznati moreplovac Vasco da Gama, Pedro Alvarez Cabral, Luis de Camoes, najpoznatiji portugalski književnik.

Na trgu ispred samog spomenika napravljena je golema Ruža vjetrova, dar Južnoafričke Republike, a u sredini je ucrtana i karta svijeta, na kojoj su prikazane rute slavni portugalskih moreplovaca.

Jedna od zadivljujućih građevina koju smo posjetili je samostan i crkva svetoga Jeronima, gdje se nalazi grob Vasca da Game i Luisa de Camoesa.

U 15 sati slavili smo svetu Misu u katedrali Sv. Marije Velike. Nakon Mise imali smo priliku razgledati crkvu i vidjeti krstionicu sv. Antuna Padovanskoga, rođenog u blizini ove katedrale. Njegova rodna kuća pretvorena je u crkvu u kojoj se i danas nalaze njegove relikvije, a poseban doživljaj je pomoliti se sv. Anti na mjestu na kojem je i sam papa molio.

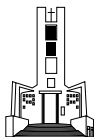
4. svibnja 2017. godine – Obidos – Nazare – Bathalia – Fatima

Nakon doručka nastavlja se put prema Fatimi, uz par stajališta da bismo obišli Obidos, Nazare i Batalha-u.

U poslijepodnevnom satima stižemo u željno iščekivanu Fatimu, glavni cilj našeg hodočašća. Na samom ulasku u grad Gospu smo pozdravili pjesmom *Došli smo ti, Majko draga*, koja je izmamila suze na našim licima. Bez puno zadržavanja u hotelu zaputili smo se prema svetištu radoznali i radosni.

Nakon osobnog obilaska svetišta okupili smo se u kapelici *Anno de pas* kako bismo izrekli zajedničku zahvalu slavljenjem svete Mise. Nakon Mise uslijedio je zajednički obilazak svetišta u pratnji vodiča te smo imali priliku saznati veoma važne i zanimljive činjenice o ukazanjima i nastanku svetišta.

Cova de Iria je mjesto gdje se 13. svibnja davne 1917. godine Gospa ukazala malenim pastirima Luciji (Lucia de Jesus dos Santos), Franji (Fran-

cisco Marto) i Jacinti (Jacinta Morto), danas jedno od omiljenih hodočasničkih odredišta koje posjećuju milijuni hodočasnika godišnje. Nakon ukazanja na ovom prostoru izgrađeno je nekoliko danas znamenitih objekata.

Iznad nje nalazi se **Bazilika Gospe od Krunicе**, veoma upečatljiva i raskošna građevina, čija je gradnja trajala 25 godina, a gdje se danas nalaze grobovi vidjelaca. Na sredini trga nalazi se **spomenik Svetom Srcu Isusovu**, a na južnom kraju Cova de Irie posvećena je nova crkva – Bazilika **Najsvetijeg Trojstva**, koja može primiti više od 10 000 vjernika.

Na točnom mjesto ukazanja i dalje se nalazi hrast kao simbol snage, moći, dugovječnosti, čvrstoće i duhovnoga bogatstva. U njegovoj blizini danas se nalazi **Kapelica ukazanja**, u središtu stoji mramorni stup na čijem vrhu je spomenik Djevici Mariji, u čiju krunu je postavljen metak koji je pogodio Ivana Pavla II., u atentatu 1981. godine.

Tko god dođe na ovo mjesto s vjerom i predanošću zasigurno će primiti posebne milosti vidljive na licima i djelima vjernika. Jedan od načina koji ostavlja velik pečat na svakog hodočasnika je jedan vid pokore kada se puzanjem na koljenima prelazi staza do Gospinog kipa moleći krunicu.

Svake večeri s početkom u 21:30 sati moli se Gospina krunica na različitim jezicima iza koje slijedi procesija uz svijeće i pjesmu. Naša draga Ruža Markota imala je posebnu čast predmoliti molitvu krunice pred Gospinim kipom. Te noći od Boga smo primili još jedan dar- nazočiti klanjanju Presvetom Oltarskom Sakramentu.

5. svibnja 2017. godine – Posjet Aljustrelu

Ovo jutro započeli smo Misom zornicom u kapelici Gospe Fatimske. Nakon doručka zaputili smo se u Aljustrel, rodno mjesto vidjelaca. Obilazak smo počeli pobožnošću Križnoga puta kroz polja maslina koji je ukrasio veliki pljusak kiše kao znak Božje nazočnosti. Na kraju Križnog puta čekala nas je malena kapelica, veoma topla i ugodna u kojoj se često slavi sveta Misa.

Zaputali smo se dalje kako bismo vidjeli mjesto na kojem se Anđeo Mira ukazao vidiocima i još jedno mjesto Gospinih ukazanja malenim pastirima. Na dolasku u selo obišli smo rodnu kuću vidjelice Lucije te zdenac suza ispod njezine kuće, gdje je provodila svoje teške dane. i Iz prizora koje

smo vidjeli u rodnim kućama Lucije, Franje i Jacinte dalo se zaključiti da su vidioci živjeli skromnim i pobožnim životom te je postalo jasno zašto Bog odabere upravo ovakva mjesta da bi se proslavio.

6. svibnja 2017. godine – Porto – Santiago de Compostela

Jutarnju Misu u 7 sati slavili smo u kapelici *Anno de Pas* u zahvalu dragom Bogu i Gospi za sve milosti koje smo primili. Ovaj dan planiran je obilazak Porta i dugi put do Španjolske u Santiago de Compostela.

Luka Porto u prijevodu *lijepa luka* sagrađena je na dva brežuljka, poznata po vinu i mostovima i rijeci Duoro, koja se upravo u Portu ulijeva u Atlanski ocean. Posjetili smo i glavni željeznički kolodvor koji je nekad bio samostan sv. Benedikta, danas ukrašen sa 20 000 ručno oslikanih pločica na kojima su prikazane razne bitke i primirja, marijanska procesija, vinogradi i ostale značajke grada.

Biskupska palača, građevina je koju smo sljedeću posjetili, spada u najstarije građevine, nastala za vrijeme rekonkviste u 11. stoljeću. Porto krasi mostovi, a jedan od najpoznatijih i najvećih je željeznički most Ponte de

Maria, koji je projektirao Gustave Eiffel. U večernjim satima stigli smo u Santiago de Compostela, treće najveće hodočasničko mjesto nakon Jeruzalema i Rima.

7. svibnja 2017. godine – Obilazak Santiago de Compostela – Coimbra – Fatima

Nakon doručka zaputili smo se u obilazak grada, koji je podijeljen na Novi i Stari grad. U starom gradu nalazi se najznačajnija građevina katedrala Sv. Jakova, prvog apostola mučenika. Pri obilasku katedrale poseban doživljaj je čin grljenja kipa sv. Jakova i posjet njegovu grobu.

U 10 sati slavili smo nedjeljnu svetu Misu u kojoj je koncelebrirao i naš fra Mladen, a nakon Mise mogli smo vidjeti **proces kađenja**, jedinstven u svijetu jer se obavlja samo u ovoj crkvi.

Kadionica „Botafumeiro“ teška je oko 80 kg, a visoka 1,6 m. U kađenju ovom divovskom kadionicom sudjeluje 8 muškaraca obučeni u crvenu odjeću, a tijekom kađenja „Botafumeiro“ postiže brzinu i do 70 km/h.

Nakon slobodnog vremena i osobnog obilaska grada zaputili smo se natrag u Fatimu. U putu smo svratili do Coimbre, grada u kojem je živio i djelovao sv. Antun Padovanski. Danas je to studentski grad u kojem sveučilište pohađa oko 20 000 studenata. Sveučilište nismo bili u mogućnosti posjetiti zbog proslave svečanosti studenata, koji su svojim zanimljivim i svečanim uniformama uljepšavali grad. Šetnjom kroz prepun grad došli smo do cr-

kve sv. Križa koju smo samo mogli uslikati i čuti nekoliko zanimljivih informacija o njoj.

U Fatimu smo stigli nekoliko sati prije krunicе koja su iskorištena za osobne molitve, zahvale i razgovor s Gospom, zatim večernja molitva krunicе i procesija uz svijeće i pjesmu.

8. svibnja 2017. godine – Povratak iz Lisabona u Zagreb – Posušje

U ranim jutarnjim satima započeo je naš povratak u Posušje. Dok smo se vozili u autobusu za Lisabon, slušali smo iskrene riječi zahvale svima koji su sudjelovali u ovom hodočašću.

Zahvale su bile upućene: Najveća zahvala dragom Bogu na ovom hodočašću, svemu što smo mogli doživjeti i svim darovanim milostima koje su nas duhovno obogatile. Zahvala Slavi Manduriću na odličnoj organizaciji i realizaciji ovoga jedinstvenog hodočašća (nadamo se opet s njim putovati). Zahvala fra Mladenu na inicijativi i okupljanju hodočasnika, brizi, strpljivosti i duhovnom vodstvu.

Hvala našem vodiču Vladi koji je bio bogat izvor informacija i uvijek na usluzi, te hvala veselom vozaču Paolu na ugodnoj i sigurnoj vožnji. I na kraju hvala svim hodočasniciama koji su bili više nego odlična ekipa. Ovih nekoliko nezaboravnih dana zauvijek ćemo nositi u našim srcima i zajedničke uspomene će nas uvijek povezivati. Divno je bilo upoznati sve vas i podijeliti sve radosne trenutke!

HODOČAŠĆE NAŠE ŽUPE

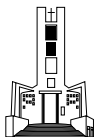
**KRAKOW – BUDIMPEŠTA – WADOWICE – CHESTOCHOWA –
BRATISLAVA, 19 – 24. LIPNJA 2017.**

19. lipnja 2017. godine – Posušje – Zagreb – Budimpešta

Nas 53, pod duhovnim vodstvom fra Mladena Vukšića, s našim vozačima Ljubom i Daliborom u ranojutarnjim satima uputili smo se na hodočasnički put prema Poljskoj. Vožnja preko Zagreba, Čakovca, Goričana...U Zagrebu nas je dočekao

gospodin Slavo Mandurić, vodič ovog putovanja. Dobro raspoloženi stižemo oko 15,00 u Budimpeštu, naše prvo odredište.

U Budimpešti dočekao nas je vodič Igor koji nam je pričao o povijesti i znamenitostima ovoga prekrasnog grada. Slijedilo je razgledavanje grada. Budim i Pešta, dva grada spojena u jednu cjelinu.

Jedan na uzbrdici, a drugi u nizini. S Budima se pruža prekrasan kraljevski pogled na Peštu, Dunav i brojne gradske mostove od kojih je svakako najstariji, a i najljepši Lančani most. U blizini Budimskog dvorca nalazi se Matijaševa crkva, a pravi naziv crkve je Crkva Naše Gospe. U 17,00 slavili smo svetu Misu u Crkvi Naše Gospe.

Nakon sv. Mise nastavili smo razgledavanje grada, a tu je svakako i Ribarska tvrđava. S toga mjesta najbolje se vidi panorama grada te zgrada obližnjeg Parlamenta – najpoznatijeg simbola Budimpešte. U Pešti se nalaze i brojni religijski hramovi, kulturne institucije, prekrasna Katedrala sv. Stjepana u kojoj se čuva mumificirana desna ruka mađarskoga kralja koji ih je obratio na kršćanstvo, zatim nezaobilazni Trg heroja – mjesto sagrađeno u čast tisuću godina postojanja mađarske države. Trgom dominira Milenijski spomenik, a u sklopu se nalaze kipovi sedam plemenskih vođa i mnoge druge povijesne ličnosti. Pod dojmovima „Kraljice Dunava“ odlazimo u hotel.

20. lipnja 2017. godine – vožnja preko Slovačke – Krakow (Wieliczka)

Nakon doručka, puni dojmova od prethodnog dana, nastavljamo put preko Slovačke prema Krakowu. Nestrpljivi smo u iščekivanju, ali nas prekrasni slovački krajolici ostavljaju bez daha. Krajolik se iz ravne Mađarske mijenja u brdovite Tatre. Priroda je sve privlačnija, a mi se polako približavamo svome cilju – poznatom rudniku soli Wieliczka.

Ovaj čudesni rudnik uvršten je na UNESCO-v popis Svjetske kulturne baštine 1978. godine. Prema poljskoj legendi, za otkriće rudnika u 13. st. zaslužna je kraljica Kinga, kći hrvatsko-ugarskog kralja Bele I. Rudnik doseže dubinu od 327 me-

tara i dug je preko 300 km. Za turiste dostupan je obilazak oko 3 km. Spustili smo se niz dugačko drveno stubište, 378 stuba, kako bismo posjetili rudarske hodnike, kapele, oltare, skulpture i slano jezero na dubini od 135 metara.

U rudniku soli, u jednoj malenoj prekrasnoj kapelici slavili smo i sv. Misu i sjetili se svih tih ljudi koji su to sve uradili. Zasigurno najveličanstvenija dvorana u cijelom kompleksu je Katedrala sv. Kinge u čijoj se pozadini nalazi i kip pape Ivana Pavla II. koji je u svojim mlađim danima posjećivao rudnik. Svaki milimetar ovog zdanja uklesan je ljudskom rukom, apsolutno svaka ilustracija, kip, pa čak i ogromni lusteri izrađeni od kristala soli. Za povratak na površinu, na našu veliku radost, postoje dizala.

21. lipnja 2017. godine – Krakow – Svetište sv. Ivana Pavla II. – Svetište Milosrdnog Isusa – Krakow

Poslije doručka slijedi put prema svetištu sv. Ivana Pavla II. Osam godina nakon smrti Ivana Pavla II. u Krakowu je dovršeno svetište posvećeno Papi. Odmah na ulazu u svetište dočeka nas je veliki kip sv. Ivana Pavla II. koji kao da nas je čekao i onako blaženo nam se smiješio ispred toga kipa.

Glavna crkva i muzej prostire se na više od 13.000 četvornih metara. Unutrašnjošću osmerokutne glavne crkve dominira beton. Mozaike glavnog oltara i na bočnim zidovima izradio je slovenski umjetnik isusovac Marko Ivan Rupnik.

Puni dojmova idemo do svetišta Božanskoga milosrđa koje se nalazi u blizini. U ovom svetištu Božanskoga milosrđa u središtu je grob sv. Faustine i slika Božjega milosrđa, tj. Slika Milosrdnog Isusa iz 1943. U sklopu svetišta nalazi se i samostan sestara „Naša Gospa od milosrđa“ u kojem

je jedno vrijeme živjela i 1938. umrla sv. Faustina. Papa Ivan Pavao II. je 2002. blagoslovio Baziliku Božjega milosrđa te posvetio cijeli svijet Božjem milosrđu.

Oduševljeni ovim svetištem i duhovnošću, krenuli smo dalje u Krakow. Slijedi obilazak Krakowa. Na brežuljku Wawelu nalazi se Krakowska katedrala i kraljevski dvorac. Katedrala sv. Stanislava smatra se poljskim nacionalnim svetištem i u njoj su pokopani poljski kraljevi i mnogi ugledni Poljaci. Dvorac je sagradio kralj Kazimir III. Veliki u gotičkom stilu i ima vrlo važnu ulogu u poljskoj povijesti.

Gradske srednjovjekovne zidine, duljine tri kilometra, imale su 46 tornjeva i sedam gradskih vrata. One su u 19. st. srušene i njihov jarak je zatrpan kako bi se napravio najpoznatiji gradski park Planty. Sačuvana su i gotička gradska vrata Barbakan, a značajan je i povijesni židovski dio grada. Glavni trg – Rynek Główny – najveći je trg u Europi koji potječe iz srednjega vijeka. Na njemu je znamenita gotička Bazilika sv. Marije s poznatim oltarom. Cijeli trg je okružen kućama u nizu i bogatim rezidencijama, a u sredini je jedna od najvećih znamenitosti trga, renesansna cehovska građevina Sukrennice. I zasigurno, ovaj grad se s razlogom naziva „Kraljevski grad.“ Prepuni dojmova sa svetišta i samog Krakowa, puni milosti, vraćamo se u hotel.

22. lipnja 2017. godine – Gospino svetište Jasna Gora – Chestochowa

Poslije doručka odlazak u veličanstveno svetište, najveće Gospino svetište u Poljskoj – Jasna Gora koja se nalazi u gradu Chestochowi. Samim svetištem upravljaju pavlini, red sv. Pavla Pustinjaka. Chestohowa i u njoj Jasna Gora srce je poljskoga naroda. Središte, srce, kapela u kojoj se nalazi lijepi, čudotvorni, a pomalo tužan lik Gospe Chestohowske – Čarne Madone (Crne Gospe), kraljice Poljaka, za koju se vjeruje da je nastala još u vremenu apostola. Legenda o toj ikoni koja pokazuje Isusa i Mariju govori da ju je naslikao sv. Luka na dasci stola koju je sam Isus napravio te da ju je spasila sv. Helena i donijela u Carigrad u 4. st., kasnije je donesena u Chestohowu, da bi 1430. za tu sliku izgrađena velika gotička katedrala.

Posebno za nas je bilo doživjeti susret s Majkom Božjom chestochovskom i u pokrajnoj kapeli ima-

li smo svetu Misu. Izmolili smo i Križni put. Poslije smo imali zajednički ručak i slobodno vrijeme, u kojemu smo se mogli posvetiti svojim osobnim molitvama i razgledavanju uistinu bogatoga svetišta.

23. lipnja 2017. godine – napuštanje hotela – Kalvarija Zebrzydowska – Wadowice

Poslije doručka napuštanje hotela i odlazak do Kalvarije Zebrzydovske. Svetište Kalvarija je izgrađeno u 17. st. u duhu protureformacije koja je poticala izgradnju „Kalvarija“ u katoličkoj Europi. Kalvarija je dizajnirana prema karti Jeruzalema iz 1584. godine, a u 1999. upisana je na UNESCO-v popis mjesta svjetske baštine.

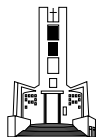
I na kraju, ono što nas je sve jako zanimalo, Wadowice – rodno mjesto Ivana Pavla II. Sveti Ivan Pavao II. rodio se u Wadowicama u Poljskoj 18. svibnja 1920., a umro u Vatikanu 2. travnja 2005. Rođen kao Karol Jozef Wojtyła, bio je 264. nasljednik apostola Petra, izabran za papu 16. listopada 1978. Ivan Pavao II. jedan je od velikih državnika 20. st. i duhovni aktivist planetarnog utjecaja.

Wadowice – rodno mjesto Ivana Pavla II. – mjesto u kojemu nas je sve podsjećalo na jednog, nesumnjivo najvećega čovjeka 20. st. glavni trg, njegov kip pred župnom crkvom, krstionica, muzej posvećen njegovu životu, apsolutno sve govori o njemu. Naravno, neizostavne su bile i kremšnite koje je volio, a i nama su bile ukusne toliko da smo i za put ponijeli koju. I s ovim svetištem, punim dojmova polako napuštamo Poljsku i polazimo za Bratislavu.

24. lipnja 2017. godine – Bratislava – Zagreb – Posušje

Poslije doručka slijedi razgledavanje Bratislave, gdje nas je čekao neumorni vodič gosp. Mladen koji nas je upoznao s najvažnijim znamenitostima u Bratislavi, glavnom gradu Slovačke. Kratko smo posjetili Stari grad iznad Dunava i doživjeli nezaboravnu sliku pogleda na Dunav, Katedralu sv. Martina, mjesto krunjenja ugarskih kraljeva i kraljica. Središte grada, trg, Rolandova fontana, Stara vječnica, razni spomenici, zgrada opere i baleta, samo su dio Bratislave kojeg smo vidjeli. I, naravno, kao i svaki dan, i ovdje smo slavili svetu Misu kod fratara.

Vrijeme je prolazilo, pomalo smo osjećali i umor, a i želju za našom Hercegovinom pa smo se oko 13,00 sati uputili autocestom pored Beča,

Graza, Maribora i Zagreba. Dok smo se vozili, puni milosti, mira, Božjega blagoslova bilo je pjesme, a i riječi zahvale. Zahvale su upućene: dragom Bogu na hodočašću, na zajedništvu, jako lijepom vremenu (i onoj nenadanoj kiši – posebnom blagoslovu); našem Slavi Manduriću na izvanrednoj organizaciji i nesebičnom davanju u svakom trenutku; i naravno našem fra Mladenu na inicijativi, brizi, strpljivosti i duhovnom vodstvu.

U ranim jutarnjim satima svi zadovoljni, sretni, ispunjeni božanskim milosrđem stigli svojim do-

movima. I na kraju, ovo naše hodočašće u Poljsku neka nam bude uvijek u sjećanju, ta vjera poljskoga naroda koja je toliko čvrsta i nepokolebljiva, prelijepa slika mnogih poljskih gradova, čistoća, urednost, ljubaznost, mnogo cvijeća daju im posebnu privlačnost. U našim srcima ovih nekoliko nezaboravnih dana zauvijek će biti urezane, a zajedničke uspomene će nas uvijek povezivati. Divno je bilo upoznati sve vas i podijeliti s vama sve lijepe trenutke!

HODOČAŠĆE NAŠE ŽUPE

KRAPINA – MARIJA BISTICA – LUDBREG – KRAŠIĆ, 23. – 24. RUJNA 2017.

U subotu, 23. rujna 2017. g. nas 92 hodočasnika, u pratnji našega župnika fra Mladena i naših vozača gosp. Ljube i Dalibora, u ranojutarnjim satima krenuli smo na dvodnevno hodočašće. Sva svježina jutra nije uspjela poremetiti našu vruću želju za molitvom i slavljenjem Naše Majke Marije i Isusa Krista.

Naša prva postaja bio je čuveni „MUZEJ KRAPINSKIH NEANDERTALACA“ površine oko 1200 m č. Muzej je osnovan 1966., a novi muzej svečano je otvoren 27. veljače 2010., a pobuđuje veliku pozornost posjetitelja ne samo zbog intrigantnog pojma NEANDERTALCI, već i zbog specifičnog načina prezentacije teme. Sami postav je napravljen kao vremeplov kroz povijest Svemira, Zemlje, čovjeka sve do današnjih dana s posebnim naglaskom na vrijeme neandertalaca.

Nakon razgledanja muzeja odlazimo prema Mariji Bistrici, nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke, smješteno među pitomim brežuljcima Hrvatskoga Zagorja. Kao i mnogi drugi hodočasnici, i mi smo došli u tišinu tražeći i nalazeći svoj duhovni mir.

Nakon kratkoga razgledanja ovoga drevnog svetišta obavili smo pobožnost Križnoga puta. Tu smo susreli don Ivana Zirduma.

Poslije pobožnosti Križnoga puta mogli smo se ispovijediti. U crkvi Majke Božje Bistričke slavili smo i svetu Misu ispred čudotvornoga kipa Majke Božje s djetetom u naručju. Sami kip kroz svoju povijest nekoliko puta je bio skrivan od opasnosti koje su mu prijetile, a posljednji put je pronađen i postavljen na oltar u srpnju 1684. godine i od tada počinju hodočašća u ovo Svetište.

1715. godine Svetište postaje nacionalno svetište kada Hrvatski sabor podiže zavjetni oltar. 1923. godine papa Pio XI. Crkvi daje naslov Bazilike, da bi 15. kolovoza 1971. bilo proglašeno Hrvatskim nacionalnim svetištem Majke Božje Bistričke. U samom svetištu 3. listopada 1998. godine papa Ivan Pavao II. proglašava blaženim zagrebačkog nadbiskupa Alojzija kardinala Stepinca.

Nedjelja 24. rujna nastavak našega puta. Puni dojmova od prethodnog dana, poslije doručka odlazimo prema Ludbregu. Prati nas kiša, ali nama to ne smeta. Puni milosti, dobroga raspoloženja i s molitvom dolazimo u Ludbreg – svetište Predragocene Krvi Kristove.

U tamošnjoj župnoj crkvi Presvetoga Trojstva, skupa s tamošnjim župljanima, slavili smo svetu Misu. Nakon Mise župni vikar nas je поблише upoznao sa Svetištem. Iako nema pisanih doku-

menata, predaja govori da se samo nakon godinu dana od posvete crkve u kapelici dvora Batthyany 1411. Godine zbio nesvakidašnji događaj. Za vrijeme bogoslužja, svećeniku koji je sumnjao u pretvorbu, u kaležu je nakon lomljenja hostije potekla krv. Zaprepašten i silno preplašen, tekućinu iz kaleža pospremio je u staklenu posudu, skrio, a o događaju je šutio do kraja života. Tek na samrtno javno je priznao što se dogodilo i ampulu s tekućinom predao na čuvanje svojoj braći svećenicima u župnoj crkvi.

Glas o tome brzo se proširio i narod ne u velikom broju počeo dolaziti u Ludbreg i od toga vremena u Ludbregu su se počela događati čudesna

ozdravljenja na zagovor Presvete Krvi. Nama je slijedio ručak i kratki odmor te vožnja do Krašića.

Krašić – rodno je mjesto blaženoga kardinala Stepinca. Rođen u mjestu Brezarić, 8. svibnja 1898. od oca Josipa i majke Barbare r. Penić. 7. prosinca 1937., preuzima vodstvo Zagrebačke nadbiskupije. Uhićen od komunističkih vlasti 18. rujna 1946., osuđen 11. listopada 1946. na 16 godina zatvora. U zatvoru u Lepoglavi bio je sve do 1951. godine i tada ga premještaju u zatočeništvo u Krašiću, u prostorije župnoga dvora. Umire u Krašiću, 10. veljače 1960. godine. Posjetili smo župnu crkvu Presvetoga Trojstva. Također smo obišli župni dvor koji je blaženom Alojzju Stepincu nakon lepoglavске kaznionice služio kao kućni pritvor.

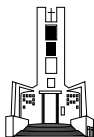
Danas je tu uređen Spomen dom, u kojem se nalazi zbirka predmeta i svih osobnih stvari koje je koristio blaženik. Na kraju veliko hvala gosp. Slavi Manduriću na odličnoj organizaciji. Našim vozačima Ljubi i Daliboru, fra Mladenu na inicijativi za ovo hodočašće. Svi zadovoljni, sretni, puni milosti vratili smo se svojim domovima i zasigurno ponijeli jedno predivno iskustvo s kojim možemo samo hrabro, nepokolebljivo u svojoj vjeri nastaviti dalje kroz život uz blagoslov, mir i spokoj kojeg smo i doživjeli na ovom hodočašću.

HODOČAŠĆE U PODMILAČJE

U ranim jutarnjim satima, 24. lipnja 2017. nas 51 hodočasnik, uputili smo se do svetišta sv. Ive u Podmilačje. Dočekalo nas je vedro jutro sa silnim mnoštvom hodočasnika, koji su kao i mi, hrlili u susret ovom velikom svetcu. Dolazeći u svetište, mnogi su odlučili ispovjediti se i obaviti svoj zavjet. Sveto misno slavlje predvodio je fra Pavo Filipović, dušobrižnik iz Achena-Njemačka.

Govorio je o našim dušama koje se teško otvaraju. Rekao je da se pred sv. Ivom posramimo i zacrvenimo što oko sebe širimo negativnu atmosferu. Zagovorom sv. Ive trebamo živjeti nadu i širiti je svima oko sebe. Nakon sv. Mise, obogaćeni ovim hodočašćem, vratili smo se u Posušje.

TRIBINE U NAŠOJ ŽUPI

ŽUPA BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA BDM POSUŠJE
ORGANIZIRA

TRIBINE

2.10.2017.
Praktični ateizam
Gosp. Ivica Ursić

9.10.2017.
Simpatija ili empatija
Fra Domagoj Runje

16.10.2017.
Iskrenost i(li) laž
Fra Šimun Bilokapić

23.10.2017.
Doba (ne)ozbiljnosti
Fra Ante Akrap

30.10.2017.
Vjera ili običaj
Fra Anđelko Domazet

Tribine se održavaju u vjeronaučnom centru s početkom u 19 sati.

PRAKTIČNI ATEIZAM

Posušje, 2. listopada 2017., g. Ivica Ursić

Kada čovjek čuje ili pročita sintagmu „praktični ateizam“, nekako po automatizmu zaključi kako je tu riječ o bezvjerstvu ili još točnije o bezboštvu. Ono „praktični“ jednostavno zanemari.

I onda čovjek stane u svojoj glavi nabrajati poznata imena onih koji su se tijekom povijesti deklarirali ateistima. Počne slagati niz kojeg čine Nietzsche, Marx, Feuerbach, Rusell, Camus, Sartre, Dawkins... pa ga završi s nekim svojim poznanicima, prijateljima, susjedima... i naravno sebe kao vjernika, kršćanina, jednostavno i elegantno – preskoči.

Zašto?

Pa može li osoba koja se po rođenju krsti, postane ministrant prije osnovne škole, primi sve sakramente, redovito pohađa vjeronauk, redovito ide na Misu, vjeruje u Boga - može li taj čovjek biti - ateist?

Pa, nažalost, može. I te kako može!

Kako znam, pitate se.

Pa to sam – ja!

Nekada je bilo jako puno filozofa ateista, a malo bezboštva u narodu, a danas je jako malo filozofa ateista, a zato je jako puno nas koji vjerujemo u Boga, a živimo kao da Bog ne postoji.

A to nas definitivno svrstava u – praktične ateiste.

Vjerujemo u Boga, ali ne vjerujemo Bogu.

A tu smo onda u jako velikim problemima. Grijeh protiv Duha Svetoga sastoji se u tome da prestanemo vjerovati da on može promijeniti svijet, prestati vjerovati da on može promijeniti tebe i mene, prestati vjerovati da on može promijeniti duhovnu situaciju u kojoj se nalazimo... a to je jedini grijeh kojega Bog ne oprašta!

„Zato kažem vam: svaki će se grijeh i bogohulstvo oprostiti ljudima, ali rekne li tko bogohulstvo protiv Duha, ne će se oprostiti.“ (Matej 12, 31)

Davao nije ateist. On je praktični ateist. On zna da Bog postoji, ali djeluje kao da Boga nema. On vjeruje u Boga, ali ne voli Boga. On priznaje Boga, ali ne slavi Boga.

Koji je bio plan sotone? Oduzeti čovjeku vrijeme i uvjeriti ga, NE DA NEMA BOGA nego, da ima vremena za Boga – ali KASNIJE!

Kada je sotona razgovarala kako od vjernika napraviti „praktičnog ateista“, jedan od pomoćnika se pohvali svojom taktikom. On bi govorio

ljudima: "Čovječe, za dobra djela ima još vremena. Sutra, preksutra, za godinu, dvije, u starosti."

„I uspio sam i uspijevam.“, pohvali se. „Idi i vidi u paklu kolike sam gurnuo ovim savjetom!”

Tada mu sotona uzvrat: „Bravo! Najbolji savjet je učiti čovjeka odlagati pokajanje od danas do sutra: "Zašto se baš danas želiš ispovjediti? Zašto bi se baš danas želio pričestiti? Baš danas želiš dijeliti milostinju? Zar ne vidiš da sad nemaš vremena? Ostavi to za sutra!”

Za vjernika i za njegovu vjeru ne postoji opasnije riječi od riječi – SUTRA.

Zatrpani smo informacijama, poluinformacijama i lažima, a sve s namjerom kako ne bismo bili u stanju vidjeti pravi put, ni spoznati pravu istinu i tako i ne doći u život vječni s Bogom

Taktikom „trojanskoga konja“ u naše domove smo uvukli protubožje medije, koji modeliraju stvarnost kao da Bog ne postoji. To je čista medijska okupacija u kojoj okupirani narod glavinja između kruha i igara.

Sve ono što nam je još do jučer bilo nezamislivo kao vjericima danas je postalo opće prihvatljivo, normalno, pa čak i poželjno.

Zašto?

Je li u pitanju konformizam, strah, kukavičluk, oholost ili smo već postali IGNAVI – ljudi bez stava, ljudi bez opredjeljenja između dobra i zla. Njih Dante, u svojem „Paklu“ stavlja u predpakao jer nisu ni za pakao ni za raj.

Danas je jako raširen kriminal na internetu – KRAĐA IDENTITETA. Ali najveća krađa koja se danas događa jest da se nama krade – duša. Tako pokradeni mi pojma nemamo ni tko smo ni čiji smo.

Današnji je čovjek sve svoje uloge položio na sebe samoga i na ovaj svijet. Pa tako i praktični vjernici postaju praktični ateisti, jer se njihov život temelji sve više na sebeljublju, egoizmu, pohlepi, hedonizmu, a sve manje na nesebičnosti, žrtvi i ljubavi.

„A narod je moj zaboravio mene, ima tomu nebrojeno dana.“ (Jeremija 2, 32)

Praktični ateizam za razliku od filozofskog ateizma ne niječe postojanje Boga nego je RAVNO-
DUŠAN prema Bogu... Boga proglašava nepotrebnim ili beskorisnim.

U središte svega stavlja se ČOVJEK!

A za to postignuti treba s prijestolja svrgnuti legitimnog kralja – Boga i na tron postaviti – čovjeka. Ali ne možete se igrati Boga, a da se niste upoznali s vragom. A to naše upoznavanje nije od jučer. Sjetimo se kako je tekla pobuna protiv Boga.

LUCIFER (oholost) – ADAM & EVA (neposluš) – NADČOVJEK/UBERMENSCH (oholost + neposluš + ravnodušnost)

„Pred slomom se oholi srce čovjekovo, a pred slavom ide poniznost.“ (Izreke 18, 12)

Naša duša vapi za Bogom, a ovaj je svijet zatrpana duhovnim smećem.

“Za sebe si nas, Gospodine, stvorio i nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi.” (Sv. Augustin)

U svojoj knjizi „Bogoubojstvo Zapada“ Zoran Vukman neumoljivo secira ovu „urotu“ i ne eskulpira nikoga od nas. Šokantna istina glasi da u toj „uroti“ nema nevinih. Svi smo mi bogoubojice...

Na osobnoj razini sebičnost, koja nam priječi obaviti nužne promjene društva u kojem živimo, zatim niz rak-rana, od psovke, bogohuljenja, preko konformizma i bešćutnosti prema bližnjemu, pa sve do pobačaja i eutanazije.

Na društvenoj razini, odabiri licemjernih političara koji javno govore o Bogu, domovini i životu, a svojim političkim djelovanjem su zagovaratelji kulture smrti na svim razinama.

Naše društvo i njegova kultura, kojoj se današnji čovjek klanja i koju konzumira nalik je – paunu. Paun ima čudesno lijep rep, a to je u društvu znanost, tehnologija, zabava, ali ta nesretna životinja živi u prašini, na strništu i hrani se crvima iz izmeta ovoga svijeta.

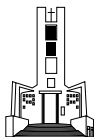
Svi mi vidimo taj „vrli novi svijet“, vidimo njegove šarene oblande, kićene vrpce, ali i sve više osjećamo nepodnošljivi smrad društva u raspadanju. Taj smrad se iz dana u dan sve više povećava i nezaustavljivo prodire iz njegove nutrine i neumoljivo nas guši.

A što mi činimo?

Mi dezodoriramo zrak! Nadamo se da će zadah truleži nestati. Ne vjerujemo ili ne želimo vjerovati svojim očima, svojim osjetilima da ova kultura umire, da trune i da se raspada. Da joj je došao kraj.

Zašto nema promjena?

Najveći krivci smo mi. Vjernici. Kršćani. Prestali smo biti sol ove zemlje. Obljutavili smo. Ni-

smo više svijetlo svijeta. Ugasili smo se. Iz dana u dan sve više pokušavamo smanjiti Boga kako bi, tako barem mislimo, s Bogom lakše manipulirali.

Prepustili smo se idolatriji, stvorili smo niz malih božanstava kojima kao žrtvu prinosimo svoje vrijeme. Idolatrija je jeftina, nije zahtjevna, ona podilazi, lako je zamjenjiva nekom novom.

Ruše se svi poznati standardi. Tko više uopće spominje gnjev Božji, pakao, grijeh, pokajanje, pokoru, obraćenje? Sve se je svelo na milosrđe i na lažnu nadu da su dovoljna dobra djela i da ćemo se na kraju „svi naći gore“.

Sve se više potencira tvrdnja – da je pakao – prazan!

Mi postajemo „praktični ateisti“ jer se bojimo. Bojimo se upasti u ruke Boga živoga. Bojimo se obraćenja, a odbiti obratiti se jest grijeh protiv Duha Svetoga.

Postoji li izlaz? Naravno.

To je uvijek Isus.

Isus Krist.

Krist kralj.

Sv. Ivan Maria Vianney, župnik arški:

„Podignite svoje misli prema nebu i motrite slavu svetaca. Ne postoji stanje kod osobe, kojeg se treba više bojati, nego što je mlakost, jer lakše je obratiti velikog grješnika nego mlaku dušu.

Molimo se Bogu svim srcem svojim, da ako se nađemo u takvom stanju, da nam On podari milost, kako bismo iz tog stanja izašli i krenuli putom kojim su krenuli svi sveti te da bismo tako postigli blaženstvo u kojem oni uživaju. To je ono što ja želim svima vama.“

SIMPATIJA ILI EMPATIJA

Posušje, 9. listopada 2017., fra Domagoj Runje

Isus u konfliktnoj komunikaciji

Konfliktne životne situacije postoje od samih početaka čovječanstva. O tome piše na prvim stranicama Knjige Postanka. Kajin, prvi rođeni čovjek, ubio je svoga mlađega brata Abela (Post 4,1-16). Kajinov potomak Lamek prijetećim glasom obraćao se svojim ženama i rekao im kako je ubio čovjeka jer ga je ranio i dijete jer ga je udarilo (Post 4,23-24). Nije se niti osvetio istom mjerom, što bi bilo u granicama onoga „oko za oko, zub za zub“ nego je na ranu i udarac uzvratio neusporedivo većim zlom - ubojstvom. S vremenom se zemlja sve više i više ispunjala nepravdom i nasiljem pa je uslijedila kazna potopa u kojem je od ljudi preživio samo pravedni Noa sa svojom obitelji (Post 6 – 9). Opći potop ipak nije uništio sve tragove zla. Nepravda, nasilje, svađe, sukobi i neprijateljstva stvarnost su u čitavoj ljudskoj povijesti sve do danas.

Da bi nas u takvoj stvarnosti izbavio od zla Bog objavljuje svoje spasonosne zapovijedi. Svi znamo Deset zapovijedi koje uređuju naš odnos s Bogom i s bližnjima. Njih vršiti minimum je za uredan ljudski život. Ali često ne ispunjavamo ni taj minimum. Zato se u stvarnost grješnoga čovječanstva utjelovljuje Božji Sin Isus Krist kako bi nas u sebi pomirio i s Bogom i jedne s drugima i uklonio sve prepjeke koje se nalaze na tom putu.

Mnoge od tih zapreke nasljeđujemo iz prošlih naraštaja. Mnoge stvaramo i sami. Te prepjeke postoje na mnogim osobnim i zajedničkim razina-

ma. Često se one tiču razlika među ljudima na razini vjerske, nacionalne, rasne, spolne, društvene ili neke druge pripadnosti. Takve razlike su realnost. One jednostavno postoje i konflikti koji zbog njih nastaju ne mogu se riješiti tako da se razlike dokinu. Probleme možemo riješiti tako da na njih gledamo iz jedne više perspektive i prepoznamo Božju nepristranu blagonaklonost prema svim narodima i ljudima. On „hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine.” (1 Tim 2,4).

Taj Božji pogled nemoguće je postići bez upoznavanja Svetoga pisma u kojem nam Bog objavljuje svoju riječ. Stoga smo za ovaj susret izabrali tri događaja iz evanđelja koja možemo okarakterizirati kao konfliktne situacije u kojima je u središtu Isus Krist. Na njegovu primjeru možemo učiti kako se ponašati u sličnim životnim situacijama.

1. Dvanaestogodišnji Isus u Hramu (Lk 2,41-51)

Osim rođenja, bijega u Egipat i prikazanja u Hramu, jedini događaj koji je u Bibliji zabilježen iz Isusova tridesetogodišnjega skrovitoga života jest njegov boravak u jeruzalemskom Hramu kada mu je bilo dvanaest godina.

Bila je Pasha. Josip i Marija zajedno s Isusom išli su prema običaju na blagdan u Jeruzalem. Taj događaj ima veliku teološku vrijednost jer tu Isus na pragu vjerske punoljetnosti, tj. dobi kada je prema židovskim zakonima dječak postajao obavezan obavljati vjerske propise, nastupa sa punom sviješću o svom nebeskom Ocu. Nas, pak, u ovom događaju zanima onaj trenutak nerazumijevanja kad ga, nakon tri dana traženja, Marija i Josip nalaze u Hramu, gdje razgovara s učiteljima.

„Kad ga ugledaše, zapanjiše se, a majka mu njegova reče: ‘Sinko, zašto si nam to učinio? Gle, otac tvoj i ja žalosni smo te tražili.’ A on im reče: ‘Zašto ste me tražili? Niste li znali da mi je biti u onom što je Oca mojega?’. Oni ne razumješe riječi koju im reče.“ (Lk 2,48-50).

Vratimo li se mislima natrag na navještaj Isusova djevičanskoga rođenja i na to da se između Josipa i Marije morala već davno odigrati ona drama koju je Bog i zapleo i raspleo preko anđela Gabrielja, očekivali bismo da se Josip i Marija sada ne bi trebali čuditi Isusovu odgovoru. Trebali bi ga razumjeti jer oni znaju za tajnu Isusova začeca po Duhu Svetomu i rođenja od Djevice. Pa ipak u

opisu ovoga događaja s dvanaestogodišnjim Isusom u Hramu piše da majka Marija i Josip, kojega ona ovdje naziva Isusovim ocem, nisu razumjeli što im je rekao.

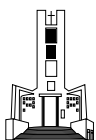
Iz Josipova i Marijina nerazumijevanja Isusovih riječi možemo izvući sljedeće poruke:

Marijino i Josipovo nerazumijevanje Isusova odgovora otkriva nama da su oni normalne osobe koje su u stalnom sazrijevanju razuma i vjere. Njihovo prihvaćanje Isusa u svoj život ne temelji se na automatskom razumijevanju svega što se njega tiče, nego u potpunom povjerenju u Boga. Josip i Marija su vjernici kojima je vjera u Boga temelj života, ali izgradnja međusobnih odnosa na tom čvrstom temelju podrazumijeva i teže trenutke u kojima je potrebno zastati, promisliti i onda krenuti dalje. Jedan od tih trenutaka dogodio se kad su našli dvanaestogodišnjeg Isusa u Hramu.

Druga poruka temelji se na usporedbi Isusa, Marije i Josipa s tipičnim situacijama u odnosima roditelja i djece pubertetske dobi. To je dob kada su konflikti između roditelja i djece kao i između samih roditelja radi djece, sasvim normalna stvar. Svako dvanaestogodišnje dijete ima roditelje koji ga ne razumiju. Dijete u toj dobi već sasvim dobro primjećuje različita ograničenja svojih roditelja, za koje je do jučer mislilo da su najbolji i najpametniji na svijetu. Zbog svoga osobnoga razvoja, ali i zbog vanjskih okolnosti koje se, uslijed tehničkoga napretka, iz naraštaj u naraštaj mijenjaju, sasvim je obično i to da se djeca te dobi smatraju pametnijima i naprednijima od svojih roditelja.

Naravno, ne želimo događaj s dvanaestogodišnjim Isusom u Hramu svoditi samo na ovu antropološku dimenziju, ali je dobro i nju primijetiti. Tada Kristovo utjelovljenje doživljavamo stvarnije i osjećamo da nas se više tiče i više nam znači. Tako nam u ovoj zgodi Josip i Marija postaju bliske empatične osobe koje su imali slične životne probleme koje imamo i mi. Ali, ne samo to. Od njih možemo naučiti kako se u takvim situacijama ispravno ponašati. Josip i Marija pokazuju da imaju povjerenje u Isusa kada ga puštaju sama, da ide s ostalim suputnicima. Oni mu pretjeranom roditeljskom brigom ne koče razvoj i

ne oduzimaju slobodu. No, time nisu svoje dijete zapustili. Oni vode računa o tome gdje je i kad vide da nije ondje gdje su mislili da treba biti, oni

ga traže. Traženje puta do svoga djeteta zadatak je svakoga roditelja.

Događaj s dvanaestogodišnjim Isusom u Hramu ima i svoj epilog u kojem nalazimo još jednu poruku koja se, ovaj put, tiče odnosa djece prema roditeljima. Nakon susreta u Hramu čitava Sveta obitelj vratila se u Nazaret i sav ostatak Isusova života prije javnoga nastupa opisan je u rečenici „I siđe s njima, dođe u Nazaret i bijaše im poslušan.“ (Lk 2,51). Premda se u jeruzalemskom Hramu Isus pokazao većim i od učitelja i od roditelja, on im zbog toga nije uskratio poštovanje. Iako je imao roditelje koji ga ne razumiju, on im je bio poslušan. To je pouka svoj djeci za njihov odnos prema roditeljima koji je u potpunom skladu s Božjom zapovijedi: „Poštuj oca i majku, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji!“

2. Isus i žena Sirofeničanka (Mk 7,24-30)

Za vrijeme svoga javnoga djelovanja, Isus je najviše vremena provodio sa svojim učenicima i svojim sunarodnjacima. U tim odnosima sijevale su i iskre. Ali sada kao središnji dio ovoga izlaganja promatramo Isusov susret s jednom strankinjom. Taj susret obilježen je mnogim predrasudama i ograničenjima koja su vladala u odnosima između Židova i stranaca u Isusovo doba. Te predrasude i ograničenja realnost su koju Isus uzima u obzir, ali je isto tako i obzirno mijenja na bolje.

Isus je jednom došao u tirski, tj. poganski kraj. Ušao je u neku kuću i nije htio da itko sazna gdje se nalazi. Možda je bio preumoran, a znao je da će ga ljudi tražiti jer se već pročulo da je čudotvorac. No, možemo u tom Isusovu činu već nazrijeti i početak jedne dramske igre koja će imati svoj zaplet i sretan rasplet. Naime, poznato je da su Židovi izbjegavali kontakte s poganima. Smatrali su da će tako lakše zaštititi svoj identitet. Tako i Isus 'skrivanjem' u neku kuću u poganskom kraju kao da izbjegava druženje s pripadnicima druge vjere i naroda.

Međutim, jedna žena Sirofeničanka, čija je kći bila bolesna, doznala je gdje je Isus i došla ga je moliti da joj ozdravi kćer. U evanđelju piše da je kći imala nečistoga duha što se može različito shvatiti jer u Bibliji nema uvijek jasne razlike između medicinske i duhovne bolesti. U svakom slučaju djevojčici nije bilo dobro, i trebalo joj je pomoći.

Njezina majka, čuvši da se u njihovu mjestu nalazi Isus, nije mislila ni na što drugo nego na to kako će doći do njega i povesti ga kući da joj iz kćeri istjera zloduha.

Međutim, kada je došla k Isusu, on joj je oštro odgovorio: „Pusti da se prije nasite djeca! Ne priliči uzeti kruh djeci i dati ga psićima.“ (Mk 7,27). Te grube riječi mogle su kod žene Sirofeničanke izazvati razočaranje i uvrijeđenost. Međutim, ona, kao da je očekivala takav Isusov govor, spremno uzvraća: „Da, Gospodine! Ali i psići ispod stola jedu od mrvica dječjih.“ (Mk 7,28). Sada dolazi do promjene te Isusov odgovor na njezinu molbu glasi: „Zbog te riječi idi, izišao je iz tvoje kćeri zloduh“ (Mk 7,29).

Tako se i dogodilo. Kada je žena došla kući, našla je kćer zdravu.

Ali, što se zapravo dogodilo u razgovoru između Isusa i žene Sirofeničanke koji su mogli čuti svi koji su tu bili nazočni?

Kao čitatelji ovoga dosta kratkog opisa susreta Isusa i žene Sirofeničanke, ne raspolažemo s podacima koji bi nam otkrili ton kojim su njih dvoje govorili ili njihovu neverbalnu komunikaciju gestama i očima. Jedino što imamo jest tekst. Ipak, puno toga možemo iščitati i iz zapisanih riječi. U ovom slučaju to možemo pogotovo onda kad čitav događaj promatramo s njegova završetka. Ako Isusove i ženine riječi čitamo u svjetlu ozdravljenja koje se na kraju dogodilo, onda i u njihovu dijalogu od početka do kraja možemo prepoznati puno više.

Isusova oštra i gruba rečenica da ne priliči uzeti kruh djeci i dati ga psićima odnosi se na razlikovanje između Židova i pogana. Židovi su pogane pogrdno zvali psima, a sebe su kao izabrani narod smatrali superiornijima pa i Bogu milijima od ostalih. Kad s takvom tvrdnjom Isusu pristupa žena koja moli za ozdravljenje svoje kćeri i kad znamo da ju je on na kraju ozdravio, onda je moguće da je ukupna Isusova verbalna i neverbalna komunikacija htjela reći ovo: „Ti znaš kakve prepjeke postoje u odnosu između Židova i pogana i unatoč tomu ništa te ne priječi da tražiš od mene da ti ozdravim kćer. Ako je tako, onda zaslužuješ da ti bude kako moliš.“

I ženine riječi mogle bi se drukčije reći. Ona postupa mudro. Nije se usprotivila Isusu niti negirala ono što je rekao. Ona baš kao i Isus polazi od

činjeničnoga stanja i pokazuje izvrsnu komunikacijsku vještinu koja uspijeva postići svoj cilj.

Tako su Isus i žena Sirofeničanka odigrali jednu poučnu scenu iz koje su Isusovi učenici i ostali narod mogli naučiti kako se u otvorenoj komunikaciji svladavaju razne prepjeke. Na kraju treba reći da smo promatrali susret Isusa i Sirofeničanke na temelju Evanđelja po Marku. Isti događaj opisuje i evanđelist Matej (15,21-28). On spominje jedan detalj koji je kod Marka ispušten. Matej navodi kako su učenici dok je žena tražila pomoć molili Isusa: „Udovolji joj jer više za nama.“ (Mt 15,23). Isus joj ne kraju i udovoljio, ali ne zbog razloga koji su naveli učenici. Oni su se htjeli riješiti jedne žene koja više za njima. A Isus se ljudi ne rješava nego želi s njima ostvariti zajedništvo, sve ako ono mora proći i kroz konflikte.

3. Isus i Petar u konfliktu (Mk 8, 31-33)

Treća i posljednja scena koju ćemo promotriti jest kratak, ali potresan dijalog između Isusa i Petra. Na početku svoga puta prema Jeruzalemu gdje će podnijeti muku, umrijeti na križu i uskrsnuti iz groba Isus postavlja svojim učenicima pitanje o svome identitetu. Pita ih: Tko sam ja? To pitanje tako izričito i intenzivno ne postavlja o sebi nijedan biblijski lik. Isus postavlja to pitanje na dva načina. Najprije svoje učenike pita što drugi ljudi kažu o njemu, a onda ih pita: „A što vi kažete, tko sam ja?“ (Mk 8,29a).

Ljudi izvan kruga Isusovih učenika imaju o Isusu dobro mišljenje. Ali imati o nekome mišljenje, pa bilo ono i dobro, nije isto što i poznavati tu osobu. Poznavati nekoga može samo onaj tko s njime živi. Zato pravi odgovor o Isusovu identitetu dolazi iz kruga njegovih učenika koji su stalno bili s njime. Na Isusovo pitanje odgovorio je Petar: „Ti si Pomazanik – Krist“ (Mk 8,29b).

To je bio točan odgovor, ali će se ubrzo vidjeti da sam Petar nije dobro razumio ono što je točno odgovorio. Njegova slika o Mesiji još nije ista kao i Isusova. Zato je Isus učenicima zapovjedio da (zad) nikomu ne kazuju o njemu.

Ipak, Isus je ovu prigodu u kojoj su ga učenici na Petrova usta priznali Kristom ili Mesijom, smatrao pravim trenutkom da prvi put otvoreno navijesti svoju muku, smrt i uskrsnuće. Na to je Petar reagirao na više nego smion, da ne kažemo drzak, način.

Kao da nije ni čuo kako je Isus navijestio svoje uskrsnuće, nego se zaustavio na muci i smrti, Petar je Isusa uzeo u stranu i počeo mu se obraćati, na za jednoga učenika, neprimjeren način. U hrvatskom prijevodu koji čitamo u Lekcionaru stoji „Petar ga uze u stranu i počeo odvrćati“ (Mk 8,32). Treba reći da je taj prijevod lijep i razumljiv, ali je preblag. Za Petrovo odvrćanje Isusa od njegova puta upotrijebljen je glagol *epitimaō*, koji se inače koristi kad Isus izgoni zloduhe i utišava vjetar i more. To je glagol kojim se nad nekim ili nečim pokazuje vlast.

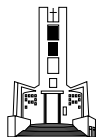
Premda ima dobru namjeru, Petar postupa loše jer se postavlja kao učenik koji zamijenio uloge sa svojim učiteljem. Uzimanjem Isusa u stranu i odvrćajući ga od njegova puta Petar se ponaša kao da ima vlast nad Isusom.

Isusov odgovor na takvo ponašanje ne može biti oštiri. On Petra naziva Sotonom i želi ga vratiti na mjesto koje mu pripada. U Lekcionaru je i na ovome mjestu prijevod također neprecizan. Valjda dajući prednost našem načinu izražavanja u kojem đavla tjeramo od sebe, a ne doslovnom tekstu prevoditelji su napisali: „Nosi se od mene, sotonu, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko.“ (Mk 8,33). No doslovni prijevod, što je u ovom slučaju presudno za razumijevanje teksta, bio bi: „Idi iza mene, sotonu, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko.“ To potvrđuje i ono što nakon tih riječi upućenih Petru Isus doživljava narod i učenike te im izlaže pouku o nasljeđivanju. Isus je Petra doista nazvao sotonom, jer se usprotivio Božje planu, ali ga nije otjerao od sebe, nego ga je podsjetio koje mu mjesto pripada kao učeniku. On ne smije učitelju stati na put ili ga skretati u stranu, nego ga nasljeđovati i ići za njim.

U okviru čitavoga Evanđelja po Marku ovaj događaj možemo smatrati drugim Petrovim pozivom. Prvi put Isus je pozvao Petra dok je ribario na moru i rekao njemu i njegovu bratu Andriji „Idite za mnom!“ (Mk 1,17). Drugi poziv je ovaj dramatični trenutak kad Isus Petra vraća na njegovo mjesto.

Postoji i treći.

Petar i ostali učenici ostavit će Isusa u Maslinskome vrtu i pobjeći (Mk 14,50), ali će ih on nakon svoga uskrsnuća ponovno okupiti. Žene koje su treći dan nakon njegove smrti ušle u Isusov grob čule su riječi: „Idite, recite njegovim učeni-

cima i Petru: Ide pred vama u Galileju! Ondje ćete ga vidjeti kako vam reče!» (Mk 16,7).

Uskrsli Isus ponovno okuplja svoje učenike na čelu s Petrom. Premda su se na njihovom zajedničkom putu događali mnogi nesporazumi, koje ovdje nismo ni spomenuli, i premda su ga u kriznom trenutku napustili, Isus se ne odriče svojih učenika. On od njih ne odustaje i stalno im obnavlja svoj poziv da idu za njim i da žive u zajedništvu s njime.

Tako nam Isus Krist objavljuje lice Boga koji je s nama u svim našim životnim situacijama. On je uživljen u naš život više od nas samih.

ISKRENOST I(LI) LAŽ

Posušje, 16. listopada 2017., fra Šimun Bilokapić

Uvod

Razmišljamo večeras o iskrenosti i neiskrenosti; posredno o istini i laži. Razlog je jednostavan. Svaki je čovjek, obitelj, bilo koja zajednica, a kamoli svijet u cijelosti, poprište stalne borbe između ovo dvoje. Borba je nekada nemilosrdna, iscrpljujuća, neizvjesna i nikad bez posljedica. Danas, čini nam se, značajnu prevagu osobito u društvenom životu, ima, nažalost, ova druga – neiskrenost, sa svojim vjernim pratiljama kao što su laž, manipulacija, prijevara, prijetvornost. Susrećemo ih nažalost u braku, obitelji, politici, gospodarstvu, medijima... Riječ je o kvalitetama koje, uzete svaka pojedinačno i sve zajedno, rađaju rasulo, rastaču zdrave međuljudske odnose, promiču nepovjerenje i nesigurnost, dehumaniziraju. Upravo zbog toga, više pozornosti posvećujemo vrjednosti iskrenosti s iskrenom željom da ta ista krjepost

zaživi u svakidašnjem ljudskim životima i našim međusobnim odnosima.

Uporaba riječi „iskrenost“ u svakidašnjem životu

Jesmo li ikada razmišljali o tome koliko pojam „iskrenosti“ zauzima prostora i vremena u našim životima? Puno, iznenađujuće puno, što samo govori o njezinoj važnosti!

Odmalena, osobito u kršćanskim sredinama, djecu se uči i odgaja na iskrenosti, na dužnosti govorenja istine, a izbjegavanja laži. Uči ih se skladnosti i podudarnosti između mišljenja, govorenja i postupanja; prema sebi, drugima i posebno Bogu. Ako lažu i psuju, prijeti im se, osim paklom i đavlom, čak i „pratrom“ koji bi im - nepravedno je to prema fratrima, a stravično za djecu - mogao odrezati jezik. Na vjeronauku ili nekadašnjoj „doctrini“ uči ih se dosljednosti: potvrdnom govoru - ako nešto jest, niječnom govoru - ako nešto nije. Kad porastemo, pučka nas mudrost, sažeta često u poslovice, hrabri da budemo „muško“ i da kažemo „popu pop, a bobu bob“ ili „što jest - jest, a što nije - nije“. Svi ili barem većina priželjkuje, a neki to i zahtijevaju, iskrenost u mladenačkim, bračnim, obiteljskim, prijateljskim vezama i odnosima.

Osim toga pregršt je situacija u svakidašnjem životu koje su obilježene tim pojmom: pisma i mailove završavamo iskrenim pozdravima, za nekoga kažemo da je iskren prijatelj, za nečiji odnos da se radi o iskrenom odnosu i iskrenoj ljubavi, za nečiji pogled da je iskren pogled. Govorimo o iskrenom osmijehu, iskrenim željama, iskrenoj sućuti, iskrenoj isprici, kajanju, ispovijedi... Dakle, i radost i žalost, i nadu i beznade, i ljubav i mržnju, i krjepost i grijeh - sve je moguće okarakterizirati i vrjednovati kao iskreno i/ili neiskreno.

Očito je, i to smo željeli istaknuti, da je pojam iskrenosti duboko i intimno vezan uz čovjeka, cijeloga čovjeka, njegovu misao, riječ, djelo, ponašanje i da prožima sve segmente njegova osobnog i društvenog života. Odatle nužnost odgovornosti, ali prije svega potreba ispravnog razumijevanja toga pojma.

Određivanje pojma

Što je to iskrenost? Tko je iskren čovjek? Odgovori na ovo jednostavno pitanje su mnogostruki,

vrlo različiti i nekada krajnje složeni. Tako je uvijek: komplicirani odgovori na tako jednostavna i naizgled samorazumljiva pitanja! A odgovori idu od tvrdnje da je iskrenost „surova krjepost“, društveno opasna, teško uskladiva s prijateljstvom, afektima i simpatijama, zato što ih iskrenost, doslovno, masakrira; idu preko zgodne doskočice da je iskrenost iznimno cijenjena, ali premalo ljubljena gospođica i rijetki su koji je žele za suprugu; do tvrdnje konačno da je ona plemenita krjepost duše, kraljica mnogih krjeposti. Neki je usko povezuju s istinom i istinoljubivošću pa je jednostavno - bez ikakvog poetskog, estetskog, moralnog ili psihološkog ukrašavanja - definiraju kao sukladnost misli, riječi i djela, harmonija onoga što se misli, govori i radi; vide je kao čistu suprotnost dvojnosti, dvosmislenosti, dvoznačnosti.

Možda nam najjasnije razumijevanje pojma iskrenosti pruža etimologija ove riječi na latinskom jeziku: latinski „iskrenost“ i „iskren“ znači „sincertias i sincerus“. Etimolozi vjeruju da ova riječ dolazi od „sine cera“ što znači „bez voska (saća)“. Riječ je o slijedećem. U vrijeme starih Rimljana nije postojao šećer, pa se za zaslađivanje pića koristio med. Nisu, međutim, svi pčelari i medari bili časni ni poštjeni ljudi! Da bi dobili što više meda za prodaju, često su ga miješali sa pčelinjim voskom, čineći ga tako manje čistim, a samim time i lošijim. Riječ iskren („sincerus“) označavala bi dakle osobu „sine cera“, bez voska (saća), neonečišćenu, bistru, autentičnu, ne krivotvorenu, neizobličenu osobu, osobu koja ne koristi trikove, nije „premazana svim mastima“, ne glumi, ne vara u odnosu s drugima. Riječ je o pročišćenoj, otvorenoj osobi, osobi bez filtera, odgojenoj, uljuđenoj, poštovanoj, hrabroj osobi. Iskrena osoba je iskrena u nakanama, riječima i djelovanju. Ne boji se suda i prosudbe, ne želi se dopast svima i pod svaku cijenu, osobito ne na uštrb istine, zna govoriti u pravo vrijeme i na pravi način. Doslovno: njezino je da-da, a ne-ne! Mi kršćani bismo rekli: evanđeoski inspirirana i utemeljena osoba.

Hrvatska riječ „iskren“, „iskrenost“ dolazi, čini se, od riječi iskra, iskriti. Zanimljivo je da i riječ Uskrs dolazi od iste riječi – iskra ili krijes. Paralela između ovo dvoje, između iskrenosti i Uskrsa, moguća je! Ono što je Uskrs na nadnaravnoj razini za čovjeka i čovječanstvo, to bi na naravnoj razini mogla i trebala biti iskrenost: „Uskrs u malome“, novo rađanje, novi život, svjetlo u noći i bespuću,

pobjeda nad tamom, grijehom i smrću, prosvjetljenje ljudskih života i odnosa...

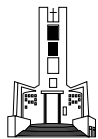
No, kada govorimo o iskrenosti, ne smijemo nikako zaboraviti činjenicu da iskra, što ćemo vidjeti kasnije, može zapaliti, uništiti, u pepeo pretvoriti nešto lijepo i dragocjeno, nešto što smo dugo i strpljivo stjecali i gradili. Iskrenost može biti - za razliku od Uskrsa - vrlo nezgodna, čak negativna, ako nije zapaljena na pravom mjestu i u pravo vrijeme.

Kako bilo, mnogi smatraju da je iskrenost upravo ona kvaliteta koju najviše tražimo i želimo kod osoba s kojima živimo i dišemo, koje nas povazan okružuju. I zaista, na pitanje o karakteristikama koju netko najviše cijeni kod druge osobe, u 90% slučajeva, prema nekim anketama, odgovor je: iskrenost. Sami smo napokon ponosni ako tu plemenitu krjepost duše imamo među vlastitim kvalitetama.

Evandeoska iskrenost

Iskrenost, istinitost i istinoljubivost mirišu prije svega Evanđeljem! Isus je iskren i poziva druge na iskrenost! Nukleus njegova naučavanja je zapravo kritika svakog oblika dvojnosti i prijetvornosti. Traži da riječ bude ogledalo srca koje ne smije biti kontaminirano. Ako je srce dobro i čisto, takva će biti i izgovorena riječ. Ako je naprotiv zatrovano, riječ će biti sumnjiva, predznak zločestoće i nago vještaj sukoba (Mt 15, 17-20). Zapravo, svakovrsna zla djela samo su materijalizacija zlih riječi, nakon što su te zle riječi posudile glas zlome srcu.

Jezik i pravilo koje Isus nalaže svojim učenicima je „da, da i ne, ne“. Želi da se vjeruje izrečenoj riječi, ne samo zbog dostojanstva riječi i čovjeka, nego i zato što bi svaki društveni i zajednički pa i crkveni život bio nemoguć kada se ne bi vjerovalo onome što drugi govori. Naravno, poštujući pravilo: „bezazleni kao golubovi i mudri kao zmije“. Prevariti nekoga znači dvoje: odnositi se prema drugome kao neprijatelju i istovremeno, što je još gore, obeščastiti samoga sebe, proglasiti se nedostojnim povjerenja. Razumljivo je onda zašto Isus ne želi da se iz usta njegovih učenika čuje laž, da se sa kršćanskih usana razlijeva otrov neistine. Dobar Kristov sljedbenik je onaj koji sustavno prihvaća princip iskrenosti, jednostavne dječje istinitosti i istinoljubivosti.

Evandeoska iskrenost ima veze s odnosima. Ako si iskren s drugima, onda si iskren i sa samim sobom, što je bitni preduvjet da budeš iskren i sa svojim Bogom. Autentičnost kršćanskog života odražava se u iskrenosti prema Drugome i drugima. Biti iskren s vlastitim supružnikom, s djetom, s kolegama na poslu, s državom u trenutku plaćanja poreza; to je cijena istine u praktičnom životu. Iskrenost može ostaviti dojam da smo slabi u usporedbi s drugima. Ona nas može stajati karijere, prouzročiti mnoge nepravde. Mnogi misle da se više isplati lagati, manipulirati, iskorištavati; to je, kažu, put dobitka i sreće, to je odlika hrabrih i jakih. I neki se kršćani zaista pokolebaju, zagaze širokim putem, putem laži i neiskrenosti. Međutim, ružne i neugodne posljedice iskrenosti nas ni pošto ne bi trebale čuditi niti zbunjivati! Zar nije ista situacija s poniznošću, praštanjem, ljubavlju i mnogim drugim evandeoskim vrjednotama? Ali, to je cijena slobode, cijena spašenosti i otkupljenosti, to je cijena pripadnosti Kristu, cijena mira koji proizlazi iz dosljednosti i iskrenosti.

Dobro, ako je iskrenost tako lijepa, ako je dobra za društveni život i međuljudske odnose, korisna za brak, obitelj, prijateljstvo, ako je zahtjev evanđelja, zašto onda toliko muke oko nje, zašto glumatamo, zašto se služimo smicalicama, zašto smo u konačnici neiskreni?

Razlozi neiskrenosti?

Neiskreni smo više-manje zbog istih razloga zbog kojih smo i lažljivi!

Iz vjeronauka i s „dotrine“, a posebno iz svakidašnjeg života nam je poznato da postoje različite vrste laži koje skrivaju različite motive, različite razloge ne-govorenja istine. Pojedinac laže zbog slabosti, zbog straha, zbog postignuća nekakvog dobrog cilja, zbog toga da mu netko povjeruje, da se pokaže važnim, zbog ljubomore i zavisti; laže zbog toga da bi nekoga zaštitio, da nekoga ne bi uznemirio ili oštetio, da mu netko ne bi stvarao probleme. Stara katolička moralka različite vrste laži, a time i neiskrenosti, i njihove različite motive, sažeto izriče na slijedeći način (Š. Šipić). Postoje:

Laž iz šale - to u pravom smislu i nije laž, jer dotični nema nakanu lagati. Tim više ako i oni kojima se govori shvaćaju to kao šalu.

Laž iz potrebe - ta se vrsta laži izriče s namjerom da se odstrani neko zlo od sebe ili od nekoga drugoga, odnosno da se postigne neka korist za sebe ili za drugoga.

Pogibeljna laž - sastoji se u tome što se lažju želi bližnjemu nanijeti neko zlo.

Hipokrizija - je specifična vrsta laži. Ona se ostvaruje onda kada se netko pričinja da je bolji nego što jest. Nakana onoga koji se pretvara može biti zla! A možda se samo pretvara da drugoga ne sablazni. O nakani onoga koji se pretvara ovisi i zloća hipokrizije.

Simuliranje - je također laž. Ono se ostvaruje kada se upotrebljavaju znakovi u drugu svrhu nego što oni znače po svojoj naravi, npr. poljubac u svrhu izdaje.

Hvalisanje - je prenaplašavanje vlastite zasluge za ono što je učinjeno. Laž se pri tom ostvaruje ukoliko se sebi pripisuje više nego što jest, osobito ako se pripisuje ono što nije. Pouka: uvijek smo na dobitku kada o sebi govorimo strogo, ispravno i oštro: kada se optužuješ, drugi će ti naći isprike, drugi će te opravdati. I obrnuto: kada sam tražiš isprike, drugi će te optužiti i osuditi.

Samopodcjenjivanje - je protivno hvalisanju, barem s formalne strane, iako ono može biti učinjeno s nakanom kao i hvalisanje. Samopodcjenjivanje se ostvaruje kod onoga koji niječe ili umanjuje vrlinu koju ima, odnosno sebi pripisuje manjak koji ga tišti. U svakom slučaju radi se o neiskrenosti. Takvi ljudi su skloni onda laskanju i ulaganju.

Ogovaranje i kleveta - nište dobar glas i čast bližnjega. Svatko ima pravo na dobar glas. Stoga, ogovaranje i kleveta vrijeđaju pravdu i ljubav prema bližnjemu. (Ogovarati znači bez objektivno valjana razloga, otkrivati tuđe mane i pogreške osobama koje to ne znaju; Klevetati znači tvrdnjama suprotnim istini, škoditi dobru glasu drugih; ocrnjivati druge).

Psiholozi kada govore o razlozima laganja i neiskrenosti poseban naglasak stavljaju na tri razloga: naviknutost, strah i vlastitu nesigurnost.

Lažemo i neiskreni smo zbog naviknutosti. Mnogi smo, već od malih nogu i u određenim situacijama lagali kako bismo dobili nešto što nam se sviđa ili nam je u interesu: priznanje, odobravanje, nagrada od vlastitih roditelja ili izbjegavanje

kazne i drugih neugodnosti. Nijekali smo također učinjene gluposti ili smo za njih optuživali druge. Takva i slična ponašanja rodila su uvjerenjem da je neiskrenost, nečasnost, pa i laž ono što nas izvlači iz nevolja, lišava kazni, omogućuje pristanak, odobravanje, nagradu od osoba koje nas okružuju. Laž i neiskrenost se vide kao učinkovita sredstva za postizavanje određenih ciljeva. S vremenom, takvi nečasni čini se pretvaraju u životne stavove da bi konačno postali navikom odnosno automatsko, gotovo nesvjesno ponašanje.

Neiskreni smo i lažemo zbog straha. Strah je zasigurno jedan od važnih razloga koji potiče osobu na nečasne stavove i ponašanja prema drugima. Radi se često o bojazni da povrijedimo ili ranimo neku dragu osobu, da srušimo neku afektivnu vezu, izgubimo nekoga do koga nam je stalo, ili se radi o strahu da ne ćemo uspjeti postići nešto što je tako lako ostvarivo uz pomoć sitnih prijevara i poluistina.

Neiskreni smo i lažemo zbog nesigurnosti. Biti iskren znači pokazati se drugima u svjetlu kakav uistinu jesam i posljedično izložiti se njihovim kritikama ili negativnim sudovima. Iza nekog nečasnog ponašanja krije se često velika razina nesigurnosti koja se pretvara u strah da ćemo biti loše suđeni i prosuđeni ili da ne ćemo uspjeti dobiti pristanak svih samo zato što smo izrazili suprotno mišljenje. Nečasnost i neiskrenost postaje, u određenom smislu, jednostavni mehanizam kojega upotrebljavamo, često nesvjesno, da bismo zamračili svoju ranjivost. Riječ je o nekoj vrsti samoobrane od izvanjskih napada. Zato se prilagođavamo svemu i svačemu: situacijama, ljudima, većini, većinskom mišljenju i ponašanju.

Unatoč „razumljivim“ razlozima koji potiču čovjeka na laž, a koji reflektiraju zapravo ljudsku slabost, posrnulost i grješnost, ipak se potrebno uvijek sjetiti one stare mudrosti o kratkim nogama i beskorisnosti laži. Naravno uz duboku svijest o njezinoj grješnosti i pogubnosti.

Koji je odnos iskrenosti, istine i laži?

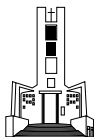
Vidjeli smo što je iskrenost (krjepost usko vezana uz istinu), a što je neiskrenost (mana usko vezana uz laž) i prevalentne motive ove posljednje. Sada nas zanima odnos između iskrenosti, istine i laži. Konkretno pitanje glasi: trebamo li uvijek, iz ljubavi prema istini i u ime iskrenosti, reći spozna-

tu istinu? Postoje li slučajevi u kojima je dopušteno lagati, biti neiskren?

Iako svi ljudi cijene istinu, svi se prema njoj u konkretnim životnim situacijama ne donose na isti način. Zato su i odgovori na postavljena pitanja opet vrlo različiti. Velik broj ljudi duboko je uvjeren, i tako se ponaša, da je sasvim opravdano lagati, ako su u pitanju ozbiljni i važni razlozi. Drugi opet smatraju da je neka laž dopuštena ako nikome ne čini zlo, kada nije izrečena sa zloćom ili s nakanom da se nekome naškodi ili nekoga ošteti. Dio takvih vjeruje da onaj koji uvijek govori istinu je: ili luckast, ili idiot, ili naivni zanesenjak. Njegova sudbina slična je sudbini okorjelih lažaca, a to je izoliranost. Neki opet uporno tvrde da je uvijek potrebno govoriti istinu, koliko god ona bila neugodna i bez obzira na posljedice koje može eventualno polučiti. Konačno, velik broj ljudi smatra da se nikada ne smije lagati, ali i da ne treba uvijek kazati istinu. Tko je u pravu?

Sveti Augustin ne dopušta iznimke na dužnost govorenja istine. Za njega je laž izvor, ishod i rodilište grijeha. Ako je Bog istina, laž nije ništa drugo doli podvala i proizvod Sotone. Augustin ne smatra opravdanom laž ni u slučajevima u kojima bi ona mogla spasiti nečiji život, budući da bi se u takvim okolnostima radilo o dužnosti koja se tiče spasenja tijela pod cijenu da se izgubi duša. Evo razjašnjenja Augustinove tvrdnje! U ovoj situaciji Augustin se ravna načelom „manjega zla“. Prema tom načelu nikad nije dopušteno izravno učiniti neko moralno zlo (u ovom slučaju laž), da bi se spasilo fizičko dobro ili izbjeglo fizičko zlo (u ovom slučaju tjelesni život i smrt). Moralno dobro je uvijek važnije od fizičkog dobra, a moralno zlo je uvijek teže od fizičkog zla! Tim više, tvrdi Augustin, što postoje i drugi putovi kojima je moguće izbjeći laž, a postići isti rezultat, kao što su primjerice šutnja, ili propust, ili čak vlastito žrtvovanje. Neki smatraju također da nije dopušteno lagati pa ni pod cijenu spašavanja čovječanstva, jer laž, ako i ne šteti nekome drugome, šteti čovjeku i čovječanstvu općenito.

Teolozi zaključuju ovako: premda mora biti istinito ono što se govori, ipak nije uvijek dužnost govoriti sve što je istina, a nekada se to i ne smije. To može biti primjerice slučaj kada netko nema pravo na određenu istinu, kada netko pita za ono što mu nije naša dužnost kazati, kada postoje razlozi za tzv. „misleno ograničenje“, kada postoji

obveza čuvanja tajne, napose ispovjedne tajne. Ali, ni tada se ne smije lagati da bi se drugoga navelo u zabludu. Misleno ograničenje obistinjuje se onda kada se na postavljeno pitanje odgovara neodređeno, kad u odgovoru nije sve rečeno, ili je nešto nadodano.

Ako se još jednom vratimo dječjačkoj dobi, vjerujem da ćemo se sjetiti nastojanja naših roditelja i odgojitelja da nas nauče obvezi: govoriti istinu i svu istinu, i ništa drugo osim istine, ali se isto tako možemo sjetiti njihovih poticaja da sakrijemo, da se suzdržimo ili da prešutimo istinu u onim situacijama kada bi otvoreno govorenje istine moglo rezultirati nerazboritim i opasnim. Smatrali su, ne na temelju teoloških umovanja, nego na temelju naravne razboritosti, da istina može biti tako brutalna da je bolje ne reći je ili naći načina da je nitko ne sazna. Naslućivali su također da iskrenost bez kočnica može biti krjepost koja završava u zločestoci; da se iza takve tobožnje apsolutne iskrenosti može skrivati vrlo zločesta nakana, radikalno različita od one nepatvorene istinitosti i iskrenosti. Pod krinkom navodne iskrenosti nekoga se želi i može namjerno uvrijediti, poniziti, narugati mu se ili jednostavno zabaviti se na račun drugih osoba. Autentična iskrenost nema nikada neke druge ciljeve.

Uz ovaj načelni stav spominjemo se kratko dvaju konkretnih slučajeva u kojima može doći do kolizije između iskrenosti, istine i laži.

Prvi slučaj tiče se govorenja istine teško ili na smrt oboljelom čovjeku. Neki kažu da tako mučnu istinu treba sakriti i da princip iskrenosti i istinoljubivosti - poradi suosjećanja, samilosti i drugih razloga - mora doći u drugi plan. Jedan dio njih tvrdi čak da liječnik laže ako kaže „istinu“ pacijentu, osobito navodnu istinu da će uskoro umrijeti, jer nitko nikada nije siguran u konačni ishod neke bolesti. Svoj stav potkrjepljuju tvrdnjom da ni Bog na Sinaju nije rekao da treba reći istinu uvijek, nego samo da se ne daje lažno svjedočanstvo. Drugi su, s druge strane, duboko uvjereni, kada je riječ o sličnim slučajevima, da je teška dužnost i obveza biti iskren i uvijek reći istinu teško oboljelom pacijentu. Razboritost, međutim, nalaže da se pri izricanju istine vodi računa o načinu, vremenu i prostoru kazivanja kao i o pacijentovoj naravi, dobi i posebnim okolnostima. Postojeća dilema, dakle, upućuje na nužnost prilagođavanja vlastitoga govora bolesniku, a ne na pokušaj prilagođa-

vanja istine trenutnoj situaciji, a još manje njezino skrivanje, modifikaciju ili manipuliranje.

Drugi slučaj tiče se „bratske opomene“, u kojoj se također aktualizira odnos istine i iskrenost. Iskrenost je rekosmo dobra i poželjna vrijednost koja ipak ima svoje „ali“, osobito u slučajevima dužnosti opominjanja osobe koja je pogriješila. Praksa tzv. „*corectio fraterna*“ ili bratske opomene nije na dobrome glasu, ali je hitno potrebno ponovno je uvesti u kršćanski život. Ogromna je njezina važnost ako se izreče s mjerom i na pravi način.

Zato, evo nekoliko savjeta. Onaj koji opominje treba prije opomene pasti na koljena i moliti. Ne treba opominjati u svako vrijeme, u svakom trenutku, u svakoj prilici i za beznačajne stvari. Treba opominjati u prikladno vrijeme, kada se možemo nadati dobrome plodu i pozitivnoj reakciji. Treba opominjati s velikim poštovanjem i ponizno. Nikada se ne smije opominjati ako smo potaknuti strastima ili srdžbom, skrivenim nakanama ili vođeni zlim ciljevima. Ne smije se nikada, barem početno, opominjati u nazočnosti drugih.

Iskrenost, očito je to i iz ova dva slučaja, treba svoj prostor i svoje vrijeme. To hoće reći da u nekim situacijama treba čekati pravi trenutak, osobito kada treba izreći istinu koja je djelomično negativna, teška, nezgodna. Pa i u svakidašnjem životu, ako smo odlučili ozbiljno i iskreno progovoriti s nekim, čekajmo trenutak u kojemu ćemo biti sami. Ako na tome inzistiramo pred drugim osobama, na neprimjerenim mjestima, u neprikladno vrijeme, to bi moglo zbuniti ili čak uvrijediti našega sugovornika. Rizik je također da se takva naša iskrenost interpretira kao pokušaj ismijavanja. Uz to važan je također direktan razgovor, licem u lice, bez nekakvih vanjskih posrednika, poruka ili nekoga drugog sredstva koje bi moglo promijeniti ili čak iščašiti pravo značenje naših riječi.

Iskrenost, očito je, traži puno ljubavi i razboritosti; traži onu naravnu životnu mudrost koja zna biti strpljiva i voditi računa o drugome. Bez takvih i sličnih predispozicija iskrenost postaje vrlo opasno oružje, uvredljiva i razorna mana.

Mane protivne krjeposti iskrenosti

Neke smo od njih već susreli! Neprijatelji iskrenosti su duh laži i prijevare, duh podvojenosti i manipulacije koji se kriju iza tolikih maski i sit-

nih gluma u našim svakodnevnim životima i odnosima. Iskrenost najviše rastaču grijeh oholosti koja napuhuje ego i grijeh zavisti, iliti užasne frustracije koja izjeda i rastače osobu iznutra. To su mane koje spadaju među sedam smrtnih grijeha, a nastoje zamračiti i obezvrijediti kvalitetu svega: stvari, osoba i događaja.

Duh racionalizacije, odnosno vješto opravdavanje razlogâ vlastite neiskrenosti, je mana koja oslabljuje krepost iskrenosti. Rastaču je potom već spomenuti i dobro poznati grijesi ogovaranja, klevetanja, ocrnjivanja, ulagivanja, licemjerja... i mnogi drugi grijesi specifični za situacije i okolnosti u kojima se od pojedinca traži da bude zaista iskren.

Vjerujem da poznajemo one klasične mane protivne krjeposti iskrenosti. Ne želimo ih ovdje ponavljati nego radije svraćamo pozornost na aktualni trenutak i neke nove ili možda ipak samo stare mane, ali u novome ruhu.

Suvremeno društvo i kultura žive doista pomalo čudne oblike iskrenosti. Pažljivi promatrači ih sažimlju u sljedeću formulu: maksimalna iskrenost = minimalni sram ili ih rezimiraju u tvrdnji: da se danas u ime tobožnje autentičnosti i transparentnosti živi čisti prostakluk i bestidnost! U pozadini takvih ponašanja stoji zapravo zabluda koja iskrenost brka sa spontanošću a koja se ravna nekakvim životnim načelom: ništa kočnice, ništa pravila, ništa prikrivanja. Govorim i činim sve ono što mi prvo padne na pamet.

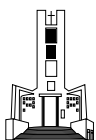
Spontanost je rekosmo lijepa ljudska kvaliteta. Djeca su spontana, čisti i jednostavni ljudi su spontani. Ali, ovako shvaćena, spontanost se prezentira kao čisti nagon koji ne tolerira razumsko posredovanje, nego je direktna, neobuzdana, primitivna. Nije krjepost, nije kultivirana, nije humana, nego je samo oslobođenje nagona, puko pražnjenje, čista inkontinencija. Nije niti bezazlena! Takva brutalna otvorenost ili spontana iskrenost često proizvodi teške štete bližnjemu i uopće međuljudskim odnosima. Ranjava tuđu senzibilnost, ne brine se za tuđe osjećaje, razara društvene veze.

Čini se da su kulturološka događanja 60-tih i 70-tih godina prošloga stoljeća tomu znatno doprinijela, osobito pokušajem poistovjećivanja iskrenosti i spontanosti što je u svakidašnjem životu rezultiralo nekom vrstom pseudo-iskrenosti. Jedna od posljedica takvog poistovjećivanja, osim

nudizma i drugih oblika vulgarnosti, pojava je tzv. „coming out“, koju neki u Hrvatskoj, jer žele glumiti kozmopolite, nazivaju „auting“, a drugi je više klasično i po domaću nazivaju jednostavno „izlazak iz ormara“. To znači: sve ono što je bilo pokriveno ili sakriveno iz straha ili nekih drugih razloga, možda najplemenitijih, postaje objektom otkrivanja. Tako, intimni stid uzmiče pred narcisoidnošću, autentičnošću, transparentnošću, bestidnom iskrenošću. Posebno popularnim u „outingu“ postaje izvikivanje vlastite homoseksualnosti na sve četiri strane svijeta. Za taj nezaustavljivi izljev iskrenosti možemo zahvaliti SAD-u! Na tim stranama, „outirati“ značilo je prije svega skinuti masku seksualne orijentacije nekom poznatom liku koji je, zbog nekakvih svojih motiva, javno i oštro napadao gay - eve iliti homoseksualce. Taj bukač će to sada dobro platiti na način da će ga se „outirati“, odnosno javno osramotiti i pokazati kao neiskrenu i nedosljednu osobu. Odatle vjerojatno proizlazi i dio napada na Crkvu, osobito za pedofiliju.

Kod nas, međutim, „autirati“ se znači prije svega javno priznati i ispričati vlastitu homoseksualnost. Najbolje je kada to učini neki svećenik ili neki dugo i sretno oženjeni katolik koji je nekada nemilosrdno napadao homoseksualce i sada se zbog toga duboko kaje. Danas je to vrhunac autentičnosti i iskrenosti prema sebi i drugima. Autiranje, zanimljivo, postaje neka vrsta terapije protiv neiskrenosti, srama, pretjerane rezerviranosti, zaostalosti, tradicionalnosti i posebno protiv represivnog srama. Dakle, lijek našoj neiskrenosti i laži ne bi bila sveta ispovijed, nego baš autiranje što je, ne možemo se oteti dojmu, jedna vrsta laičke ispovijedi, sa potpuno različitim i nerijetko pogubnim posljedicama. To je jedini smisao vrlo popularne emisije „Trenutak istine“.

Na istom mentalitetu temelji se više-manje nevjerojatni uspjeh Facebooka. Mnoštvo ljudi na njemu ostavlja sve, pa i vlastitu privatnost. Dapače, tko nije na fejsu trebalo bi ga kazniti; on nije iskren, mi o njemu ne znamo ništa: što voli, a što ne voli, kada lijega, a kada ustaje, gdje je bio, šta je radio, s kim se sastao i slikao... zašto on uopće živi s nama? Jer, danas ako ne govoriš o sebi, ako se ne baciš u arenu javnosti, ako se ne izložiš pogledima i prosudbi, ako se potpuno ne ogoliš, ti nisi iskren ili sigurno želiš nešto prikriti što nije sasvim jasno i časno.

Tako, u ime autentičnosti i transparentnosti, tih „svetih gralova“ suvremene kulture, nazočimo - slažu se brižljivi promatrači suvremene civilizacije - kapilarnoj difuziji najrazličitijih oblika egzibicionizma, bestidne spontanosti, svakog oblika ekstravagancije, grubosti, samo-isticanja, vulgarnosti, odsutnosti bilo kakvih granica, razularenosti. Konačni rezultat je još gori! Takvi nagoni, ako ne ugrožavaju položaj onih koji vladaju, postaju „ljudskim pravima“, postaju javni. Dapače, postaju test demokracije i tolerancije.

U kategoriju rečene „spontanosti“ neki smještaju i prostake. To su oni koji zanemaruju najelementarnija pravila dobrog odgoja. Uvjereni su da su pravila za zajednički uljuđeni život samo beskoristan napad na njihovu slobodu, spontanost i autentičnost. Ako se takvo mišljenje i stav prevedu u praksu, to onda znači grub, arogantan i egoističan način odnosa prema bližnjemu. Legitimizacijom i odobravanjem takvog ponašanja, „dobar odgoj“ postaje sinonim za neautentičnost, neiskrenost, formalizam i hipokriziju. Nažalost, cijena tolike autentične spontanosti je iznimno visoka: imamo nekada dojam da živimo u krdu neotesanih prostaka, toliko vulgarnih koliko i neznalica.

Prostak se lako prepoznaje. On je beskrajno loše odgojen čovjek, biće koje više, kokoće, galami, potpuno nesvjestan štete koju nanosi. Govori besmislice i trivijalnosti; prlja, zamazuje, razbija, ispisuje javne prostore stvarima kojih se treba sramiti. Prostak se ne srami, jer pravila zajedničkog življenja ne vrijede za njega. Drugima kaže: „I ti bi se ovako ponašao, samo se bojiš“! Oni sebe vide kao neustrašivog heroja, revolucionara, avangardu. Najgora je stvar što taj isti ne primjećuje da netko bez pravila, u pravilu postaje koncentrat grubosti, vulgarnosti, arogancije, bestidnosti. Postaje biće zarobljeno u vlastiti nagon i zato biće vrijedno žaljenja. Susrećemo ga svuda: na uredskim prozorčićima, u redu na semaforu, u tramvaju, vlaku, u prostoriji za čekanje, u školi pa u i crkvi. Za takve, drugi i bližnji, jednostavno ne postoje. Iako se međusobno mogu razlikovati, ipak ih ujedinjuje neizmjerni deficit ljudskosti i uljuđenosti! Kad im prigovorite za takvo ponašanje i stavove, najčešći je odgovor, ako se uopće udostojte odgovoriti: „A što ću, takav sam!“; ćaća i mater kažu: „A što će, takav je od malih nogu!“; selo ga pravda: „A što će jadnik, takav je, nije ga imao tko odgoji-

ti!“ Jest takav, ali bi trebao biti drukčiji, ako se želi zvati ljudskim etičkim bićem.

Hrana iskrenosti i ujedno opreka spomenutim krivim ponašanjima svakako su ispit savjesti i sakrament pomirenja. Oni su, a ne nikakav „outing“, ili izlazak iz ormara, ili „Trenutak istine“, ili bilo kakav prostakluk, pravi način i mjesto autentične iskrenosti i spontanosti.

Moralne dimenzije iskrenosti

Očito je, iskrenost ima i moralnu dimenziju. Na tu nas činjenicu posebno upućuje govor o nama, starim i novim, koje su protivne krjeposti iskrenosti. Kakva je onda veza između iskrenosti i morala?

Naši osjećaji u nama se rađaju spontano. To je nepobitna činjenica s kojom treba računati u odgoju, u susretima, u vezama, u svim segmentima ljudskoga života. No, moralni sud uvažava, ali i nadilazi to činjenično stanje. Moral ne interesira samo „biti“ (indikativ), nego i ono „trebati biti“ (imperativ). Moral ne pita „što osjećaš“, nego radije „kako te osjećaje živiš i ostvaruješ“? Naša nutarnja sloboda i stvaranje harmonične moralne osobnosti nalažu nam da s našim osjećajima gospodarimo, da ih ako su dobri kultiviramo, a ako su loši ili zli da ih iskorijenimo. Iskren je onaj čovjek koji je prije svega istinit sa samim sobom u smislu kojega smo upravo naznačili.

Vjerujem da smo svjesni činjenice da mnogi naši osjećaji mogu pobjeći krjeposnoj kontroli. Ali, najistinitije u čovjeku, ono što opravdava njegovu iskrenost, nije nagonsko, impulzivno, nego je ono što čovjek želi slobodno, ono u čemu čovjek angažira svoju volju, a ne nipošto ono što osjeća spontano. Koja je razlika između jednoga i drugoga? Ona ista razlika koja postoji između čovjeka i živine. U jednom slučaju imamo slobodu i slobodno djelovanje, u drugom imamo slobodnost i determinizam, jedno je razumno, drugo nerazumno, jedno je odlika etičkog bića, drugo je svojstvo nagonskog bića. Slobodan izbor je po definiciji, čin ljudske osobe: više je iskrenosti u poštivanju tog slobodnog izbora, negoli u nestabilnosti i mijenama koje se ravnaju prema poticajima različitih osjećaja. Ako se, primjerice, jedna oženjena ili udata osoba zaljubila u neku osobu različitu od vlastitoga supruga ili supruge, bit će iskrena ako

ostane vjerna bračnom savezu, a ne ako se prepusti da ga vuče i razvlači žudnja. Iskrenost dakle zahtijeva da snaga osjećaja ne odvoji pojedinca od slobodnih odluka koje strukturiraju moralno postupanje i egzistenciju (J. Bruges).

Moral nam jasno kaže da je iskrenost i vrijednosno obilježena stvarnost. Tu činjenicu potvrđuje sljedeći sasvim bezazleni primjer. Neki kralj (kasnije svetac) pitao je svoga slugu sljedeće: ne čini li ti se da je bolje da netko oboli od kuge nego da počinu teški grijeh. Ja bih se, iskreno priznaje kralj, uvijek odlučio za kugu. Sluga, jednako iskren, bez dlake na jeziku i bez ikakve bojazni, odlučno izriče svoje mišljenje: radije bih počinio deset smrtnih grijeha, negoli da me pogodi kuga. Dva vrijednosno različita svijeta, premda oba iskrena. Jedan cijeni više duhovno, drugi više tjelesno. Jedan je postao svetac, a drugi je ostao samo iskren čovjek koji se ne bi baš previše svidio svetom Augustinu. Nekima se ipak sviđa kao tip iskrenog, jednostavnog čovjeka koji je nesposoban fingirati i glumiti. Mi se samo nadamo da nije nikada u svom životu trebao rješavati gore spomenutu dilemu!

Potreba odgoja i usavršavanja u iskrenosti

Iz svega rečenoga isijava jasna potreba odgoja za iskrenost na isti onaj način na koji se odgajamo za sve druge, čovjeku bitne, moralne i duhovne vrijednote. Da bismo bili iskreni, trebamo raditi na sebi, naviknuti se na pogled unutar vlastitog bića, ne zazirati od introspekcije i ispita savjesti.

Iskrenost nije parcijalna, trenutna, prigodična; to znači da čovjek ne smije, a niti može biti iskren od danas do sutra, na trenutke ili samo u određenim situacijama. Iskrenost nije samo osjećaj, niti je samo čin, nego je prvenstveno izraz ljudske volje, stanje osobe, njezin habitus. A do tog se habitusa dolazi polagano, strpljivo, cijeli život, uz pomoć molitve, pokore, sakramenata, drugih ljudi. Donosimo nekoliko bitnih koraka s tog cjeloživotnog putovanja, koraka koji su svojim sadržajem vrlo slični koracima pokajnika i pokornika.

Potrebno je prije svega i uvijek priznati svoje nepoštenje, nečasnost, neiskrenost u postupanju i u odnosima s drugima; odlučiti potom da više ne ćemo, ni sada ni u budućnosti, počinuti iste takve grijeha. Važno je također promisliti motive i razloge koji su nas potakli na neiskreno ponašanje i priznati da ih ništa ne može opravdati.

Potrebno je suosjećati s drugima, s osobama s kojima smo često bili neiskreni. Nije nipošto ugodan osjećaj kad otkriješ da netko nije bio iskren prema tebi, da te netko zaista prevario. Ni tvoja neiskrenost nije ugodna drugima i daleko je od pravednosti i ljubavi. Nema situacija koja bi mogla dokinuti pravilo o nečinjenju drugima onoga što ne želiš da tebi drugi učine.

Potrebno je otkriti i suočiti se sa svojim strahovima, naročito strahovima od drugih ljudi i njihovih sudova. Nužno je potrebno također razobličiti nakaradnu potrebu svidjeti se svima i pod svaku cijenu.

Potrebno je biti iskren u malim stvarima. To je početak jedne pozitivne navike i ostvarenje evanđeoske istine o vjernosti u malome. Lakše je nekada biti iskren u velikim, negoli u malim stvarima. Ispit savjesti podrazumijeva i male grijeha, dakle one stvari i događaje koji možda izgledaju nebitni, ali drugima mogu biti od presudne važnosti. Osim toga, mnoštvo malih stvari, kako u grijehu tako i u iskrenosti, kad-tad će roditi nečim velikim.

Potrebno je koristiti ispravne i odmjerene riječi, kako u susretu s osjetljivim osobama tako i u slučajevima teških istina koje trebamo priopćiti drugima. Nismo odgovorni samo za našu izgovorenu riječ, nego smo odgovorni i za posljedice koje ona može polučiti. To je ozbiljan razlog zašto našu iskrenost trebamo izražavati pravim i odmjerenim riječima.

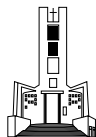
Potrebno je svednevice iskreno zahvaljivati Bogu i ljudima na primljenim dobročinstvima, a posebno iskreno zahvaliti onima koji su bili strpljivi i iskreno slušali. Zato, iskrena hvala na pažnji!

DOBA (NE)OZBILJNOSTI

Posušje, 23. listopada 2017., fra Ante Akrap

Ozbiljno i neozbiljno promišljanje i življenje vlastitog života

Živimo u vremenu koje je obilježeno kulturom površnosti i brzine, brzog dokazivanja i pokazivanja. U toj i takvoj jurnjavi za uvijek novim čovjek gubi svoju životnu orijentaciju. Stoga su i vrijeme

i čovjek danas postali veliki problem. Živimo pod narkozom - obezglavljeni i izgubljeni, poput zombija hodamo ulicama ovoga svijeta sa slušalicama u ušima, daleko od realnosti, zaglavljani u površnosti, pokušavamo odigravati različite uloge koje smo sami osmislili ili su nam ih drugi povjerili. Erich Fromm naše društvo naziva bolesnim, potonulim u materijalizam, sve želi pretvoriti u imanjanje. No, da bi nešto postalo imanjanje najprije se mora učiniti mrtvim, jer se samo mrtvo može imati (posjedovati). Stoga našu civilizaciju označava civilizacijom imanjanja i nekrofilije - zaljubljenosti u smrt i mrtvo. U tom i takvome svijetu i okruženju jedini prihvatljivi način komunikacije i ophođenja među ljudima postao je sarkazam. Diktatura mediokriteta zavladała je javnim prostorom - malo je onih koji misle a oni koji se na to odvažaju postali su velika opasnost i neželjena pojava. Ovakva slika društva dovela je do toga da čovjek osjeća nostalgiju i glad za vrijednostima koje mnogi smještaju u sferu nazadnjaštva i konzervativizma. To nam pokazuju rezultati studije koja je provedena na Sveučilištu u Kaliforniji. Ispitanici su morali ocijeniti više od 500 zadanih pridjeva (osobina) koji im se najviše, odnosno najmanje sviđaju kod osobe. Očekivanja su bila da će najbolje ocjenjeni pridjevi biti: atraktivan, inteligentan, društven, ali na opće iznenađenje najviše glasova su dobili atributi: iskren, transparentan, razuman. Ovo je samo još jedan dokaz da čovjek svome životu mora dati vrijednost, smisao i određenje. Čovjek mora biti svjestan svoga stanja i doći do spoznaje samoga

sebe. Reći će engleski kancelar i filozof Francis Bacon da se čovjeka može najbolje spoznati u tri situacije: u samoći jer tada sa sebe skida sve hvalisavo; u nastupu strasti jer tada zaboravlja sva svoja pravila i u novim okolnostima jer tada napušta svoje navike. Samo u samoći možemo sagledati bolne i opterećujuće stvari našega života. Upravo u takvim trenucima sve ono potisnuto iziđe na vidjelo. Gotovo da je postalo pravilo da novo mjesto uvijek otkriva pravo lice čovjeka, jer tada padaju sve maske s čovjekova lica koje su proizvod različitih čovjekovih opterećenja proizišlih iz robovanja društvenim navikama i običajima sredine koju se napušta. Čudno je kako je radna memorija čovjeka opterećena kratkotrajnim sjećanjima, dok je stvaranje trajnih sjećanja otežano, stoga je površnost postala čovjekov zavičaj udomljavanja. Zabrinjavajuće je kako se često pozivamo za svoju odraslost i zrelost, a cijelo vrijeme djelujemo neozbiljno i nezrelo, nemamo snage ni hrabrosti napraviti iskorak ni na razini svijesti, a kamo li stvarnosti. Nužan preduvjet zrelosti za antičkog filozofa Sokrata jest preispitivanje postojećih načina mišljenja prije nego ih prihvatimo. Pokušavajući dublje ući u temu ozbiljnosti ili neozbiljnosti vremena u kojemu živimo nameće nam se pitanje: je li ozbiljnost kao takva vrlina ili porok, neprijatelj vedrine i smijeha za kojima težimo da budu osnovno ruho našega životnoga odijela.

Kao na svim područjima našega života tako i na ovom području robovi smo vlastite kriteriologije i osobnih mjerila. Činjenica je, naime, da se čovjek ne rađa s osobnim smislom života nego da je to stvar izbora. Čovjek traži smisao, traži sreću. Ta napetost neizvjesne potrage za srećom zasjenjuje sva njegova djela i dane, i u dubljem smislu čini sve ono što nazivamo "ozbiljnost života".

Sami bismo hoćemo li napraviti iskorak iz tzv maloljetnosti i neozbiljnosti i ući u područje ozbiljnosti, zreloga, trezvenog i razboritog promišljanja i življenja. Što nas to, doista, određuje takvima?

Ozbiljan je onaj čovjek koji gospodari svojim osjećajima, svojim raspoloženjima mirno, bez dramatisiranja određenih situacija i događaja. Ozbiljan je onaj čovjek koji proširuje svoje životne okvire, koji se obogaćuje novim životnim spoznajama, novim sudovima, kriterijima. Tko zna sebe ispraviti, prihvatiti u razgovoru s drugima njihove

ideje, mišljenja, iskustva starijih,iskusnijih, zrelijih, pametnijih pa i svetijih. Umišljen čovjek, onaj tko misli da zna sve, da je popio pamet čitavoga svijeta, pokazuje da je neozbiljan i nezreo čovjek.

Treba znati i prihvatiti činjenicu da ima pametnijih i sposobnijih i da nam takve osobe mogu samo pomoći da se ostvarimo. To će se i dogoditi ako smo spremni oduprijeti se vlastitoj tvrdoglavosti i umišljenosti, sposobni mijenjati svoje stavove, svoja mišljenja i prije nego što udarimo glavom o zid. Ozbiljan je onaj čovjek koji preuzima odgovornost za sebe, za svoje ponašanje, za svoje čine i postupke, bilo da su dobri i uspješni, bilo da su loši i neuspješni. Neozbiljan je onaj koji uvijek ili redovito prebacuje krivnju na drugoga za ono što je zapravo sam kriv. Za sve loše i neprihvatljivo u našem životu uvijek je netko drugi kriv. Za sebe uvijek nalazimo opravdanje, a za druge osudu. Samo hrabra i odvažna osoba preuzima na sebe odgovornost, ne bježi od poteškoća, nosi svoj teret, ne svaljuje svoje breme na drugoga, izvršava svoje obveze i zadatke svjesna da treba izdržati u poteškoćama i suočavati se s nedaćama života, rješavati probleme koji dolaze, a ne bježati od njih.

Ozbiljan je ona osoba koja posjeduje zdravu uravnoteženost između zatvorenosti i otvorenosti, između povučeniosti i društvenosti, između onoga biti sam i biti s drugima, biti osamljen i biti u društvu. Ne valja ni jedno ni drugo ako je pretjerano. Potpuna izolacija i osamljenost odvajaju nas od drugih i tako štete našem razvoju, jer smo usmjereni jedni na druge, ne možemo živjeti jedni bez drugih, u istom prostoru, u istom društvu, lišeni ljubavi, suradnje, komunikacije, odnosa, svega onoga što izgrađuje čovjeka. Ni prevelika društvenost ni zatvorenost, ograničenost na uvijek isto nisu dobri. Treba pronaći zdravu uravnoteženost među tim krajnostima, u povučeniosti naći vremena za druge, u aktivnostima naći vremena za sebe, ispravno cijeniti i vrjednovati i sebe i druge i ne pretjerivati ni u jednom ni u drugom.

Ozbiljan je onaj čovjek prihvaća drugoga onakvim kakav jest, a ne onakvim kakvim ga želi. Čovjek nije ni slika, ni želja nego stvarnost. U životu sami sebe varamo ako idealiziramo. Svatko ima svoje mane i vrline i tu nema uljepšavanja. Nije rijetkost susresti u životu osobe koje su naprosto živčane, nesnalazljive i izgubljene zato što ne prihvaćaju osobe s kojima žive u obitelji, u susjed-

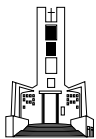
stvu, u krugu prijatelja, na radnome mjestu. Ne prihvaćamo druge iz jednog jedinog razloga jer su nam antipatični, a to onda rađa našim krivim ponašanjem prema njima, agresivni smo, verbalno ih napadamo, vičemo, ogovaramo i lažemo.

Kako bismo se riješili potrebe za osuđivanjem, trebamo na svijet pogledati iz perspektive drugih. To ne znači da bismo trebali automatski povjerovati u to što oni vjeruju ili se ponašati kako se oni ponašaju, već bismo ih samo trebali barem pokušati razumjeti.

Ljudi često imaju averziju prema onima koji neprestano traže njihovu pažnju. Ne morate biti neka velika osoba da biste se svidjeli drugima, već samo budite prijateljski nastrojeni i jednostavni.

Dobro je prihvatiti kritiku i sugestije drugih s ciljem da se preispitamo, da ispravimo i popravimo svoje stavove, svoje ponašanje, svoje djelovanje. Kritika je neugodna, ali je i spasonosna da promjeni čovjeka. Mudar čovjek prihvaća svoje životne križeve, nedaće i protivštine svjestan da se ozbiljnost života sastoji u teškoj borbi za svakidani kruh, u djelotvornom sukobljavanju s nadmoćnom prirodom, u kroćenju strasti i žudnji, u mukama duše i sumnjama naše savjesti. Stoga svako čovjekovo djelovanje kojemu vidimo nekakav smisao nazivamo ozbiljnim. Koliko je važno biti realan u životu svjestan je i sveti Pavao koji nas poziva da živimo u bogoljubnosti i ozbiljnosti. Preporučujem prije svega da se obavljaju prošnje, molitve, molbenice i zahvalnice za sve ljude, za kraljeve i sve koji su na vlasti, da provodimo miran i spokojan život u svoj bogoljubnosti i ozbiljnosti (1Tim 2, 1 - 2). Bogu nema mjesta u čovjeku punom sebe. Stado ne može samo sebe voditi. Ne možemo biti svoj vlastiti pastir. Ma kako ovca bila nadarena, ne može nadomjestiti pastira. Naime, zadaća je Crkve da ljude vodi sve bliže Bogu. No, ne bi trebalo biti čudno da ona čini i protivno. Sijačevo je sjeme odvajkada padalo na kamenito tlo. Naša je vjera površinska, ne zadire u dubinu, pozobale su je ptice, spržilo ju je sunce. A ono što jest, i ako jest ostalo od nje, svodi se na intelektualno naprezanje i racionalno balansiranje. Vjera je uzmakla, postala samo slovo, organizacijskoga principa naše duhovnosti, živimo život bez misterija obilježen praktičnom areligioznošću.

Težimo za novim, drugačijim čovjekom i svijetom koji se obilježen estetičnom, sentimenta-

lizmom, konformizmom, idealiziranim očajem. No, ovakav čovjek i svijet stoje na slabim i krhkim nogama. Podlegli smo mnogim zabludama i od koječega uspjeli smo napraviti idole i lažne kultove. Jedan od tih kultova je kult emocija, pri čemu razum i mišljenje biva potisnuto, a jedini kriterij u djelovanju postaju osjećaji. Žrtve smo sentimentalizam koji zagovarao osjećajnost kao mjerilo svih odluka i postupaka. Uz novo shvaćanje ljubavi, sentimentalizam je inaugurirao i drukčije razumijevanje ljudske prirode. Za razliku od sentimentalizma konformizam je način života i življenja slabih i prije svega nesigurnih ljudi. Francuski filozof Voltaire jednom reče: "Naša bijedna vrsta je tako napravljena da oni koji hode po dobro utabanoj stazi uvijek kamenjem gađaju one koji pokazuju novi put». Mase, često iz čistog osjećaja komfornosti, osjećaja ugodnosti, prihvaćenosti, slijede liniju manjeg otpora koja ih vodi tamo, odakle povratka nema. Tom i takvom načinu promišljanja i djelovanja jedina istinska i prava oporba jest Katolička Crkva, *stup i uporište istine* (1 Tim 3,15). Ona se kroz cijelu svoju povijest zauzimala za prvenstvo razuma nad osjećajima, podsjećajući čovjeka na njegovu palu narav. Osim što već dva tisućljeća neumorno naučava istinu o nužnosti primata razuma u čovjekovom životu, daje nam i najučinkovitija sredstva za osobnu borbu kako bismo ostvarili taj ideal. *Vrijeme je da iziđemo iz maloljetnosti u koju se skrivamo*. Rimski pjesnik i satiričar Horacije će zapisati: "*Sapere aude* - Imaj hrabrosti služiti se vlastitim razumom!" Maloljetnost je rezultat lijenosti i kukavičluka koji na svoj način život čine lakšim, postala gotovo drugom naravi i to je razlog zbog kojega je pojedincu teško izići iz njega, odrasti.

Sedamdeset i dvije godine su prošle otkako je u nacističkom koncentracijskom logoru ubijen veliki njemački evangelički teolog Dietrich Bonhoeffer. Samo nekoliko mjeseci prije smrti, pripovijedao je iza zatvorskih rešetaka svom prijatelju o razgovoru što ga je nekoć vodio s nekim francuskim svećenikom. Razgovor je počeo neuobičajenim pitanjem: "Što bi ti želio postići u životu?"

"Želio bih svakako postati svetac!", odgovorio mu je svećenik. Bonhoeffer se zamislio i nakon izvjesne šutnje odgovorio: "Ja u životu želim samo jedno: Učiti vjerovati!"

Za Bonhoeffera "učiti vjerovati" značilo je potpuno se odreći težnje da se postigne nešto veliko. Učiti vjerovati ne pripada samo prošlosti nego i sadašnjosti, dakle i nama. A učiti vjerovati nije ništa drugo nego životni program za sve ljude, program za sve one koji žele imati i uopće slijediti vrijednosti koje nadilaze filozofiju vlastite površnosti i dopadljivost. "Nema jeftine milosti." Potrebno je odvažiti se, napraviti iskorak. Doista je teško, ali se isplati. Bog je za svakog od nas pripremio vlastiti put. Put vjere je osoban, Stoga neka ti vjera bude djelatni princip života, put do sreće, mudrosti i zrelosti življenja.

VJERA ILI OBIČAJ

Posušje, 30. listopada 2017., fra Anđelko Domazet

Večeras želim s vama podijeliti razmišljanje o odnosu vjere i tradicije. To ću učiniti tako što ću najprije objasniti što je dobro a što loše u tradiciji, a zatim objasniti zašto tradicija uvijek mora proizlaziti iz žive vjere.

VJERA JE TRADICIJA, ALI NIJE TRADICIONALIZAM!

Čovjek je *'biće tradicije'* i po tome se razlikuje od drugih živih bića. To znači da čovjek može sabrati i prenositi budućim naraštajima raznolika iskustva, uvide i otkrića koja su se pokazala korisnima za život na Zemlji. U tom smislu, tradicija je ono što se prenosi, predaje s naraštaja na naraštaj usmenim ili pisanim putem: razni (crkveni) običaji, uvjerenja, upute, rituali, osjećaj pripadnosti...

Stoga slobodno možemo priznati da **vjera jest tradicija**: božićne pjesme, drvca, jaslice, pastiri, škropljenje svetom vodom, večernje preporuke i molitva prije spavanja, anđeli čuvari, vjeronauk, prva pričest, krizma: od malih nogu smo urastali u obiteljsku i katoličku tradiciju... Tradicija je, dakle, sastavni dio vjere. Običaji, patroni župe, vjenčanja, cvjetna nedjelja, pepeljanje, pobožnosti, post, ljubljenje križa, hodočašća, sličice svetaca, pouke što je dobro, što je zlo, propovijedi...

Vjera nije tradicionalizam: vjerski običaji koji su postali magija, ritualizam, djetinjarija, nezrelost, moralizam, nacionalizam, praznovjerje, masovnost, vjera bez osobne odluke... Vjera se ne iscrpljuje u folkloru, običajima i kulturnim formama. Štoviše, **vjera sazrijeva** u stalnom **kritičkom odnosu** prema tradiciji, pogotovo prema tradicionalizmu.

1. Potvrda tradicije i kritika tradicije u Isusa

Isus na jednom mjestu jasno kaže da **ново вино** treba ići u nove mješine i da se na novo odijelo ne stavlja zakrpa sa staroga odijela. Time on jasno govori o stalnoj potrebi osluškivanja znakova vremena i izbjegavanja pozivanja na neka dobra stara prošla vremena... No, u evanđelju Isus isto tako kaže da novo i staro ne mora uvijek biti u sukobu. Naprotiv, novo i staro nalaze se u istoj riznici, te da staro i novo može biti jednako dobro (usp. Mt 13,52). *Ne znači da je sve što je staro zastarjelo, niti da je sve što je novo novotarija.*

Isus najoštrije napada dogmatizirani i kazuistički tradicionalizam, ali ipak stoji na tlu starozavjetne vjere, tj. na tlu Zakona i proroka. *Njegova poruka je bila stvaralačko preoblikovanje tradicije, kritika tradicije da bi se očitovala istinska tradicija* (J. Ratzinger).

Što je dobro u tradiciji?

Tradicija je potrebna i ona ima svoje mjesto u životu i vjeri. Koje su pozitivne strane tradicije? Ponajprije, tradicija je sastavni dio našega života. Bez nje ne bismo znali tko smo (*naš identitet*), odakle dolazimo (*naši korijeni*), što vjerujemo (*naš pogled na svijet*) i kako se trebamo ponašati (*naš stil života*).

Zbog svega toga, tradicija je u dvostrukom smislu dobra:

- ona dodiruje naše osjećaje, emocije; zato smo osjetljivi ako se ne nešto mijenja (ustaljeni način procesije, i sl.);
- ona nam pomaže živjeti u zajednici: daje nam osjećaj pripadnosti;

Što je loše u tradiciji?

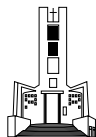
Veliki dio **antipatije** koju je izazvao Isus, bila je posljedica toga što je on bio kritičan prema tradiciji, predajama starih, što je kršio neka ustaljena pravila i običaje i tako stavio u pitanje identitet židovske vjere.

Zašto je Isus došao u sukob s farizejima i pismoznancima? Zato što je njima tradicija bila zadnje **mjerilo** ispravnosti i samoopravdanja; zato što su izjednačavali poslušnost Božjoj zapovijedi i poslušnost raznim tradicijama. Isus odbija dati **istuu težinu** i važnosti Božjoj riječi i tradiciji: **Božja riječ je iznad tradicije**, predaja starih... On upozorava na one situacije kada pogrješno shvaćena tradicija ugrožava duhovni život i istinsku vjeru.

Jedan primjer: **prepirka o farizejskim predajama** (Mk 7, 1-23; par. Mt 15, 1-29): "Zato farizeji i pismoznanci upitaju Isusa: 'Zašto tvoji učenici ne postupaju po predaji starih, nego nečistih ruku blaguju?' A on im reče: 'Dobro prorokova Izaija o vama, licemjeri, kad napisa: *Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od mene. Uzalud me štujete, naučavajući nauke – uredbe ljudske. Napustili ste zapovijedi Božje, a držite se predaje ljudske.*' (Mk 7, 3-8)

Lakše je slijediti tradiciju nego živjeti prema Božjoj istini. Tradicija pazi na vanjsko ponašanje, a Bogu je najvažnija unutarnja nakana, temeljni stav, ono što je u srcu... Nabrojimo neke opasnosti tradicije:

- a) **tradicija može promicati vjersko licemjerje**: Bog preko proroka Izaije (29, 13) kaže: *Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od*

mene. Sličan tekst imamo kod Iz 1, 10-23: *‘Što će mi mnoštvo žrtava vaših? Prestanite mi nositi ništavne prinose... Kad na molitvu ruke širite, ja od vas oči odvracam. Molitve samo množite, ja vas ne slušam... S kojim pravom narod moj tlačite i gazite lice siromaha?’*

Isus u evanđelju koristi jednu riječ da bi opisao taj fenomen: **licemjerje!** Živimo u vremenu vjerskoga licemjerja. Što je licemjernost? Razlika između onoga što je **na usnama** i onoga što je **u srcu!** *Verbalna ispovijest i praktično bezboštvo!* Kada čovjek pretvori vlastitu vjeru i pobožnost u vanjsko prikazivanje, glumatanje, pozu, predstavu za druge... *U kršćanstvu je uvijek licemjerje pogubnije od bezboštva* (Željko Mardešić).

b) **Tradicija može potisnuti autoritet Božje riječi:** “Lijepo! Dokidate Božje zapovijedi da biste sačuvali svoju predaju. Mojsije reče: Poštuj oca svoga i majku svoju... A vi velite: Rekne li tko ocu ili majci: Pomoć koja te od mene ide neka bude ‘korban’, to jest sveti dar, takvome više ne dopuštate ništa učiniti za oca ili majku... Tako dokidate riječ Božju svojom predajom, koju sami sebi predadoste! (Mk 7, 9-13).

O čemu se tu radi? Netko je mogao dati novac kao sveti dar za hram da bi izbjegao dužnost četvrte zapovijedi Božje, to jest da se brine i uzdržava roditelje... Isus reagira: Božju riječ proglašavate nevažećom radi svoje predaje!

c) **Tradicija može izokrenuti teološku istinu:** U Mk 7, 14. 16-21, 23 čitamo: “Poslušajte me svi i razumijte! Ništa što izvana ulazi u čovjeka ne može ga onečistiti, nego što iz čovjeka izlazi – to ga onečišćuje! (...) Ne shvaćate li da čovjeka ne može onečistiti što u nj ulazi jer mu ne ulazi u srce... Što iz čovjeka izlazi, to onečišćuje čovjeka. Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, lakomosti, opakosti, prijevare, razuzdanosti, zlo oko, psovka, uznositost, bezumlje. Sva ta zla iznutra izlaze i onečišćuju čovjeka.”

Ove su Isusove riječi u ono vrijeme zvučale revolucionarno! Nečistoća stanuje u srcu ljudi. To se protivilo pogledu farizeja o tome što je nečistoća: Farizeji su vjerovali da je nečistoća (zlo) izvan nas; da se ne onečiste izbjegavali su neke ljude, carinike, grješnike, pogane, razna mjesta, jela, i stvari...

d) **Tradicija može gušiti kreativna nadahnuća:** *Od nemara za nadahnuća tvoja, oslobodi nas Gospodine!* Tako molimo u litanijama Duhu Svetome. Opirati se novome, inovaciji... Nekada se ustraje na starim predajama, tradicijama, iako su one odavno prestale, više nikoga ne dotiču, nema nikakve koristi od njih... Bog je pun inicijativa, može ljude nadahnuti na neke dobre stvari, a onda se ispriječe ‘čuvari tradicije’ koji se grčevito drže ustaljenih šablona i boje se otvoriti novome! *Tradicija je daljnje predavanje vatre, a ne štovanje pepela!* (citat koji se pripisuje skladatelju Gustavu Mahleru). Živa vjera i živa tradicija traže otvorenost za ono “što Duh govori crkvama” (Otk 2,7). Što Duh Sveti govori crkvama, nama današnjim kršćanima?

VJERA JE OSOBNA ODLUKA/DUBOKI RELIGIJSKI DOŽIVLJAJ

Sada želimo objasniti zašto vjera ne smije ostati *samo* tradicija, odnosno da je prava vjera nešto puno više od tradicije. Ona je religijski doživljaj, potresenost, emocija, zanos duše, subjektivno ganuće, dodir iznutra, sigurnost, predanost, osobna odluka, istinska preobrazba ljudskoga bića koja dolazi iz dubine naše duše...

Mi se rijetko pitamo **o prirodi vlastite vjere.** Dolazim li u Crkvu zato što me *Bog privlači*, zato što iznutra imam *potrebu u srcu i duši* otići na svetu Misu? Vjeru mjerimo prema sudjelovanju u obredima, dolasku u Crkvu, prema vanjskoj pripadnosti, ali nedostaje iskustvo, osobna odluka, zrela vjera... Vjera je u našem narodu još uvijek teška tradicija, navika, šablona, inercija...

Takva nezrela religioznost bavi se uvijek onim izvanjskim, formulama, ritualima, odjećom, ulogama i titulama. Danas rasprostranjena kriza vjere uzrokovana je **tradicionalnim načinom** prakticiranja vjere koje mnoge žene i muškarce više ne ispunja. Vjera njihova djetinjstva nema više snagu nositi ih kroz život. Rezultat svega toga je *duboki nemir* među mnogim ljudima današnjice.

ŠTO JE ZRELA I AUTENTIČNA VJERA?

Sada želim podsjetiti na neke oznake zrele i autentične vjere koja vodi do obraćenja i duhovne preobrazbe.

Najprije, **predmet vjere** nije neka tradicija, ideja ili doktrina, nego osoba Isusa Krista. Isus je istinsko blago naše vjere. Međutim, Isus ne želi biti obožavan, nego življen! Mi obožavamo Isusa umjesto da ga slijedimo. *Napravili smo od Isusa puku religiju umjesto putovanja prema sjedinjenju s Bogom. Taj nas je zaokret učinio religijom pripadanja umjesto religijom preobrazbe* (R. Rohr. Vjera je razumijevanje Isusove osobe i življenje po onom na što nas to razumijevanje nadahnjuje.

Zrelu i autentičnu vjeru možete prepoznati po tome što ona vodi do **obraćenja i unutarne preobrazbe**, a ne do traženja **čuda** i vanjskih znakova. Time se misli na trčanja po raznim mjestima gdje žive tobožnji "čudotvorci". Ljudi trče na razne strane, traže čuda, međusobno se prepiru oko toga tko ima veće darove, tko je bliže Bogu, jedni druge osuđuju i demoniziraju... Bog se ne može čuti, niti se On objavljuje tamo gdje je previše buke, previše pažnje usmjerene na ljude, previše biznisa (masno naplaćuje), i sl.

Mi imamo pravo moliti i vjerovati u mogućnost čudesnog ozdravljenja. Ali ne smijemo zaboraviti da *Isus nije ozdravio sve ljude* koji su k njemu dolazili. Čuda su *mamci* za nešto bitnije u vjeri: za čudo obraćenja, čudo strpljivog nošenja vlastitoga križa, vlastite sudbine, čudo dobrote, itd. *Tko stalno traži čuda, ima slabu vjeru!*

Isus poziva na obraćenje. Na nepokolebljivu vjeru. Čuda ga nisu spasila od smrti. U pustinji je odbio da ga ljudi doživljavaju samo kao nekog čudotvorca! Ne treba isključiti mogućnost čuda, ali to nije glavni cilj. *Ni tisuće čuda ne će spasiti svijet ako nema istinskoga obraćenja!* Istinsko obraćenje je obraćenje u našem duhu, razmišljanju, emocijama, ponašanju. Kada mijenjamo sebe, kada se usklađujemo s Božjim zakonima, kada imamo nezdrmanu vjeru bez obzira što nam se dogodilo... Zašto je svijet ovakav kakav jest? Jer nema obraćenja. Najveće je čudo – čudo dobrote! Kada se naši odnosi mijenjaju u obitelji, u susjedstvu... Osim toga, *duhovno je čudo veće od fizičkog ozdravljenja*, iako mi ljudi to vidimo obrnuto. Mi dajemo prednost fizičkome zdravlju, a Nebo daje duhovnom. Pravi sadržaj vjere je uvijek Bog, a ne ovaj ili onaj izvanredni fenomen!

Zrelu i autentičnu vjeru možete prepoznati po **dubokom povjerenju** u Boga. Ljudi danas trče od jednoga do drugoga hodočasničkoga mjesta

i samo *naizgled* imaju povjerenje i pouzdanje u Boga. *Ustrajnost u povjerenju* – to je najveći uspjeh u duhovnomu životu.

Zrelu i autentičnu vjeru možete prepoznati po tome što ona prepoznaje Boga u **sadašnjem trenutku**. O tome je poučna knjižica brata Lovre, *Bog nadohvat ruke* u kojoj se opisuje kako je on pronašao Boga među kuhinjskim loncima! U Isusu Bog je na dohvat ruke *u uobičajenom svakidašnjem iskustvu!*

Zrelu i autentičnu vjeru možete prepoznati po tihoj ali **sigurnoj radosti!** Mnogi su kršćani pesimistični, smrknuti, tužno lice Velikoga petka, bez uskrsne radosti, nade, optimizma. Pa i kada je teško, vjernik zna sačuvati tihu radost, osmijeh na licu. *Mir, opuštenost, dobro raspoloženje – to je znak bliskosti s Bogom!*

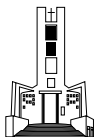
Zrelu i autentičnu vjeru možete prepoznati po tome što ona **reagira na nepravdu!** To danas toliko nedostaje u našoj vjeri, društvu, zajednicama. Isus u evanđelju pita: "Zašto me udaraš?" Udovica iz evanđelja bori se za svoju pravdu: "Obrani me od moga tužitelja, kaže nepravdom sucu! Meni je pravda uzeta. Ljudi traže od nas da ih obranimo od kleveta, izrabljivanja, nepravde, a mi šutimo..."

Umjesto zaključka

Isus je svome narodu govorio *da mu propast dolazi iz njega samoga!* (Lk 19, 41: "O kada bi ti u ovaj dan spoznao što je za tvoj mir! Nisi spoznao časa svoga pohođenja...") A mi mislimo da su najveća opasnost za kršćansku vjeru oni drugi i drugačiji, **ateisti**, liberali ili pripadnici drugih vjera i naroda...

Mnogo opasnije za vjeru i Crkvu, jesu **primitivni i neobrazovani vjernici**, vjernici koji nisu evangelizirani, vjernici parolaši, oni "ulični demonstranti vjere" koji poput Isusovih farizeja čine sve da ih ljudi vide, sikću isključivošću i ružnim riječima, bore se za nacionalno čistunstvo i isključuju druge svojom umišljenom pravednošću i pobožnošću...

Pred suvremenim kršćanima je zadaća da doista **praktično svjedoče vjeru**, da žive iz vjere, da budu otvoreni ljudima drugih svjetonazora, da se uvijek na nov način pitamo što bi to Isus danas učinio na mome mjestu, da vjera mijenja svijet, da se evanđelje utjelovljuje u svakidašnjicu, a ne da je vjera samo kulturološki, tradicijski izložak.

ZORAN VUKMAN U POSUŠJU

U organizaciji župnog ureda Posušje sinoć je u vjeronaučnom središtu održana „Večer s autorom“, a gost je bio novinar i publicist Zoran Vukman. Autor je održao prigodno predavanje „Bogoubojstvo zapada“. To je ujedno i naslov autorove nove knjige koja je ovih dana izišla iz tiska.

Radi se o knjizi koja šokira svojim uvidima o zapadnoj civilizaciji nakon „smrti Boga“ i bavi se kritikom rodne ideologije na do sada neviđen način, kroz popularnu filozofiju i esejistiku koja vas od početka do kraja vodi kroz jedan duhovni triler i dekodiranje gender koda “kao jedne od najveće prijevare u povijesti čovječanstva.”

Autor upozorava da je obitelj u najvećoj opasnosti i da je izložena najsnažnijem udaru i vjetrometinama.

Je li rodna ideologija jedan od znakova sutona naše civilizacije? Odgovor potražite u knjizi koja dekodira gender - mit u njegovoj skrivenoj simbolici koja krivotvori ne samo ishodišta ljudske naravi i tradicije, nego i izokreće prastaru biblijsku simboliku i izravno se suprotstavlja konceptu judeokršćanskoga Boga.

Nazočni sinoć u vjeronaučnom središtu su se zainteresirali za temu knjige i autorova predavanja, te su više od pola sata postavljali dodatna pitanja. Među njima ističemo pitanje o tome koliko mi kao pojedinci možemo učiniti i na koji se način boriti protiv ovih nasrtaja na obitelji. Auktor je preporučio da započnemo od sebe, od svoje obitelji, da odgajamo djecu u vjeri, da svoj brak živimo u vjeri, da obitelji posvetimo Gospi ili Presvetom srcu Isusovu. Isto tako zbog dostupnosti mnogih društvenih platforma, mi se možemo i organizirati u skupine i dizati glas za ono što je prirodno, za ono što je kršćanski.

U više navrata autor je pohvalio ljude u Hercegovini. „Kroz povijest ste izloženi raznim udarima, kroz povijest ste na vjetrometini. Gurnuti ste u nekakav mrtvi kut, i u trenutnoj političkoj situaciji u BiH, ali i u hrvatskoj javnosti. Međutim, vi opstajete zahvaljujući vjeri.“, kazao je Vukman. Priznao je da već duže vrijeme nigdje nije u javnosti čuo pozdrav “Hvaljen Isus i Marija”, dok sinoć nije došao u Posušje.

MAJČINO SELO ZAHVALJUJE

U ponedjeljak, 2. listopada 2017., održana je humanitarna akcija za Majčino selo u Međugorju.

Odziv je bio iznad svih očekivanja. Prikupljeno je šest kombija hrane, te kućnih i higijenskih potrepština.

Hvala svima koji su podržali ovu akciju i sudjelovali u njoj. Hvala i našim framašima koji su pomagali primati i utovarivati hranu.

IX. FESTIVAL RELIGIOZNE DRAME

Festival religiozne drame održava se po deveti put, u organizaciji župnog ureda u Posušju. Na ovogodišnjem Festivalu sudjelovale su profesionalne i amaterske kazališne skupine: iz Splita, Posušja, Sarajeva i Dubrovnika. Festival je osmišljen kao doprinos novoj evangelizaciji, a ujedno je i jedan kulturni doprinos gradu. Festival je opravdao svoje održavanje.

„Zapisi iz nevremena“ je prva drama koja je izvedena. To je monodrama koju je izveo Trpimir Jurkić, glumac HNK-a iz Splita. Tekst drame jesu zapisi don Branka Sbutege. Zapisi don Branka Sbutege nisu puki dokument vremena, nego zapisi srca. Premda ti zapisi nisu dramski tekstovi, nego novinske kolumne, eseji i priče, ipak je svaki od njih, sam za sebe, drama. Drama čovjeka koji duboko proživljava (ne)vrijeme u kojem se zatekao. Zato te riječi pozivaju da ih se izgovori i izgovara uvijek nanovo i da ih se utiskuje u 'živo ljudsko srce'. Teatar otvara svoj prostor da u svojevrsnoj scenskoj meditaciji progovori riječi ovoga Bokelja, povjesničara umjetnosti, intelektualca, a nadasve župnika Svetog Stasije u Dobroti.

Druga je predstava „Franjo i sultan“. Predstavu su odigrali studenti i studentice Franjevačke teologije iz Sarajeva, među kojima je bilo najviše bogoslova Franjevačke provincije Bosne Srebrene.

Predstava oduševljava svojom jednostavnošću, mirnoćom izvedbe te kontrastima mržnje i ljubavi, razaralačke snage rata s jedne i pobjede razumna razgovora s druge strane.

Ovo nas kazališno djelo vraća u vrijeme početka XIII. st., u vrijeme križarskih bojni na koje je pozvao papa Urban II. da oslobodi sveta mjesta od otomanske okupacije. Pored mnogih vojnih neuspjeha križara i moralne upitnosti takvih pothvata u povijesti Crkve, pojavio se jedan nepoznat čovjek na povijesnoj sceni i obrnuo društvene procese svoga vremena: siromašni je Asižanin Franjo uspio doći pred carigradskog sultana, razgovarati s njim i bilježiti pozitivan ishod susreta s političkim moćnikom.

Taj nam događaj ostaje kao trajna inspiracija za gradnju komunikacije s drukčijima, osobito što na kazališnim daskama ovaj negdašnji susret kršćanskoga svetca i vrhovnoga zapovjednika turske vojske u Carigradu uprizoruju sarajevski studenti koji ne-

prestano stoje pred izazovima suživota u mozaičnu ambijentu. Svakako, drama odašilje jasnu poruku o snazi iskrena dijaloga pred kim otupljuju sve naše oštrice. Oduševljenim je pljeskom posuška publika iskazala svoj dojam.

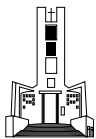
Treća drama na Festivalu, u izvedbi Frame Posušje, jest „Ivan Krstitelj“ autora Mire Gavrana. Glumačka ekipa dramske sekcije marljivo je spremala i uvježbavala ovaj poprilično zahtjevan dramaturški komad. Na čelu glumačkoga kadra, kao koordinator i voditelj je naš fra Ivan, koji je sam došao na ideju o izvođenju ove drame, prilagodio tekst i osmislio tehničke dijelove vezane uz izvođenje predstave.

Glumci su se mjesecima marljivo spremali i odvajali svoje vrijeme za uvježbavanje svojih uloga, koje su na kraju odlično odradili.

Prema izjavama gledatelja predstava je ostavila vrlo pozitivan dojam. Lijepo je bilo vidjeti prepunu kriptu. Tražilo se mjesto više. Umjetnost je zaživjela u našem mjestu, barem na određeni period. Pokušaj je ovoga kazališnog komada na umjetnički način prikazati život, poslanje, poruku i smrt Ivana Krstitelja, posljednjega u nizu starozavjetnih proroka, Isusova preteče i krstitelja.

S. Barbara Bagudić, dominikanka iz Dubrovnika, izvela je monodramu „Blažena Ozana: Biti s Bogom, dovoljno je za sreću“.

Monodrama o blaženoj Ozani oduševila je posjetitelje, posebno mlade koji su se oduševili prenesenim emocijama s. Barbare, koji su na kraju sa oduševljenjem i nerijetkim suzama u oku zahvalili s. Barbari na njejoj želji i uspjehu da što bliže i životvornije približi život naše blaženice.

PROSLAVA VELIKE GOSPE

Za proslavu svoje zaštitnice župljani su se pripremali kroz Devetnicu. Bogu hvala vrijeme nas je poslužilo. Devetnica je bila u znaku 100. godine od Gospinih ukazanja u Fatimi, tako da su i teme bile u znaku tih Gospinih poruka. Devetnica je bila posjećena, tu su bili naši i župljani iz okolnih župa, te mnogi koji su u domovinu došli na odmore. Također, treba istaknuti i ovogodišnje propovjednike koji su svojim propovijedima potaknuli vjernike na revniji kršćanski život na koji nas Gospa poziva. U utorak 15. kolovoza 2017. svečano je

proslavljena svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije – Velika Gospa. Vjernici su već od 6 sati ujutro imali mogućnost slavlja sakramenta pomirenja. U 7 sati je slavljena Prva sveta Misa koju je predvodio mladomisnik fra Augustin Čordaš; u 9 sati euharistijsko je slavlje predslavio fra Ivan Penavić, župni vikar, a večernju svetu Misu predvodio je kapucin fra Ante Kukavica.

Središnje svečano misno slavlje u sudioništvu nekoliko tisuća vjernika predslavio je i propovijedao mons. dr. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH. Prije samog početka svečane Euharistije, prosvjetnici su djelatnici nosili Gospin kip u procesiji koja je

krenula od kripote nove crkve, a vjernici su, hodeći u mimohodu polulučno zagrlili staru župnu crkvu te se napokon popeli do vanjskog oltara. Za vrijeme procesije s Gospinim kipom lauretanske je litanije pjevao fra Ivan Penavić. Liturgijska čitanja i molitvu vjernika čitali su nekadašnji framaši, evanđelje je navijestio don Bože Polić, a svečanosti ovoga euharistijskog slavlja na poseban je način doprinio Veliki župni zbor „Fra Grga Martić“ pod ravnanjem s. Marine Ivanković.

Biskup Tomo je u propovijedi na poseban način stavio naglasak na kršćansko poimanje tijela koje sve više iščezava pred suvremenim svjetonazorima koji ljudskom tijelu ne pristupaju kao cjelini, nego parcijalno, žudeći za mladim, snažnim tijelom, istovremeno smo izbjegavali i pomisao na istrošeno tijelo starice i starca koji su upravo tomu mladom tijelu omogućili da živi.

U kontekstu govora o tijelu, biskup Vukšić se osvrnuo i na stvarnost uskrsnuća te na našu odgovornost prema vlastitome tijelu, sve u svjetlu vjere Blažene Djevice Marije, nebeske zaštitnice župe Posušje. Na kraju euharistijskog slavlja svima se zahvalnim riječima obratio posuški župnik fra Mladen Vukšić.

PROSLAVLJENA SVETKOVINA TIJELOVA

U četvrtak 15. lipnja 2017. na svetkovinu Tijelova priredili su pastoralni djelatnici župe Posušje na čelu sa župnikom i dekanom Posušškoga dekanata fra Mladenom Vukšićem slavljem svete Mise na groblju Martića Križ s početkom u 18 sati. Sabralo se na lijepo uređenome groblju kao i prijašnjih godina, veliko mnoštvo vjernika iz župa Posušja, Posušškoga Graca, Vinjana, Zagorja, Vira, Rakitna, Sutine i drugih mjesta.

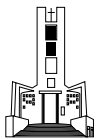
Stigli su na ovo slavlje i župnici spomenutih naših župa: fra Mladen Vukšić s vikarima fra Milanom Lončarom, fra Markom Dragičevićem, fra Antom Lekom i fra Ivanom Penavićem, te dekanom fra Augustinom Čordašem, zatim fra Marinko Leko, fra Ivan Landeka, don Joko Blažević, don Ante Ivančić, don Ilija Drmić, te pastoralni djelatnik u hrvatskoj župi Svete Obitelji u Kitchenru u Kanadi fra Miro Grubišić. Na ovo slavlje na poziv fra Mladenov došao je iz Mostara i provincijalni vikar fra Ivan Ševo, koji je predvodio svetu Misu održavši prigodnu propovijed i poslije misnoga slavlja tijelovski ophod od Martića Križa do stare župne crkve i spomenika u čast fra Grgi Martiću (Rastovača 1822. - Kreševo 1905.).

Ministrante, čitače, molitelje vjernika, pjevače župnoga zbora pod ravananjem č. s. Marine Ivanović, zatim nositelje baldahina, razglasa, dječicu s cvijećem što su ga prosipali ispred tijelovske povorke, svećenike koji su nosili Presveto u monstranci, pokaznici, zatim svećenike i laike koji su čitali prigodne tekstove na pojedinim postajama i sve ostalo priredio je fra Ivan Penavić. Valja spomenuti i to da su vjernici ukrasili cvijećem i svijjećama prozore svojih kuća, kao i pojedinih svojih radnih prostora u ulici kojoj se kretala tijelovska

procesija. Kako je općinska vlast u suradnji s policijom bdjela nad prometom, znak je slobode da Crkva može javno proći kroz grad svjedočeći našu vjeru i vjernost Bogu, te moliti se za sve potrebe stanovnika, kako grada Posušja tako i svih okolnih župa s njihovim selima i crkvenim i civilnim ustrojima.

Fra Ivan je u svojoj propovijedi najprije govorio o povijesnoj razini štovanja Tijelova, Brašančeva, što je u biti zahvala za slobodu i razborito katoličko štovanje (u doba pape Urbana IV. u 13. st.), što su izvojevali kršćani svojim svjedočenjem i življenjem od prvih kršćanskih vremena. Nakon toga riječ je bila o sakramentu presvete Euharistije ili Mise, u kojoj je središnji dio pretvorba, i to kruha u Tijelo Kristovo i vina u Krv Kristovu. Misa je čin crkvene zajednice koji okuplja vjernike i tvori njihovo zajedništvo u kojem je Gospodin Isus načelo okupljanja i odašiljanja u misijsku zadaću navještaja djela Božjih za čovjeka i svijet. Po Misi se vrši pretvorba svakoga pojedinca i svijeta u cjelini. U tom smislu naveo je mnogo činjenica koje su bitne za ljudsku zajednicu i događaje koji bi trebali doživjeti preobrazbu u poveznici s Euharistijom i Euharistijskim Kristom. Stoga je vrlo bitno da vjernički narod pohađa blagdanska i nedjeljna euharistijska slavlja kako bi mogao sudjelovati u toj životnoj pretvorbi, odnosno u promjenama na bolje svega što je vezano za ovaj svijet i njegove probleme. U ovoj svetoj Misi pričestio se veći broj vjernika, kojima su sedmorica svećenika dijelila svetu Pričest. Dok su se vjernici pričešćivali, duhovne popijevke pjevao je spomenuti župni zbor, kao i tijekom cijeloga ovog misnog slavlja, te za vrijeme procesije kroz grad.

Nakon Mise pod ravananjem fra Ivana Penavića uputili su se svi nazočni u procesiju, ophod, mimohod, obišašće od ovoga groblja do stare crkve. Ova svetkovina u poveznici je s procesijom kao prastarim kršćanskim načinom molitve, meditacije, proslave, a u sebi je uključuje i očitovanje ljubavi prema Kristu, zatim duhovne snage Crkve i njezina nauka. Ophod se sastojao od kretanja s Presvetim u pokaznici, što ju je nosilo naizmjenično pet svećenika, od grobljanske kapelice pa od oltarića do oltarića i konačno do spomenika u čast fra Grgi Martiću. Kod svakoga se oltarića čitao

ulomak iz Evanđelja, ili neki drugi svetopisamski tekst, nakon čega su se izgovarale prosne molitve. Završnica je obilježena blagoslovom s Presvetim, što je učinio svećenik predvodnik fra Ivan. Nakon toga uslijedio je kraj sa zahvalama župnika fra Mladena, i to svim sudionicima i priređivačima.

Ovdje je potrebno navesti odredbe Crkvenoga zakonika iz 1917. god. kad je riječ o mjestu ove procesije za cijeli naš Posuški dekanat: "Na dan svetkovine Tijelova, ako ne bi postojao drugačiji običaj od pamtivijeka ili bi to tražile mjesne prilike, po razboritom sudu Ordinarija, ima se u

jednom te istom mjestu voditi samo jedan jedini svečani ophod po javnim ulicama, i to iz najodličnije crkve, a kod ovoga moraju prisustvovati svi duhovnici i muške redovničke obitelji, pa i izuzete, te svjetovnjačke bratovštine, osim izuzetih redovnih redovnika, koji trajno žive u strogom zatvorenju, ili su udaljeni tri tisuće koraka od grada." Držeći se ovoga, puk sa svećentvom i redovništvom u Posušju slavi Tijelovo na ovaj veličanstven način, utkivajući u srce svih nazočnih potrebu da se redovito živi razina kršćanskoga života u svojim župnim zajednicama. Tako je bilo i ove godine Bogu na slavu.

PRVA SVETA PRIČEST

U nedjelju, 4. lipnja, na blagdan Duhova u našoj župi bilo je svečano primanje Prve svete pričesti. Sakrament Euharistije i, dan prije, ispovijedi primio je 131 prvopričesnik.

U 11:30 započela je procesija i sveta Misa koju je predslavio fra Ivan Penavić, a đakonirao je fra Augustin Čordaš. Fra Ivan se prigodnim riječima obratio prvopričesnicima i pozvao ih da ostanu vjerni Kristu kojega će u komadiću kruha prvi put

primiti u svoja srca. Prvopričesnici su na misnom slavlju čitali čitanja, pjevali psalam i uputili molitvu vjernika Kristu.

Na koncu Mise župnik fra Mladen Vukšić zahvalio je Bogu, roditeljima, prvopričesnicima i svima koji su doprinijeli ovoj svečanosti. Nakon svečanoga blagoslova prvopričesnici su dobili su prigodnu uspomenu.

PROSLAVLJEN SAKRAMENT SVETE POTVRDE

U subotu 13. svibnja 2017., na stotu obljetnicu Gospinih ukazanja u Fatimi, u župi Bezgrješnoga začeca BDM u Posušju 159 mladića i djevojaka proslavilo je sakrament Svete potvrde. Krizmu je podijelio biskup Ratko Perić uz koncelebraciju posušškoga župnika i dekana fra Mladena Vukšića, fra Marinka Leku, župnika u Rakitnu, don Antu Ivančića, župnika u Zagorju, don Jozu Blaževića, župnika u Vinjanima, don Iliju Drmića, župnika u Viru, don Slavena Čorića, župnika u Sutini i don Marina Skendera, biskupova tajnika.

Biskupa je na početku misnoga slavlja uime ovogodišnjih krizmanika pozdravio Filip Zlopaša, a cvijeće je biskupu uručila krizmanica Josipa Marić. Prvo čitanje iz Djela apostolskih pročitala

je krizmanica Lucija Karamatić, a drugo čitanje iz Pavlove Poslanice Galaćanima krizmanik Jerko Oreč. Molitvu vjernika, s ukupno šest zaziva, čitali su: krizmanice Lucija Čutura, Marija Budić, Mila Bešlić, Cvita Lončar, Marija Bešlić te krizmanik Ivan Brkan. Svečano je misno slavlje pjesmom uzveličao Veliki župni zbor "Fra Grga Martić" pod ravnanjem s. Marine Ivanković.

Župnik fra Mladen je na kraju euharistijskoga slavlja čestitao svima koji su danas primili dar Duha Svetoga i pozvao ih da ga raspiruju u svom životu. Nakon liturgijskoga slavlja snimljena je zajednička fotografija krizmanika, njihovih kumova i vjeroučitelja s biskupom Ratkom.

SUDIONICI STUDIJSKIH DANA SPLITSKE METROPOLIJE

U našoj Kući molitve u Masnoj Luci, Blidinje, od 3. srpnja (ponedjeljak navečer) do 6. srpnja (četvrtak popodne) 2017. godine na *Studijskim danima* sudjelovala su 32 mlađa svećenika, zaređena u posljednjih deset godina, sa sedam (7) svojih duhovnih poglavara, a to su: splitsko-makarski nadbiskup **Marin Barišić**, dubrovački biskup **Mate Uzinić**, šibenski biskup **Tomislav Rogić** i njegov generalni vikar **Marinko Mlakić**, provincijal Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja u Splitu **fra Joško Kodžoman**, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije **don Miroslav Vidović** i pastoralni vikar iste nadbiskupije **don Nediljko A. Ančić**.

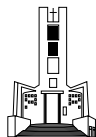
Svećenici na Studijskim danima, brojčano glaveći, bili su iz sljedećih biskupija: Splitsko-makarska nadbiskupija 16; Dubrovačka biskupija 5; Kotorska biskupija 2; Šibenska biskupija 3; i Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja 6.

Prema programu koji je, djelomično i u dogovoru s fra Milanom, priredio pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije dr. Nediljko A. Ančić, na 5. srpnja, tj. u srijedu, poslije podne organiziran je izlet za sve sudionike. Najprije su malo upoznali Blidinje, posjetivši prije svega grob Dive Grabovčeve i poznatu nekropolu stećaka. Vodič im je bio fra Petar Krasić. Zatim su se uputili u Posušje. Želja im je bila da se susretnu s nama franjevcima, upoznaju barem malo našu župu i župne objekte, da obiđu koliko to bude moguće neke dijelove grada, župe, da posjete Franjevački muzej

U KUĆI OCA MOJEGA, te da u 18,00 sati slave s nama Sv. misu i nakon toga negdje zajednički večeraju. U ime naše kućne zajednice na raspolaganju im je bio fra Milan Lončar. Ponajprije smo se, nakon dolaska u Posušje, vozili do groblja Ričina, pogledali naš poznati most na Ričini i nekropolu stećka, čuli nekoliko najosnovnijih podataka o svemu tome iz usta prof. Antonije Čorić. Zatim smo ušli u groblje i došli do grobnice naše trojice fratara, koju smo, nakon temeljitog istraživanja i rada blagoslovili 2012. godine. Prisjetimo se i ovdje njihovih imena, jer su nas svojim radom i molitvama zadužili. Riječ je o: fra Mati Bogdanoviću (Kreševo, 1742. – Posušje, 9. 5. 1771.), fra Anti Vrciću (Ljetovik, oko 1736. – Posušje, 23. 8. 1792.) i o fra Marku Škoriću (Kreševo, 16. 11. 1793. – Posušje, 20. 4. 1835.).

Kako je vremena bilo malo, ubrzo smo vožnju nastavili prema Vinjanima, govorili preko o našim župljanima i njihovim djelatnostima, predstavili im gospodarstvo i Udrugu gospodarstvenika Posušje, navratili u velike prostorije Vokela, osvježili se kavom i kolačima, i čuli nekoliko riječi o ovoj uglednoj tvrtki... Vratili smo se južnom zaobilaznicom kako bismo im mogli što više toga, barem iz autobusa, pokazati. Više se nismo zaustavljali do groblja Martića križ. Tu smo im pokazali grob pok. roditelja fra Grge Martića, našu fratarsku grobnicu i još neke pojedinosti. Posebno ih je oduševila ljepota fratarskih grobnica na Ričini i na Martića križu. Mons. Marin Barišić je u svojoj propovijedi

di spomenuo obadvije grobnice i doslovno citirao tekst koji smo 2009. godine napisali na grobnici Martića križ, a on glasi: Živjeli smo u znaku križa. / Umirali smo u žrtvi križa. / Uskrsnut ćemo u slavi križa!

U 18,00 sati slavili smo Sv. misu u našoj kripti. Oltar je bio pun svećenika, misno slavlje predvodio je nadbiskup Marin Barišić, a suslavili su svi gore spomenuti duhovni pastiri i svi svećenici koji su s njima došli. Mons. Marin je propovijedao o sv.

Ćiril i Metodiju, koje je Crkva upravo toga dana slavila, ugladujući u svoju propovijed svoje iskustvo s današnjeg izleta. Za vrijeme Mise pjevala je naša Frama, a čitanja su preuzeli odrasli čitači (Kristina Milas i Branko Širić). Na Sv. misi bilo je dosta vjernika iako dolazak tolikih svećenika nismo najavili. S pravom se može reći da je ovo povijesni događaj, jer nikada u povijesti naše župe nije bilo toliko biskupa i svećenika u Posušju na našem oltaru.

Za naše goste priredili smo večeru u malom restoranu Svadbenoga salona „*Bagušić*“. Uz izvrsno jelo i druženje, pa i pjevanje, ostalo se tu do 22,00 sata, a nakon toga ih je odveo autobus naše tvrtke *Posušje-Bus* u Masnu Luku. Naši dragi gosti bili su više nego zadovoljni svim onim što smo im pružili, što je u pisanom obliku potvrdio nakon povratka u Split don Ante A. Ančić, pastoralni vikar. Kao malu posebnost spomenimo da je Splitska mitropolija najstarija od četiriju današnjih crkvenih pokrajina Katoličke crkve u Republici Hrvatskoj i obuhvaća već gore spomenute biskupije.

20. SUSRET DUHOVNIH ZVANJA POSUŠKOGA KRAJA

U Posušju je u srijedu 26. srpnja održan 20. susret duhovnih zvanja posuškoga kraja. Susret je započeo misnim slavljem koje je predvodio dr. don Ivan Zirdum, ovogodišnji zlatomisnik koji je na službi u Đakovu. Na početku je prisutne u ime organizacijskoga odbora pozdravio fra Mario Knezović, te posuški župnik fra Mladen Vukšić. Na misi je pjevala Frama.

Nakon misnoga slavlja bilo je druženje s vjernicima koji uvijek pristignu u velikome broju. Potom je don Ivan Zirdum govorio o aspektima svećeničkoga poziva, pastoralnoga i društvenoga djelovanja. Tom prigodom su iznesene čestitke za obljetnicu Zlatne mise fra Šimuna Oreča i don Jerke Sutona, te dijamantni jubilej časne sestre Dobroslave Vranjković.

Drugi dio programa odvijao se u Tribistovu, ponad jezera, u kući odmora i duhovnosti don Stjepana Lončara. Taj dio druženja je protekao uz ručak, pripovijedanje, poneku društvenu igru i neizostavnu gangu.

OBLAČENJE FRANJEVAČKOGA HABITA

U subotu, 15. srpnja 2017., u župi Bezgrješnoga začeca BDM u Posušju, pod svetom Misom u 17 sati, petorica postulanata obukli su franjevački habit i stupili u novicijat Hercegovačke franjevačke provincije.

Njihova imena su: Vinko Baćak iz župe Sv. Mihovila Arkandela – Tomislavgrad, Ante Begić iz župe Bezgrješnoga začeca BDM – Posušje, Ante Mitar iz župe Bezgrješnoga začeca BDM – Posušje, Željko Tomić iz župe Bezgrješnoga začeca BDM – Posušje i Ante Vukoja iz župe Sv. Petra i Pavla – Kočerin.

Misno slavlje i obred oblačenja predvodio je provincijal fra Miljenko Šteko, a suslavili su meštar postulanata fra Iko Skoko, meštar novaka fra Stan-ko Mabić, odgojitelj iz Visokog fra Josip Ikić, mjesni župnik fra Mladen Vukšić te još četrdesetak misnika. Liturgijskim obredima ravnao je fra Ivan Penavić. Misno slavlje svojim skladnim pjevanjem uzveličali su naši bogoslovi. Nakon svete Mise, druženje je nastavljenjo u prostoru nove crkve.

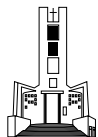
POLAGANJE SVEČANIH ZAVJETA

U našoj crkvi na Širokome Brijegu, u nedjelju 3. rujna 2017., pod svetom Misom u 18.00 sati, dvojica naše braće: fra Antonio Musa iz župe Uznesenja BDM, Široki Brijeg i fra Nikola Jurišić iz župe Bezgrješnoga začeca BDM, Posušje, položili su svoje svećane (doživotne) zavjete. Misno slavlje predvodio je provincijal hercegovačkih franjevaca fra Miljenko Šteko.

U koncelebraciji su bili gvardijan fra Tomislav Puljić, meštar hercegovačkih bogoslova fra Ivan Landeka ml., i još dvadesetak braće uz velik broj vjernika. Misno slavlje uzveličali su svojim pjevanjem naši bogoslovi i novaci uz ravnanje fra Stan-ka Mabića. U liturgiji su u asistenciji služili naši bogoslovi.

Provincijal je svoju homiliju započeo riječima pjesme: „Ja sam siromašan čovjek. Moje blago su predanost Tebi i srce čisto da idem s Tobom“, te sve povezao s misnim čitanjima. Zavjetovanike je pozvao na razboritost i ozbiljnost da, živeći siromaštvo, poslušnost i čistoću, sretno i spretno prođu ljudsku stazu obilježenu mukama i radostima, a da im duša ostane cijela i zagledana u onaj vječni mir kojega „svijet ne može dati“. Uzor je sv. Franjo koji je imao čisto srce, ponizan i siromašan život, u trajnom osluškivanju Božje riječi! Pozvao je sve nazočne da zavjetovanike prate svojim molitvama.

Nakon homilije uslijedio je obred zavjetovanja, gdje su braća u rukama provincijala položila svoje doživotne zavjete poslušnosti, siromaštva i čistoće, predajući se potpuno našem Bratstvu. Na kraju misnoga slavlja nazočne je pozdravio širokobriješ-

ki gvardijan fra Tomislav Puljić te uputio čestitke svečano zavjetovanoj braći i njihovim obiteljima. Nakon Mise nastavljeno je bratsko druženje uz okrjepu u prostorijama samostana.

ZLATNA MISA DON IVANA ZIRDUMA

Svoju Zlatnu Misu proslavio je don Ivan Zirdum u Posušju 23. srpnja 2017. u 11.30 sati. Slavlju su se pridružili kao koncelebranti fra Milan Lončar i fra Ljubo Lebo koji je ujedno bio i propovjednik.

Na početku je fra Milan u ime posuške župe pozdravio zlatomisnika i ukratko opisao životopis slavljenika.

Rođen je u Rastovači 1941. godine, a već sljedeće godine seli sa svojim roditeljima u Slavoniju, u područje Našica. U Podgoraču je zlatomisnik proveo djetinjstvo i završio peti razred osnovne škole. Potom s roditeljima i braćom i sestrama seli u Đakovo gdje završava osmogodišnju školu. Nakon toga upisuje se u sjemenište na Šalati. Bogosloviju završava u Đakovu, a 1970. šalje ga biskup na poslijediplomski studij u Rim. Godine 1975. vraća se u Đakovo stekavši doktorat iz dogmatike. Tu dobiva župu Đakovački Selci i predaje na Teološkom

učilištu u Đakovu. Umirovljen je 2007., ali se još uvijek bavi izdavanjem knjiga, pomaže po župama, drži predavanja diljem domovine o zdravoj prehrani itd.

Propovjednik je u homiliji nastojao ocrtati općenito značajke svećeničke službe te posebice svećenički put zlatomisnika koji je onu vjeru svojih roditelja i kršne Hercegovine u sebi produbljivao i na različite načine naviještao. To je radosno činio uz Božju pomoć tijekom 50 godina svećeništva.

Slavlje su uzveličali pjevači župnog zbora pod vodstvom s. Marine Ivanković uz mnoštvo vjernika iz Rastovače i Posušja. Bilo je tu i rodbine koja se još sjeća don Ivanovih studentskih dana i Mlade Mise na Ilinom brdu 1967. godine.

Poslije sv. Mise produžili su slavlje rodbina i uzvanici u Rastovači kod Lokve. Organizator toga ručka bio je g. Miro Čutura, zvani Goja. Sve je proteklo u prijateljskom druženju i raspoloženju.

SPOMEN NA MISIONARKU S. NATALIJU BEŠLIĆ

U Zagrebu je 1. lipnja 2017. preminula s. Natalija Bešlić, redovnica Družbe Marijinih sestara, nekadašnja misionarka u Beninu, u Africi. Rođena je 15. srpnja 1945. godine u mjestu Rastovača, Župa Posušje, BiH. Odrasla je u skromnoj vjerničkoj obitelji, u kojoj je rođeno desetero djece.

U samostan je stupila 1960. Nakon novicijata i prvih zavjeta završila je školu za medicinske sestre. Radila je u ambulanti u Janjevu te u bolnici u Osijeku. Službu provincijalne poglavarice obnašala je od 1982. do 1991. S puno ljubavi i razumijevanja prema sestrama vodila je provinciju i usmjeravala sestre. Želju za odlaskom u misije izrazila je 1972. i strpljivo čekala znak Providnosti. Za vrijeme njezine službe provincijalne poglavarice, na poziv mjesnog biskupa iz Biskupije Porto Novo, poslala je 1988. prve dvije sestre u Benin, a po završetku službe poglavarice napisala je zamolbu za odlazak u misije. Misijski križ primila je 22. lipnja 1991. te se pridružila sestrama u Beninu. Na afričkom tlu bila je u službi bolesnika, majki s novorođenčadi, djece, jednostavnih i siromašnih ljudi. Prve godine bile su joj ispunjene radom u dispanzeru i odlaskom u udaljena sela, u koja se ponekad pješачilo satima da bi se spasio jedan ljudski život. Kad je Bog družbi podario zvanja u Beninu, s. Natalija preuzela je odgoj u novicijatu te istovremeno vršila službu kućne poglavarice u kući odgoja u Malanhoui. Nažalost, zbog bolesti koja ju je snašla, s. Natalija se 2010. godine vratila u Hrvatsku radi liječenja. Uz Božju pomoć, molitvu

i stručnost liječnika uspjela se oporaviti. Nastavila je služiti predana u Božje ruke, dajući se ponovno na raspolaganje provinciji iznad svojih mogućnosti i granica. U veljači ove godine, nakon pogoršana zdravstvenog stanja, hrabro se borila, sve sličnija Isusu na križnom putu. Nakon predana hodočašća na zemlji vratila se u krilo Očeva u 72. godini života i 56. godini redovništva, ostavljajući iza sebe dubok trag i primjer redovnice po Srcu Isusovu i Marijinu. Na sprovodu 5. lipnja na zagrebačkom Mirogoju s. Nataliju ispratila su njezine sestre, u zajedništvu sa svećenicima, među kojima su bili dvojica nekadašnjih misionara u Beninu, zatim dvojica svećenika iz Benina, dvije Marijine sestre Beninke, rodbina te prijatelji i poznanici pokojne sestre. Pročitana je sućut sadašnjeg biskupa Biskupije Porto Novo mons. Aristida Gonsalla, koji je napisao: „Svjedočanstva brojnih svećenika, redovnica i redovnika, vjernika laika naše Biskupije Porto-Novo, u kojoj je djelovala kao misionarka, govore o tome da je bila redovnica borac, koja se istaknula po izuzetnoj misionarskoj ljubavi. Osjećaj za žrtvu i revno služenje, koji su pratili cijeli njezin život, svjedoče o dubokoj vjeri u njezina Zaručnika – našeg Gospodina Isusa Krista.“ Provincijalna poglavarica s. Kaja Ljubas u svojem je obraćanju nazočnima, uz ostalo, poručila: „Lijepo je bilo živjeti s Vama i slušati Vaše savjete, bilo u Beninu ili Hrvatskoj. Bili ste nam primjer, uzor i poticaj. Svojim životom i predanjem govorili ste nam kako se služi Bogu, izgara za njega i kako se voli družba, provincija i svaka pojedina sestra.“ Sprovođne obrede vodio je preč. Robert Šreter, šestinski župnik, a misu zadušnicu u mirogojskoj crkvi vlč. Antun Štefan, nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela u Republici Hrvatskoj.

BLAGOSLOV KAPELICE NA TRISKAVCU

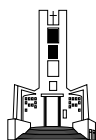
U nedjelju 11. lipnja 2017. blagoslovljena je kapelica na Triskavcu. Kapelicu je blagoslovio, dopuštenjem biskupa Ratka Perića, fra Mladen Vučkić, župnik.

Na Misi je bio 371 vjernik. Nakon svete mise, kao uspomenu na ovaj događaj, učinjena je zajednička fotografija svih misara.

Kapelicu je projektirao ing. Ivan Čutura.

Obnovu kapelice započeo je fra Milan Lončar 2013. godine, a dovršena je u jesen 2016. godine. Radove je izveo Andrija Bešlić sa svojom ekipom.

KRŠTENI U NAŠOJ ŽUPI

od 1. 1. 2017. do 1. 1. 2018.

Prezime	Ime	Roditelji
Arapović	Mia	Frano i Marija r. Knezović
Bago	David	Filip i Kristina r. Pavković
Bago	Magdalena	Ivica i Ivana r. Galić
Bago	Mia	Vlado i Ružica r. Kovač
Bago	Anja	Ivan i Katarina r. Crnogorac
Bakula	Josip	Damir i Valentina r. Čutura
Bakula	Matej	Marijo i Ivona r. Jukić
Bakula	Josip	Ivan i Božena r. Jurković
Bakula	Marta	Marko i Katarina r. Širić
Bakula	Katarina	Bože i Josipa r. Suton
Bakula	Andela	Tomislav i Ivana r. Mitar
Bakula	Magdalena	Ivan i Marija r. Biško
Bašić	Marijo	Marin i Antonija r. Dilber
Bašić	David	Oliver i Magdalena r. Kukić
Bašić	Andrej	Ante i Ivana r. Karačić
Begić	Ivana	Ljubo i Ivona r. Budimir
Begić	Vladimir	Tomislav i Valentina r. Bakula
Begić	Lucija	Ivan i Mirela r. Marić
Bešlić	Ante	Ivan i Danijela r. Mandurić
Bešlić	Josip	Tomislav i Kristina r. Bekavac
Bešlić	Lorena	Ivan i Ana Marija r. Ivanković
Bešlić	Matej Ivan	Miljenka i Ivana r. Merdžan
Bešlić	Karla	Josip i Ana r. Ostojić
Bešlić	Matra	Ivan i Lidija r. Bago
Bešlić	Lea	Stipe i Draženka r. Protorka
Bešlić	Petar	Nediljko i Emila r. Grubišić
Bešlić	Petra	Pero i Dajana r. Bešlić
Bešlić	Ivan	Zdravko i Kristina r. Martić
Biško	Mate	Darijo i Mirjana r. Galić
Biško	Josip	Krunoslav i Mira r. Galić
Biško	Ante	Branko i Marija r. Ančić
Bošnjak	Ante	Petar i Zehrija Trako
Bošnjak	Gabriela	Mate i Ivana r. Matić
Budimir	Marin	Mario i Katarina r. Bešlić
Budimir	Lana	Grgo i Martina r. Bešlić
Buntić	Ivan Didak	Mirko i Marija r. Mrvelj
Crnogorac	Matea	Mladen i Marina r. Radoš
Crnogorac	David	Dalibor i Nikolina Mare r. Soldo

Čale	Tomislav	Danijel i Jasna r. Čutura
Čamber	Josipa	Josip i Renata r. Rezo
Čuljak	Emanuela	Miroslav i Vedrana r. Maras
Čutura	Luka	Vladimir i Katarina r. Vican
Čutura	Marta	Ante i Nikolina r. Hrkać
Došen	Valentina	Ivan i Miroslava r. Tomić
Dumančić	Josipa	Branko i Snježana r. Mihalj
Dutina	Matej	Siniša i Marinela r. Rašić
Galić	Leonarda	Goran i Rafaela r. Kovač
Galić	Roko	Vjekoslav i Ana r. Obradović
Galić	Vinko	Njegomir i Ana Marija r. Mikulić
Gavran	Andrija	Jerko i Josipa r. Kolobarić
Gavran	Jozo	Petar i Marijana r. Jukić
Gavran	Filip	Ivan i Matea r. Marić
Grabovac	Jelena	Vladimir i Andrijana r. Ereš
Grubišić	Marta	Zdenko i Marija r. Spajić
Grubišić	Luka	Vjekoslav i Mara r. Markota
Gudelj	Marta	Marijo i Marija r. Zadro
Hrkać	Kristijan	Ante i Ivana r. Jonjić
Jović	Josip	Mijo i Ivona r. Karamatić
Jukić	Ivan	Vlado i Danijela r. Kolobarić
Jukić	Paola	Berislav i Ana r. Jurišić
Jukić	Ivan	Stjepan i Ivana r. Žulj
Jukić	Katarina-Elizabeta	Stjepan i Mirona r. Galić
Jukić	Ljubo	Petar i Ana r. Rebić
Jukić	Ante	Željko i Marijana r. Bakula
Jukić	Stjepan	Franjo i Josipa r. Jukić
Jukić	Antea	Slavko i Marija r. Matković
Jukić	Antonio	Zdravko i Marijana r. Petric
Jukić	Marija	Mate i Antonija r. Čutura
Jukić	Mia	Dražen i Monika r. Lasić
Jukić	Vinko	Jakov i Jelena r. Kovač
Jukić	Mia	Mario i Ivana r. Širić
Jurišić	Iva	Antonio i Ana r. Galić
Jurišić	Lukas	Josip i Maja r. Crnogorac
Karamatić	Sara	Ante i Rosanda r. Boras
Karamatić	Anna	Zoran i Anđela r. Karamatić
Kevilj	Matej	Ambrozije i Kristina r. Bošnjak
Klarić	Paula	Antonio i Marica r. Bešlić
Knezović	Milan	Zoran i Mira r. Bešlić
Kovač	Toma	Ivan i Josipa r. Polić
Kovač	Ivan Leon	Tomislav i Marija Šego

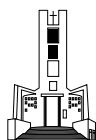
Kovač	Ivan	Krešimir i Ana r. Jurčić
Landeka	Filip	Josip i Marija r. Miličević
Landeka	Marin	Tomislav i Matija r. Baković
Lebo	Mara	Franco i Petra r. Tomić
Lebo	Ivan	Nikola i Marina r. Penava
Lebo	Ivona	Ivica i Franka r. Protuđer
Leko	Jan	Ivan i Ana r. Kolobarić
Lončar	Luca	Petar i Maja r. Vukoja
Mandurić	Matej	Zoran i Sanja r. Topić
Mandurić	Ivan	Ivica i Monika Zovko
Mandurić	Ivan	Miroslav i Sanja r. Galić
Mandurić	Ivano	Draženi i Ivana r. Čerkez
Mandurić	Ivan	Damir i Marijana r. Galić
Mandurić	Gabrijela	Davor i Antonija r. Rudež
Mandurić	Ivan	Ante i Danijela r. Čutura
Maras	Marija	Mario i Josipa r. Budimir
Mikulić	Žarko	Robert i Anđelka r. Bešlić
Mikulić	Toni	Marko i Ivana r. Lončar
Mrvelj	Matej	Mario i Maja r. Leko
Mrvelj	Filip	Josip i Marijana r. Marić
Oreč	Ana	Jozo i Sofija r. Miličević
Oreč	Filip	Andrija i Anita r. Čutura
Oreč	Mihaela	Branimir i Danica r. Pašalić
Pavković	Ante	Ivan i Vesna r. Jukić
Pavković	Borna	Ivan i Mirjana r. Kovač
Penava	Mia	Josip i Marija r. Kožul
Penava	Petra	Zoran i Katarina r. Bebić
Penava	Dario	Nikola i Ivona r. Mandurić
Penava	Luka	Ivan i Marijana r. Jukić
Penava	Mia	Albert i Ivana r. Mikulić
Penava	Nika	Stanko i Anja r. Galić
Penava	Josip	Zoran i Mirela r. Tomić
Petric	Antea	Ante i Anđa r. Bošnjak
Pišković	Petra	Zvonimir i Tereza r. Vranjković
Pišković	Bože	Ante i Radinka r. Pajić
Ramljak	Petar	Juka i Ljubica r. Tomić
Senjak	Maria	Branko i Katarina r. Bago
Slišković	Andrea	Karlo i Silvija r. Palac
Širić	Franjo	Mladen i Dragana r. Naletilić
Širić	Sara	Ante i Marija r. Karamatić
Širić	Ivan	Jozo i Danijela r. Bagarić
Šušnjar	Ivan	Goran i Ana r. Lončar

Šušnjar	Mateo	Jozo i Andrijana r. Babić
Šušnjar	Mihaela	Marin i Antonija r. Jezidžić
Tomčić	Ela	Ivan i Ivanka r. Jukić
Topić	Mateo	Draženi i Andrijana r. Čorić
Zlomislić	Ivna	Ivica i Andrea r. Oreč
Zlopaša	Jakov	Josip i Ivana r. Boras
Zlopaša	Elena	Marko i Sanja r. Visković

UMRLI U ŽUPI

od 1. 1. 2017. do 1. 1. 2018.

Prezime	Ime	Godište
Anić	Mladen	1939.
Bago	Ana	1927.
Bakula	Željka	1954.
Bakula	Vjenceslav	1952.
Bakula	Krešimir	1976.
Barišić	Josip	1928.
Bešlić	Mate	1932.
Bešlić	Iva	1926.
Bešlić	Josip	1981.
Bešlić	Petar	1950.
Boras	Dragica	1920.
Boras	Stjepan	1939.
Bošnjak	Mate	1943.
Bošnjak	Anđa	1945.
Bošnjak	Zdravko	1933.
Bradarić	Ivan	1935.
Bušić	Ivan	1952.
Crnogorac	Petar	1924.
Čamber	Marko	1941.
Čuljak	Luka	1947.
Čutura	Stjepan	1943.
Čutura	Jerko	1931.
Čutura	Ante	1953.
Čutura	Marinko	1962.
Čurdo	Verica	1949.
Galić	Milan	1955.
Galić	Mate	1944.
Grubišić	Veljko	1957.
Jelić	Anđa	1931.

Jukić	Milka	1931.
Jukić	Jerko	1928.
Jukić	Anđa	1928.
Jukić	Manda	1958.
Jukić	Miro	1952.
Jukić	Tomislav	1934.
Jukić	Ivan	1948.
Jukić	Kata	1924.
Jukić	Jerko	1934.
Karamatić	Ivan	1941.
Karamatić	Gordana	1972.
Karamatić	Janja	1928.
Karamatić	Mara	1925.
Kovač	Dinka	1942.
Kovač	Mila	1928.
Kovač	Ivan	1950.
Kovač	Dragica	1938.
Lebo	Kata	1930.
Leko	Nenad	1944.
Leko	Ivan	1956.
Maras	Tomislav	1951.
Marić	Vinko	1960.
Marić	Iva	1930.
Martić	Iva	1937.
Martić	Ivan	1934.
Martić	Luka	1938.
Miškatović	Ljubica	1949.
Mitar	Iva	1939.
Mitar	Iva	1934.
Mitar	Zdravka	1967.
Olujić	Anđa	1929.
Oreč	Iva	1932.
Pavković	Pero	1948.
Penava	Radoslav	1927.
Penava	Ivan	1944.
Petric	Petar	1949.
Plejić	Ivan	1964.
Polić	Mara	1928.
Sekulić	Alexander	1987.
Suton	Anđa	1919.
Tomić	Jozo	1929.
Tomić	Dragica	1945.
Zorić	Mila	1937.

VJENČANI U ŽUPI

od 1. 1. 2017. do 1. 1. 2018.

Prezime	Supružnici
Alpeza	Josip i Antonija r. Begić
Baćak	Boris i Iva r. Bakula
Bakula	Zvonko i Anita r. Marić
Banožić	Ivan i Kristina r. Jukić
Bašić	Josip i Marija r. Begić
Begić	Ante i Danijela r. Čutura
Bešlić	Marin i Marija r. Bešlić
Bešlić	Ivan i Mirna r. Leko
Bešlić	Zvonimir i Magdalena r. Šarić
Bilopavlović	Ante i Anela r. Ramljak
Boras	Marko i Tomislava r. Markota
Bošković	Boris i Josipa r. Ramljak
Crnogorac	Stipe i Ivana r. Galić
Crnogorac	Mario i Franka r. Bakula
Čavar	Ivan i Andrijana r. Šego
Čebo	Dino i Anita r. Prlić
Čuk	Mateo i Antonija r. Martić
Dolić	Josip i Petra r. Mandurić
Duspara	Frano i Josipa r. Jurišić
Galić	Antonio i Josipa r. Bakula
Gavran	Miroslav i Draženka r. Jukić
Gavran	Ivan i Matea r. Marić
Gavran	Ante i Anna r. Bešlić
Gažić	Igor i Ljubica r. Bago
Iličić	Mario i Marta r. Martić
Ivošević	Jurica i Kristina r. Šego
Jakovljević	Mate i Ana r. Bošnjak
Janjić	Željko i Ana r. Ramljak
Janjić	Antonio i Zdravka r. Mitar
Jukić	Ljubo i Suzana r. Petrović
Jukić	Krešimir i Marijana r. Landeka
Jurišić	Ante i Josipa r. Mitar
Klišanin	Ante i Dijana r. Jurišić
Kovač	Mario i Martina r. Ivanković
Kovač	Tomislav i Maja r. Purić
Lasić	Vjekoslav i Anđa r. Pišković
Leko	Željko i Ivana r. Kutleša

Leventić	Matej i Anela r. Bošnjak
Lončar	Silvije i Maja r. Galić
Lončar	Petar i Lucija r. Penava
Lovro	Ivan i Ivana r. Bošnjak
Lučić	Boris i Sanja r. Galić
Maras	Tomislav i Anica r. Šušak
Marić	Veselko i Ana r. Ramljak
Menalo	Jure i Irena r. Marić
Mikulić	Robert i Anđelka r. Bešlić
Pavković	Mario i Ivana r. Marić
Penava	Stipe i Ana r. Bešlić
Pišković	Ante i Radinka r. Pajić
Protrka	Augustin i Jelena r. Bago
Rezo	Stanko i Ivana r. Tolušić
Senjak	Ante i Lucija r. Zlopaša
Smilović	Lovre i Anita r. Čutura
Soldo	Martin i Josipa r. Penava
Stipić	Mario i Kristina r. Mandurić
Stipić	Alojzije i Mia r. Jurišić
Tokić	Stipe i Daniela r. Zucić
Vila	Nenad i Borka r. Novković
Vodanović	Ivan i Marijana r. Jažo
Vranjković	Tomislav i Ana r. Jukić
Vranjković	Josip i Marijana r. Kovač
Vukoja	Danijel i Dijana r. Šilić
Zelić	Jozo i Lidija r. Tomić
Zorić	Zvonimir i Anita r. Jukić
Zorić	Luka i Marija r. Jukić
Žulj	Ivan i Marija r. Šimić

UPUTE ZA MLADENCE

1. Prije sklapanja kršćanskog braka potrebno je najaviti ženidbu i dogovoriti zaruke. Za zaruke potrebno je imati:

- Potvrda o sudjelovanju na tečaju.
- Krsni i slobodni list (ne stariji od 6 mjeseci ako ste kršteni izvan župe u kojoj se želite zaručiti. Ako ste kršteni u župi u kojoj se i zaručujete, spomenuto vam nije potrebno.)
- Dokument o civilno sklopljenoj ženidbi. Ne trebate nositi prstenje.

2. Prije vjenčanja potrebno je obaviti ispovijed.

3. Kod vjenčanja u crkvi nakon pozdrava počinje sveta misa, te iza propovijedi sam čin vjenčanja.

Svećenik dolazi pred mladence i govori:

Predragi, došli ste u ovaj crkveni dom... Stoga vas pred crkvom pitam o vašoj namisli:

I. i I., jeste li ovamo došli bez prisile da potpuno slobodno sklopite ženidbu?

*Mladenci govore: **Jesam!***

Jeste li spremni da se u braku za svega svoga života uzajamno ljubite i štujete?

*Mladenci govore: **Jesam!***

Jeste li spremni s ljubavlju primiti od Boga djecu i odgajati ih po zakonu Krista i njegove Crkve?

*Mladenci govore: **Jesam!***

Svećenik: Kad ste dakle naumili sklopiti sveti ženidbeni savez, pružite jedno drugom desnu ruku te pred Bogom i njegovom Crkvom izrazite svoju privolu.

Mladenci pružaju jedno drugom desnu ruku (mlada preda buket kumi i ako ima rukavice desnu neka svuče).

Svećenik uzima obrazac **1** ili **2** prema vlastitom odabiru ili želji mladenaca!

1 *Mladoženja izgovara: **Ja I. uzimam tebe I. za svoju ženu i obćavam ti vjernost u dobru i u zlu, u zdravlju i bolesti. Ljubit ću te i poštivati u sve dane života svoga.***

*Mladenka izgovara: **Ja I. uzimam tebe I. za svoga muža i obćavam ti vjernost u dobru i u zlu, u zdravlju i bolesti. Ljubit ću te i poštivati u sve dane života svoga.***

Svećenik uzme raspelo i kaže: Stavite desnu ruku na raspelo te svoju privolu potvrdite zakletvom.

Najprije mladenac a zatim mladenka kaže:

Tako mi pomogao Bog, Blažena Djevica Marija i svi sveci Božji!

Svećenik kaže: Gospodin vam bio dobrotiv,... Što Bog združi čovjek neka ne rastavlja.

*Mladenci odgovore: **Amen.***

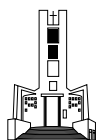
Svećenik zatim blagoslivlja prstenove: Blagoslovi Gospodine ove prstenove što ćete ih jedno drugome predati u znak ljubavi i vjernosti.

*Mladenci odgovore: **Amen.***

Mladoženja uzima prsten i stavlja mladenki na desnu ruku govoreći:

I., primi ovaj prsten u znak moje ljubavi i vjernosti. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. (Isto čini i mladenka).

4. Nakon obreda u crkvi mladenci će sa svojim kumovima doći u župni ured potpisati potrebne dokumente i izmiriti obveze prema Crkvi i Župi. Tko želi pjevanje na vjenčanju neka se javi vodstvu Frame. Sve druge grupe koje žele pjevati trebaju dozvolu! Raspored tečajeva pronađite na stranicama ovih novina.

POPIS DAROVATELJA

ZA IZGRADNJU NOVE CRKVE od 1. 1. 2017. do 1. 1. 2018.

Darovatelji su doneseni po mjestima i abecednim redom. Posebno smo izdvojili darovatelje prigodom vjenčanja, krštenja i sprovoda, te darovatelje u ime organizacija i poduzeća. Neki su davali priloge u više navrata pa su, poneki, pojedinačno za svaki put napisani. Ako je bilo što krivo napisano, ili ste možda izostavljeni, svakako nam to javite!

DAROVATELJI IZ POSUŠJA

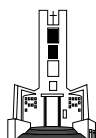
Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Arapović	Frano			100 KM
Arapović	Boro	+ Franje		100 KM
Arapović	Mara	ud. Ljube		100 KM
Arapović	Nikola	+ Frane		200 KM
Bagarić	Ivan	+ Jerke		100 KM
Bago	Matija	ud. Mate		100 KM
Bago	Branko	+ Jerke		100 KM
Bago	Drago	+ Vinka		100 KM
Bago	Stjepan	+ Ivana		100 KM
Bago	Ivan	+ Milana		100 KM
Bago	Mate	+ Joze		100 KM
Bago	Vedran	Matin		100 KM
Bago	Šima	+ Jerke		100 KM
Bago	Drago	+ Branka	Ivačević	200 KM
Bago	Slaven	Matin		50 €
Bakula	Ivan	+ Mirka	Iće	100 €
Bakula	Petar	+ Mate		100 €
Bakula	Frano	+ Ilije		100 €
Bakula	Vinka	ud. Joze		100 KM
Bakula	Vinka	ud. Ante		100 KM
Bakula	Branko	Stipanov		100 KM
Bakula	Ljubo	+ Marinka	Sakić	100 KM
Bakula	Milan	+ Slave		100 KM
Bakula	Tomislav	+ Slave		100 KM
Bakula	Dalibor	+ Ante		100 KM
Bakula	Slava	ud. Ante		100 KM
Bakula	Anda	ud. Stanislava		100 KM
Bakula	Milan	+ Stipana		200 KM

Bakula	Ivan	Veljkov		200 KM
Bakula	Blago	+ Pere	Čičanović	500 KM
Bakula	Pere	Vinkov		200 KM
Bakula	Veljko	+ Mate		200 KM
Bakula	Jerko	+ Mate		200 KM
Bakula	Iva	ud. Ante		200 KM
Bakula	Zoran	+ Ante		300 KM
Bakula	Miro	+ Milana		50 €
Bakula	Blago	+ Pere		500 KM
Barišić	Ivan	+ Janka		100 KM
Barišić	Josip	+ Mate		100 KM
Barišić	Stipe	Stankov		100 KM
Bašić	Ljuba	+ Branka		100 KM
Bašić	Mario	+ Jakova ?		100 KM
Bašić	Mario	+ Jerke		100 KM
Bašić	Radoslav	+ Joze		100 KM
Bašić	Dražen	Veljkin		200 KM
Bašić	Željko	Jurin		200 KM
Bašić	Radoslav	+ Petra	Pešić	300 KM
Bašić	Ivica	Vjekoslavov		50 €
Bašić	Ljubica	ud. Jerke		50 KM
Bašić	Veljko	+ Cvitana		500 KM
Begić	Miroslav	Tomislavov	Đuđanović	100 KM
Begić	Ivan	+ Ljube	Čičo	100 KM
Begić	Vlado	Ivanov		100 KM
Begić	Ivica	+ Milana		100 KM
Begić	Mate	+ Pere	Stipić	100 KM
Begić	Mate	Antin		100 KM
Begić	Vinko	Franjin		100 KM
Begić	Ante	Ljubin		100 KM
Begić	Vinko	Ljubin		100 KM
Begić	Milan	+ Mate		100 KM
Begić	Marin	+ Veselka		100 KM
Begić	Jerko	Jozin		100 KM
Begić	Jerko	Ljubin		100 KM
Begić	Nada	ud. Ivica		100 KM
Begić	Oliver	Jurin		1000 KM
Begić	Mijo	+ Marijana		1000 KM
Begić	Jure	+ Petra		200 KM

Begić	Dragica	+ Ljube		200 KM
Begić	Ljubo	Ivanov	Ćipukić	50 €
Begić	Petar	Jurin		500 KM
Bešlić	Ivan	+ Ante	Martinović	100 €
Bešlić	Damir i Ankica			100 €
Bešlić	Jozo	+ Joze	Ćorušić	100 €
Bešlić	Frano	Ivanov	Juragić	100 €
Bešlić	Slavko	+ Slavka	Pandžić	100 € i 100 KM
Bešlić	Željko	Jurin		200 KM
Bešlić	Petar	Jurin		100 KM
Bešlić	Vinka	ud. Mirka		100 KM
Bešlić	Tomislav	+ Joze		100 KM
Bešlić	Ivan	+ Joze	Ćorušić	100 KM
Bešlić	Mario	+ Mate		100 KM
Bešlić	Ivan	Jurin		100 KM
Bešlić	Filip	+ Mije		100 KM
Bešlić	Jozo	+ Ante		100 KM
Bešlić	Ivan	Maćanov		100 KM
Bešlić	Zoran	Brankin	Ćorušić	100 KM
Bešlić	Stipe	+ Petra		100 KM
Bešlić	Branko	+ Joze		100 KM
Bešlić	Nediljko	Antin	Pandžić	100 KM
Bešlić	Zoran	Brankov	Manjić	1000 KM
Bešlić	Ivan		Ivanica	200 €
Bešlić	Zdravko	+ Ivana		200 KM
Bešlić	Jerko	Vladin	Amenović	200 KM
Bešlić	Vlado	+ Jerke	Amenović	300 KM
Bešlić	Vinko	+ Slavka	Pandžić	50 €
Bešlić	Ana	+ Periše		50 €
Bešlić	Vlado	+ Ikare		50 €
Biočić	Jakov	+ Ante		100 KM
Biško	Blago	+ Mate		100 €
Biško	Ante	+ Ivana		100 KM
Biško	Petar	+ Mate		100 KM
Bogut	Branko	+ Petra		100 KM
Bogut	Ivica	+ Petra		50 €
Boras	Stjepan		Boškanović	100 KM
Boras	Ivan	+ Vlade		100 KM
Boras	Branko	Vladin		100 KM
Bošnjak	Mate	+ Ante	Jovušić	50 €
Bošnjak	Anica	ud. Jerke		50 €
Bošnjak	Krešo	Matin		50 KM
Brkan	Miroslav	+ Mirka		100 KM
Budimir	Ante	+ Marijana		50 €

Budimir	Ana	ud. Mirka		100 KM
Budimir	Darko	+ Stjepana		50 €
Budimir	Zvonko	+ Stjepana		100 KM
Budimir	Željko	Vinkov		100 KM
Budimir	Ljiljanka	ud. Ivana		100 KM
Budimir	Tomo	+ Stanka		1000 €
Budimir	Nediljko	Ivanov		50 €
Budimir	Mara	ud. Milana		50 €
Buntić	Mario	+ Josipa		150 KM
Bušić	Ivan	+ Stipe		100 €
Crnogorac	Ljubo	+ Joze	Dević	100 €
Crnogorac	Tomislav	+ Milana		100 KM
Crnogorac	Mario	+ Pere		100 KM
Crnogorac	Slobodan	+ Ivana	Marićušić	100 KM
Crnogorac	Marin	Antin		100 KM
Crnogorac	Zvonko	+ Stjepana		100 KM
Crnogorac	Ante	+ Martina		200 KM
Crnogorac	Ivica	+ Pere		300 KM
Crnogorac	Želimir	+ Petra		50 €
Crnogorac	Želimir			50 €
Čamber	Blanka	Vinkova		100 €
Čamber	Želimir	Mirkov		100 KM
Čamber	Vlado	+ Milana		100 KM
Čamber	Žarko	+ Vatroslava		200 KM
Čamber	Milan	Vladin		200 KM
Čamber	Ivan	+ Vatroslava		300 KM
Čamber	Zdenko	Dragin		50 €
Čerkez	Bože	Josipov		500 HRK
Čuić	Ante	Marijanov		100 KM
Čuljak	Frano	Dominov		100 KM
Čuljak	Domin	+ Tome		100 KM
Čuljak	Mario	Dominov		100 KM
Čuljak	Marija	ud. Dane		100 KM
Čuljak	Zdravko	Tomin		100 KM
Čuljak	Ivan	+ Josipa		200 HRK
Čutura	Ivan	Zvonkin		100 €
Čutura	Stjepan	+ Ivana	Ćipura	100 KM
Čutura	Dinko	+ Petra		100 KM
Čutura	Iva	ud. Jerke		100 KM
Čutura	Iva	ud. Jerke		100 KM
Čutura	Željko	+ Nikole		100 KM
Čutura	Iva	ud. Jerke		100 KM
Čutura	Petar	Janjin	Beban	100 KM
Čutura	Mario	+ Mate		200 KM
Čutura	Zoran	+ Šimuna		300 KM

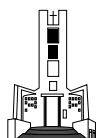
Čutura	Andželko	Stjepanov		50 €
Čutura	Mate	+ Martina		50 €
Čutura	Blago	+ Nikole		700 HRK
Česić	Iva	ud. Joze		100 KM
Česić	Dominik	+ Mate		150 KM
Čorić	Ante	+ Jure		100 €
Čorić	Ante	+ Vlade	Čoka	100 KM
Čorić	Mara	ud. Ivana		100 KM
Čorić	Stjepan	+ Bože		200 HRK
Čorić	Jure	Stipanov		50 KM
Čorić	Stipan	+ Jure		100 €
Čuk	Dominik	+ Joze		100 KM
Čurdo	Hrvoje	+ Krešimira		100 KM
Dragoja	Ivan	+ Pere		100 KM
Dragoja	Srećko	Perin		200 KM
Dumančić	Ivan	+ Slavka		100 €
Duspara	Stanko	+ Šimuna		100 KM
Duspara	Vjekoslav	+ Frane		50 €
Duspara	Josip	+ Frane		600 KM
Đerek	Veljko	+ Ante		200 KM
Đurišić	Miro	+ Slavka		100 KM
Đurišić	Stana	ud. Slavka		50 €
Filipović	Jakov	+ Ante		100 KM
Galić	Ante	Jozin	Aće	100 €
Galić	Bože	+ Ivana		100 €
Galić	Tonka	ud. Milana		100 KM
Galić	Ante	+ Marka		100 KM
Galić	Ante	+ Mije		100 KM
Galić	Vlado	+ Ivana		100 KM
Galić	Radoslav	+ Mate		100 KM
Galić	Radoslav	Antin	Guić	100 KM
Galić	Ivan	+ Mije		100 KM
Galić	Vinka	ud. Mirka		100 KM
Galić	Miro	+ Vinka	Bajić	100 KM
Galić	Vjekoslav	+ Ljube		100 KM
Galić	Nediljka	ud. Milana		100 KM
Galić	Stipe	Mirkov		100 KM
Galić	Nediljko	Antin	Guić	100 KM
Galić	Jadranka	ud. Mirka		100 KM
Galić	Ante	+ Joze		200 KM
Galić	Elvis	Jozin		200 KM
Galić	Zdravka	ud. Ivana	Vicić	200 KM
Galić	Mirko	+ Ante		200 KM
Galić	Milan	Bonin		200 KM
Galić	Milan	Zorin		200 KM

Galić	Petar	+ Marka	Pepa	100 KM
Galić	Branko	+ Andrije		200 KM
Galić	Vinko	+ Ante		100 KM
Galić	Zoran		Bobić	300 KM
Gavran	Iva	ud. Ivana		100 KM
Gavran	Petar	+ Jerke		300 KM
Grabovac	Ante		Pezo	200 KM
Grubišić	Jozo	Antin		100 KM
Grubišić	Vinko	Jerkin		100 KM
Grubišić	Vlado	+ Ivana		100 KM
Grubišić	Marinko	+ Ivana		100 KM
Grubišić	Petar	Marijanov		100 KM
Grubišić	Zvonko	Antin		150 KM
Grubišić	Zvonko	+ Ante		200 KM
Grubišić	Dražen	+ Ljube		200 KM
Grubišić	Rajko	Marijanov		50 €
Hrkać	Miro	+ Ivana		100 KM
Hrkać	Anica	ud. Vinka		100 KM
Hrkać	Slavka	ud. Branka		100 KM
Jakovljević	Branko	+ Žarka		100 KM
Jakovljević	Blaženko	Ivanov		150 KM
Jakovljević	Josip	Petrov		50 €
Jazvo	Terezija			200 KM
Jažo	Toma	+ Bože		100 €
Jažo	Marko	+ Stjepana		150 KM
Jukić	Jerko	+ Petra	Blažinović	100 €
Jukić	Dragica	ud. Grge		100 €
Jukić	Frano	+ Stjepana		100 KM
Jukić	Stanko	+ Kreše		100 KM
Jukić	Jakov	Vinkov	Cvitanović	100 KM
Jukić	Ivan	+ Andrije		100 KM
Jukić	Ljubo	+ Šite		100 KM
Jukić	Ljubo	+ Milana		100 KM
Jukić	Ljubo		Ustašov	100 KM
Jukić	Grgo		Vrankić	100 KM
Jukić	Ante	+ Domina		100 KM
Jukić	Marinko	+ Milana	Biškušić	50 €
Jukić	Jerko	+ Ivana	Matišić	100 KM
Jukić	Jerko	+ Petra	Vranjkić	100 KM
Jukić	Željko	+ Šimuna		100 KM
Jukić	Ante	+ Franje		100 KM
Jukić	Vinko		Cvitanović	100 KM
Jukić	Jerko	+ Jakova		100 KM
Jukić	Željko	Vinkov	Cvitanović	100 KM
Jukić	Jozo	+ Cvitana	Zokanović	100 KM

Jukić	Ljubo	+ Andrije		100 KM
Jukić	Vlado		Toljkić	100 KM
Jukić	Ljubo	+ Petra	Brašnarević	100 KM
Jukić	Ivan	+ Ante	Ustašev	100 KM
Jukić	Jerko	+ Joze		100 KM
Jukić	Slavo	+ Ivana	Itana	100 KM
Jukić	Vinko	+ Milana	Biškušić	100 KM
Jukić	Ivan	Jozin		100 KM
Jukić	Slobodan	Jerkin		100 KM
Jukić	Anđelko	+ Stjepana		100 KM
Jukić	Matko	+ Šimuna		1000 HRK
Jukić	Ljubo			140 KM
Jukić	Petar	+ Jakova		150 €
Jukić	Željko	+ Tome		150 KM
Jukić	Marija	ud. Jerke	Blažinović	200 HRK
Jukić	Pero	+ Cvitana		200 KM
Jukić	Zvonimir	+ Grge		200 KM
Jukić	Krešimir		Cvitanović	200 KM
Jukić	Ivan	+ Petra	Vrankić	200 KM
Jukić	Ivan	+ Mate	Zokanović	300 KM
Jukić	Slavo		Zekić	100 KM
Jukić	Iva	ud. Pere	Tomičić	400 KM
Jukić	Mate	+ Cvitana		400 KM
Jukić	Ante		Janković	50 €
Jukić	Ante	+ Đole		500 KM
Jurišić	Ivan	+ Mije		100 €
Jurišić	Jozo	+ Bože		100 €
Jurišić	Nedjeljko	+ Jakova		50 €
Jurišić	Andrija		Ćikanović	100 KM
Jurišić	Jozo	+ Bože		200 €
Jurišić	Slavko	Ivanov	Mijić	200 €
Jurišić	Jerko	Karlov		200 €
Jurišić	Frano	+ Jure		50 €
Jurišić	Jozo	+ Ićana		50 €
Jurišić	Karlo	+ Stjepana		50 €
Jurišić	Ante	+ Mije		50 €
Jurišić	Franjo	+ Mije		50 €
Jurišić	Zoran	+ Mlje		50 €
Jurišić	Ante	Vinkov		50 KM
Jurišić	Zvonko	Mirkov		500 KM
Karamatić	Marijan	+ Mate		100 €
Karamatić	Ante	+ Ivana	Aračušić	100 €
Karamatić	Sveto	+ Slave		100 KM
Karamatić	Milan	+ Petra		100 KM
Karamatić	Mate	Željkov		100 KM

Karamatić	Ante	Mirin		100 KM
Karamatić	Ivan	Željkov		100 KM
Karamatić	Mladen	+ Ivana		100 KM
Karamatić	Miro	+ Mate		100 KM
Karamatić	Petar	+ Mate	Krezić	100 €
Karamatić	Tin			100 KM
Karamatić	Robert	+ Ivana		100 KM
Karamatić	Ante		Tajirović	400 HRK
Karamatić	Ljubo	+ Petra		50 €
Karamatić	Darko	Svetin		50 €
Karamatić	Mara	+ Ante		50 €
Kelava	Marko	+ Joze		100 KM
Kevilj	Jakov	+ Frane		50 €
Klarić	Jako	+ Ive		100 KM
Knezović	Jerko	+ Petra		100 KM
Knezović	Pero	+ Ivana		100 KM
Knezović	Anda	+ Ivana		100 KM
Knežević	Miljenko	+ Mirka		100 KM
Knežević	Ana	ud. Mirka		50 €
Kolobarić	Hrvoje	+ Joze		100 KM
Koštro	Darko	+ Ilije		300 KM
Kovač	Ivan	+ Petra	Mostić	100 €
Kovač	Josip	Brankov		100 €
Kovač	Stjepan	+ Frane	Jukasović	100 €
Kovač	Frano	Stjepanov	Jukasović	100 €
Kovač	Mate	+ Ante	Jukasović	100 €
Kovač	Ivan	+ Petra		100 €
Kovač	Slavo	+ Frane	Jukasović	100 KM
Kovač	Branko	+ Ivana	Jukasović	100 KM
Kovač	Marija		Jukasović	100 KM
Kovač	Zlatko	+ Ćire		100 KM
Kovač	Anda	ud. Stanka		100 KM
Kovač	Ljubo	+ Stjepana		100 KM
Kovač	Ante	+ Petra	Jukasović	100 KM
Kovač	Miro		Barić	100 KM
Kovač	Marinko	+ Mate	Barić	100 KM
Kovač	Ana	ud. Marinka		100 KM
Kovač	Ljubo	+ Joze		100 KM
Kovač	Ljubo	+ Joze		100 KM
Kovač	Ivan		Mostić	100 KM
Kovač	Nediljko	+ Mate		100 KM
Kovač	Joka	ud. Pere		100 KM
Kovač	Ljuba	ud. Slave		100 KM
Kovač	Blago	+ Stanka	Sivaljević	100 KM
Kovač	Marija	ud. Slave	Ikasović	100 KM

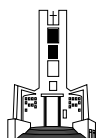
Kovač	Branko	+ Mate		150 KM
Kovač	Radoslav	+ Franje		200 €
Kovač	Ana	ž. Mate		200 €
Kovač	Frano	+ Mate	Barić	400 HRK
Kovač	Nada	ud. Mate	Grganovića	50 €
Kovač	Branko	+ Mije	Mijukić	50 €
Kovač	Željko	+ Mate		500 KM
Kraljević	Mladen	+ Joze		200 KM
Krsmanović	Vladimir	Čedin		150 KM
Kukić	Slavko	Milanov		100 KM
Kutleša	Ante	+ Marijana		50 €
Landeka	Jozo	+ Ivana		100 €
Landeka	Marinko	+ Ante		100 KM
Landeka	Josip	+ Marijana		100 KM
Landeka	Petar	+ Ivana		100 KM
Landeka	Ivica	+ Mate		50 €
Lebo	Darko	Jozin		100 KM
Lebo	Jozo	+ Petra		100 KM
Lebo	Mate	+ Stipana		100 KM
Lebo	Andelko	+ Mirka		100 KM
Leko	Veselko	+ Petra		100 €
Leko	Ivica	+ Jerke		100 €
Leko	Ante	Matin		100 KM
Leko	Dominik	+ Cvitana		150 KM
Leko	Branko	Matin		150 KM
Leko	Anđa	+ Petra		200 €
Leventić	Franjo	+ Andrije	Caja	100 €
Leventić	Alen	Franjin	Cajin	100 KM
Lončar	Mario	+ Joze		100 €
Lončar	Ivan	+ Vinka		100 €
Lončar	Damir	+ Jerke		100 €
Lončar	Cvita	ud. Jerke		100 KM
Lončar	Tonka	ud. Ante	Bazinović	100 KM
Lončar	Venka	ud. Dominika		100 KM
Lončar	Drago	+ Dane		100 KM
Lončar	Damir	+ Dane		100 KM
Lončar	Ivan	Ivanov		100 KM
Lončar	Mate	+ Ivana		100 KM
Lončar	Neda	ud. Ljube		100 KM
Lončar	Miro	+ Joze	Jozarić	100 KM
Lončar	Oliver	Petrov	Juketinović	200 €
Lončar	Josip	Dane		200 KM
Lončar	Robert	Antin	Bilić	200 KM
Lončar	Pero	+ Jerke	Bazinović	300 KM
Lončar	Milan	+ Mije	Bilić	50 €

Lončar	Miro	+ Petra		50 €
Lončar	Veljko	+ Dominika		500 KM
Lovrić	Ante	+ Bože		100 €
Mandurić	Ljubo	+ Stanka	Špičić	100 KM
Mandurić	Milica	ud. Zvonke		100 KM
Mandurić	Gordan	+ Zvonke		100 KM
Mandurić	Miljenko	+ Stjepana		100 KM
Mandurić	Ivan	+ Stanka	Špičić	100 KM
Mandurić	Ivan	+ Stjepana		100 KM
Mandurić	Ivica			50 €
Maras	Petar	+ Karla		100 €
Maras	Karlo	+ Rajke		100 KM
Marić	Joka	ud. Šimuna		100 KM
Marić	Zorka	+ Pere		100 KM
Marić	Slavka	+ Viktora		100 KM
Marić	Veselka	ud. Ljube	Tubić	100 KM
Marić	Jeronim	+ Jerke		200 KM
Marić	Ivan	+ Ivana		200 KM
Marić	Jakov	+ Rajka		300 €
Markota	Stjepan	+ Križana		100 €
Markota	Jerko	+ Ivana		100 KM
Markota	Blago	+ Mate		300 KM
Markota	Ante	+ Stanka		50 €
Martić	Iva	ud. Petra		100 KM
Martić	Miljenko	+ Ane		100 KM
Martić	Branko	+ Branka		100 KM
Martić	Ante	+ Filipa		100 KM
Marušić	Andrija	+ Konstantina		100 KM
Maurer	Iva	+ Danijela		100 KM
Mihalj	Frano	+ Jure		100 KM
Mihalj	Franjo			200 KM
Mihalj	Mario	+ Ivana	Cvijić	200 KM
Mikulić	Milan	+ Petra		100 KM
Milas	Dragomir	+ Tomislava		100 €
Milas	Ana	ud. Milana		50 €
Milićević	Milan	+ Petra		100 KM
Milićević	Jerko	+ Ivana		100 KM
Milićević	Veronika			100 KM
Milićević	Veselko			100 KM
Milićević	Ante	Ivanov		100 KM
Milićević	Slobodan			100 KM
Milićević	Marinko	Ivanov		200 KM
Milićević	Tomislav	+ Jerke		50 €
Miloš	Zoran	Jerkin		100 KM
Miloš	Jerko	Matin		100 KM

Mišetić	Vlatko			100 KM
Mitar	Ivan	+ Bože		100 KM
Mitar	Dražen	Dominov		100 KM
Mitar	Dario	Dominov		100 KM
Mitar	Krešo	+ Milana		100 KM
Mrvelj	Željko	+ Petra		100 KM
Musa	Jozo	+ Mate		100 KM
Nenadić	Vjekoslav	+ Ante		250 KM
Oreč	Ivan	+ Frane		100 KM
Oreč	Ljubo	Jozin		100 KM
Oreč	Vinko	+ Andrije		100 KM
Oreč	Jerko	+ Ante		100 KM
Oreč	Jozo	+ Ante		100 KM
Oreč	Ivan	+ Andrije		100 KM
Oreč	Branko		Miračević	100 KM
Oreč	Mladen	+ Ferdinanda		100 KM
Oreč	Bosiljko	Jozin		100 KM
Oreč	Darko	Jerkin		300 KM
Oreč	Branka	ud. Damjana		50 €
Paponja	Jozo	+ Marka		100 KM
Paponja	Zoran	Jozin		100 KM
Parović	Boro	+ Mitra		100 KM
Pašalić	Marko	Vinkov		100 KM
Pavković	Damir	Matin		100 KM
Pavković	Ruža	ud. Pere		100 KM
Pavković	Mate	+ Pere		100 KM
Pavković	Ivica	Stipin	Crni	200 KM
Pavković	Miro	+ Pere		300 KM
Pavković	Stipe	+ Slavka		400 KM
Pavković	Željko	+ Pere	Begović	50 €
Pavković	Ivan	+ Pere		50 €
Pavković	Željko	Stipin		50 €
Penava	Branko	+ Martina		100 KM
Penava	Ivan	+ Slavka	Slavkić	100 KM
Penava	Frano	+ Pere	Matulović	100 KM
Penava	Ivan	+ Ante	Jakinović	100 KM
Penava	Tomislav	+ Branka		100 KM
Penava	Ante		Krunica	100 KM
Penava	Petar	+ Ante		300 KM
Penava	Branko	+ Stjepana		300 KM
Penava	Branko	+ Ante	Jakinović	500 €
Petric	Davor	+ Branka		100 €
Petric	Berislav	+ Mate		100 KM
Petric	Ivica	Cmiljanov		100 KM
Petric	Marinka	+ Pere		100 KM

Petric	Vinka	ud. Branka		100 KM
Petric	Ljuba	ud. Željka		200 KM
Petric	Cmiljan	+ Marinka		300 KM + 400 HRK
Petric	Zdravka		Bagušić	300 KM
Petric	Jela	+ Jakova		50 €
Petričušić	Ivan	+ Ljube		100 KM
Petričušić	Marica	ud. Jerke		100 KM
Petričušić	Veronika	ud. Stjepana		50 €
Petričušić	Dinko	+ Ante		50 €
Petrović	Stojan	+ Dobroslava		50 €
Pirić	Milena	ud. Zdravka		50 KM
Pišković	Blagica	+ Jure		100 KM
Polić	Zoran	+ Mate	Ćutić	100 €
Polić	Drago	+ Mate		100 KM
Polić	Tihomir	Milanov		100 KM
Polić	Ankica	ud. Mire		100 KM
Polić	Milan	+ Mate		100 KM
Prlić	Nevenko	+ Stjepana		100 KM
Protrka	Petar	+ Ambrože		100 KM
Protrka	Ante	Petrov		300 KM
Ramljak	Vinko	+ Domina		100 KM
Ramljak	Mladen	+ Ante		100 KM
Ramljak	Slava	ud. Petra		100 KM
Ramljak	Ana	ud. Frane		100 KM
Ramljak	Zdravka	+ Ivana		100 KM
Ramljak	Zoran	+ Ike	Perčinović	100 KM
Ramljak	Dinko	+ Stanka		100 KM
Ramljak	Miroslav	+ Juke		200 KM
Rezo	Nevenko	+ Vladimira		100 KM
Rezo	Slavko	Šimunov		100 KM
Rezo	Stanko	+ Stjepana		100 KM
Rezo	Pere	Mirkov		100 KM
Rezo	Jure	+ Stipe		100 KM
Rezo	Zoran	+ Jerke		200 KM
Rezo	Ivan	+ Joze		50 €
Rezo	Ivan	+ Stjepana	Ice	50 € i 100 KM
Sabljo	Ivan	+ Šimuna		100 KM
Senjak	Mila	ud. Petra		100 €
Senjak	Radica	ud. Ivana		100 €
Senjak	Milan	+ Marijana		100 KM
Senjak	Dragica	ud. Tomislava		100 KM
Sesar	Dario	Adamov		100 KM
Spajić	Stjepan	+ Ivana		100 €

Srebrović	Miljenko	+ Josipa		100 KM
Stipić	Ivan	+ Jure	Ivić	100 KM
Šarić	Božo	+ Jure		50 €
Šego	Miro	+ Ivana		100 KM
Šego	Iva	ud. Ivana		500 HRK
Širić	Frano		Ljubičić	100 €
Širić	Mijo	+ Ivana		100 KM
Širić	Iva	ud. Mirka		100 KM
Širić	Marinko	+ Ivana		100 KM
Širić	Ivan	+ Joze		100 KM
Širić	Iva	ud. Mirka		100 KM
Širić	Franjo	+ Jure		1000 KM
Širić	Petar	Franin		200 KM
Škrobo	Jozo	+ Stanka		100 KM
Šušnjar	Zvonko		Zelić	100 €
Šušnjar	Ivan	+ Pere		300 KM
Šušnjar	Mario	+ Ivana		50 €
Šušnjar	Jagoda	ud. Ivana		50 €
Tokić	Vinko	+ Mate		50 €
Tolić	Dino	Nedjeljkov		100 KM
Tolić	Nedjeljko	+ Mate		100 KM
Tolić	Luca	ud. Nikole		400 HRK
Tolušić	Damir	+ Stipe		100 KM
Tolušić	Ante	+ Jure		100 KM
Tolušić	Zdenko	+ Jure		250 €
Tomašević	Ljeposlava	ž. Ivanova		100 KM
Tomić	Slavko	Zvonkin		100 KM
Tomić	Ivica	+ Petra		200 KM
Topić	Pere	Franin		100 KM
Vican	Damir	Vinkov		500 €
Vican	Blago	+ Petra		100 KM
Vican	Željko	+ Mirka		100 KM
Vila	Valentin	+ Vase		100 KM
Vila	Gordan	+ Vase		200 KM
Vlašić	Iva	ud. Stjepana		200 KM
Vranjković	Mladen	+ Joze		250 €
Vranjković	Vlado	+ Frane	Zelin	100 KM
Vranjković	Mario	+ Joze		150 €
Vranjković	Frano	+ Ivana		150 KM
Vukoja	Stanko	Joze		50 €
Vukoja	Dragan	+ Ljube		100 €
Vukoja	Vinko	Grgin		100 KM
Zlomisljić	Ivan	Markov		100 KM
Zlomisljić	Ivan	+ Tome		100 KM

Zlopaša	Anđelko	+ Ike		100 €
Zlopaša	Ivan	+ Pere		100 KM
Zlopaša	Ante	+ Petra		100 KM
Zlopaša	Mila	ud. Zvonke		100 KM
Zlopaša	Josip	Mirin		100 KM
Zlopaša	Ljubo	+ Pere		200 KM
Zlopaša	Stipe	+ Jerke		500 HRK

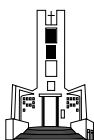
DAROVATELJI IZ RASTOVAČE

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bakula	Ivan	+ Pere	Šiva	100 KM
Bakula	Zorka	ud. Nikole		100 KM
Bakula	Ivan	Pećin	Čiča	100 KM
Bakula	Petar	+ Ante		100 KM
Bakula	Marko	+ Joze		100 KM
Bašić	Jerko	+ Marinka		100 KM
Bešlić	Jerko	+ Zdravka	Šimetović	50 €
Bešlić	Nikola	+ Ivana	Begušić	50 €
Bešlić	Ante	Ljubanov	Martinović	100 €
Bešlić	Marinko	Matin	Pečetov	100 €
Bešlić	Marinko	+ Jerke	Amenović	100 KM
Bešlić	Ferdo	+ Ante		100 KM
Bešlić	Vinko	+ Mirka		100 KM
Bešlić	Josip	+ Ivana		100 KM
Bešlić	Jozo	+ Petra	Šušović	100 KM
Bešlić	Zdravka	+ Ikare		100 KM
Bešlić	Željko	Filipov		100 KM
Bešlić	Slobodan	+ Petra		100 KM
Bešlić	Ljubo	+ Ante	Šimetović	100 KM
Bešlić	Jozo	+ Jure	Dulkić	100 KM
Bešlić	Marinko	+ Blage		100 KM
Bešlić	Ljubo	+ Ante	Martinović	100 KM
Bešlić	Marinko	Mirkov		100 KM
Bešlić	Filip	+ Jure		100 KM
Bešlić	Petar	Maćanov		100 KM
Bešlić	Ante	Velimirov		100 KM
Bešlić	Petar	+ Mate	Šušović	100 KM
Bešlić	Frano	Kaplarov		100 KM
Bešlić	Branko	Ivanov		100 KM
Bešlić	Andrija	+ Mate	Šušović	100 KM
Bešlić	Nevenka	ud. Stjepana		100 KM
Bešlić	Jerko	Ferdinandov	Vidić	100 KM
Bešlić	Stjepan	Velimirov	Vidić	100 KM i 50 €

Bešlić	Tomislav	+ Petra		200 KM
Bešlić	Tomislav	Jozin		200 KM
Bešlić	Jure	+ Mate		200 KM
Bešlić	Ivan	+ Ante	Bajević	200 KM
Bešlić	Ante	+ Mate	Šušović	200 KM
Bešlić	Ljubica	ud. Ivana	Božića	300 KM
Bešlić	Branko	Ivše		400 HRK
Bešlić	Marinko	+ Maćana		400 KM
Bešlić	Andrej	Ivanov		50 KM
Čamber	Tonko	+ Ćirila		100 KM
Čutura	Nikola	+ Joze		100 €
Čutura	Zoran	+ Jerke		100 €
Čutura	Kata	ud. Zdravka		100 KM
Čutura	Ivan	+ Nikole	Božićić	100 KM
Čutura	Mirko	Tihomirov		100 KM
Čutura	Mate	+ Joze		100 KM
Čutura	Vinko	+ Nikole	Božićić	100 KM
Čutura	Vinko	+ Joze		100 KM
Čutura	Petar	+ Frane		100 KM
Čutura	Oliver	Antin		100 KM
Čutura	Miro	Ivanov		100 KM
Čutura	Jerko	+ Vinka		1000 KM
Čutura	Iva	+ Mate		120 KM
Čutura	Ivan	+ Ilije		150 KM
Čutura	Jerko	+ Ivana	Ćorlukušić	200 KM
Čutura	Iva	ud. Jure		50 KM
Čutura	Petar	+ Iće		500 KM
Dragoja	Slavo	+ Stjepana		100 KM
Duspara	Zorka	ud. Frane		100 KM
Gavran	Darko	Jozin		50 €
Gavran	Jozo	+ Ante		100 €
Gavran	Iko	+ Jerke		100 €
Gavran	Jozo	+ Jerke	Jole	100 KM
Gavran	Branko	+ Joze		100 KM
Gavran	Mate	+ Joze		100 KM
Gavran	Nediljko	+ Jerke		100 KM
Gavran	Marijana	ud. Jerke		100 KM
Gavran	Tihomir	+ Ivana		200 KM
Grubišić	Ivan	+ Mate		100 KM
Grubišić	Domin	+ Petra		200 KM
Jukić	Ivan	+ Mate		100 KM
Jukić	Velimir	+ Ivana		200 KM
Kovač	Željko	+ Milana		100 €
Kovač	Mara	ud. Milana		100 KM
Kovač	Mirko	+ Zvonke		100 KM

Landeka	Mario	+ Frane		100 KM
Landeka	Branko	+ Jerke		100 KM
Landeka	Miro	+ Stjepana		100 KM
Landeka	Jozo	+ Mate		100 KM
Landeka	Ferdo	+ Križana		100 KM
Landeka	Ante	+ Jure		100 KM
Landeka	Ante	+ Joze		100 KM
Landeka	Marija	ud. Filipa		100 KM
Landeka	Zvonko	+ Jure		200 KM
Landeka	Krešo	+ Petra		200 KM
Landeka	Vinko	+ Mate		200 KM
Landeka	Marija		Martušić	200 KM
Landeka	Ante	+ Frane		200 KM
Landeka	Ivan	+ Jure		200 KM
Landeka	Ivica	+ Jerke		200 KM
Landeka	Borislav	+ Mate		250 KM
Lebo	Jure	Antin		100 €
Lebo	Stanislav	+ Milana		100 KM
Lebo	Nediljko	+ Stipana		100 KM
Lebo	Zoran	Vinkov		200 KM
Lebo	Branko	+ Jure		200 KM
Lebo	Branko	+ Pere		200 KM i 100 €
Maras	Branko	+ Stjepana		100 KM
Maras	Zvonko	+ Ivana		200 KM
Maras	Ivica	Zvonkin		200 KM
Maras	Tomislav i Anica			200 KM
Maras	Tomislav	+ Stipana		200 KM
Marić	Jerko	+ Ivana		100 KM
Marić	Miro	+ Stjepana		100 KM
Martić	Gordana	Brankova		50 €
Martić	Petar	+ Stjepana	Spajušić	150 €
Martić	Milan	+ Stipana		100 €
Martić	Dinko	Matin	Spajušić	100 KM
Martić	Vinko	+ Stjepana	Spajušić	100 KM
Martić	Darko	Alojzijev		100 KM
Martić	Vinko	+ Marka		100 KM
Martić	Ivan	+ Marka		100 KM
Martić	Jozo	+ Marka		100 KM
Martić	Ljuba	ud. Marinka		100 KM
Martić	Luka	+ Jure		100 KM
Martić	Slobodan	+ Joze		100 KM
Martić	Jerko	+ Mate	Zelić	100 KM i 100 €
Mihalj	Tomislav			100 KM

Penava	Marinko			100 KM
Soldo	Marinko	+ Stanka		100 KM
Šilić	Berislav	Ivanov		100 KM
Širić	Branko	+ Stjepana		100 KM
Tomić	Slava	ud. Vinka		100 KM
Tomić	Luka	+ Ante		200 KM
Vican	Darko	+ Vinka		200 KM

DAROVATELJI IZ ČITLUKA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bago	Vida	ud. Slavka		50 €
Bago	Ante	+ Filipa		100 KM
Bago	Željko	Vinkov	Krunić	100 KM
Bago	Slavo	+ Ivana		100 KM
Bago	Tereza			100 KM
Bago	Branko	Slavin	Šukanović	250 KM
Bako	Petar	+ Mate		100 KM
Biško	Ljubo	+ Ante		100 KM
Biško	Ivan	+ Zvonke		100 KM
Biško	Ivica	+ Joze		100 KM
Biško	Iva	+ Antića		100 KM
Biško	Petar	+ Ante	Papazović	100 KM
Biško	Ante	+ Mate		100 KM
Biško	Jerko	+ Mate		100 KM
Crnogorac	Ivan	Paškin		50 €
Crnogorac	Ante	+ Petra	Pečić	50 €
Crnogorac	Kata	+ Joze		50 €
Crnogorac	Domagoj		Pečić	100 KM
Crnogorac	Zdravko	Ivanov	Paškić	100 KM
Crnogorac	Mario	+ Pere	Ivišić	100 KM
Crnogorac	Bruno	Ivanov		100 KM
Crnogorac	Tomislav	+ Stjepana		100 KM
Crnogorac	Slavka	ud. Bože		100 KM
Crnogorac	Zoran	+ Slave		100 KM
Crnogorac	Mladen	Alojzijev		100 KM
Crnogorac	Branimir	+ Stjepana		1000 KM
Crnogorac	Mate	+ Domina		200 KM
Crnogorac	Ivan	+ Mate		50 KM
Čorić	Jerko	+ Bože		100 KM
Čorić	Ivica	Jerkin		100 KM
Čorić	Damir	Jerkin		100 KM
Čorić	Mladen	Matin		200 KM
Čuk	Ivan	+ Milana		100 €

Čuk	Mate	+ Blaža		100 KM
Čuk	Katica	ud. Tomislava		100 KM
Galić	Vinko	+ Petra		150 €
Galić	Denis	Vinkov		100 KM
Galić	Matija	ud. Berislava		100 KM
Galić	Mila	ud. Petra		100 KM i 50 €
Gašpar	Josip	+ Ante		100 KM
Hrkać	Stjepan	+ Ivana		100 KM
Hrkać	Franjo	+ Jerke		200 KM
Karamatić	Tomislav	+ Ivana		500 KM
Krasić	Mario		Maka	100 KM
Mandurić	Luka	+ Jakova		50 €
Mandurić	Anda	ud. Pere		50 €
Mandurić	Ivan		Špičić	100 KM
Mandurić	Željko	+ Vinka		100 KM
Mandurić	Matija	ud. Stipe		100 KM
Mandurić	Ante		Draganović	100 KM
Mandurić	Zdenka	+ Križana		100 KM
Mandurić	Milan	+ Ivana	Bikulović	100 KM
Mandurić	Slavo			100 KM
Mandurić	Slava	ud. Jerke		100 KM
Mandurić	Zdravka	ud. Milana		200 KM
Mrvelj	Željko	+ Ivana		100 KM
Mrvelj	Stipe	+ Jerke		300 KM
Petric	Ivan	+ Rajka		100 KM
Ramljak	Darinko	Žarkov		50 €
Ramljak	Žarko	+ Ivana		50 €
Ramljak	Željko	+ Ante		100 KM
Ramljak	Danica	ud. Stjepana		100 KM
Ramljak	Ana	ud. Jerke		100 KM
Ramljak	Ljubica	+ Svete		100 KM
Ramljak	Miroslav	Svetin		100 KM
Ramljak	Leonardo	+ Miroslava	Perčinović	100 KM
Ramljak	Tomislav	+ Ivana	Tonko	100 KM
Ramljak	Dankan	+ Rajka		100 KM
Ramljak	Ivan	+ Stipe	Banović	200 KM
Ramljak	Branimir	Tomislavov		200 KM
Ramljak	Milorad	+ Jerke		300 KM
Ripić	Pero	+ Ivana		100 KM
Šušnjar	Dinko	+ Ante		100 KM
Šušnjar	Ljuba	ud. Zdravka		100 KM
Šušnjar	Ljubo	+ Pere		200 KM
Šušnjar	Miro	+ Ante	Mostinović	300 KM
Šušnjar	Nediljko	+ Ante		300 KM
Šušnjar	Boro	+ Ante		4000 KM

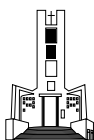

DAROVATELJI IZ BATINA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bakula	Veljko	+ Stjepana		50 €
Bakula	Jerko	+ Stjepana		50 €
Bakula	Danica	ud. Jerke		200 KM
Bakula	Tomislav	Vencin		300 KM
Bakula	Ljuba	ud. Pere		100 KM
Bašić	Jerko	Ivanov		100 KM
Bašić	Tomislav	Jerkin		100 €
Boban	Frano	+ Ivana		100 KM
Boban	Ljubica	ud. Ivana		100 KM
Budimir	Ante	Grgin		50 €
Jukić	Ante	+ Ivana	Cvitanović	100 KM
Jukić	Zdravko	+ Ivana		100 KM
Kapular	Stipan	+ Ivana		100 KM
Kovač	Ivan	+ Frane	Rižinović	100 KM
Kovač	Ivan	+ Petra	Rižinović	300 KM
Kovač	Ljubica	+ Petra	Rižinović	100 KM
Kovač	Mario	+ Franje		100 KM
Kovač	Slavko	+ Stipe	Rižinović	100 KM
Kovač	Slavo	+ Stipe		100 KM
Penava	Miroslav	+ Ivana		100 KM
Penava	Ilija	+ Petra		100 KM
Penava	Dubravka	ud. Frane		150 KM
Penava	Ivan	+ Frane		200 HRK
Penava	Krešimir	+ Srečka		200 KM
Penava	Marinko		Letić	200 KM i 400 HRK
Penava	Kata	ud. Jerke		200 KM
Penava	Petar	+ Matka		150 KM
Penava	Iva	ud. Nine		200 KM
Penava	Ankica	ud. Maria		100 KM
Penava	Stjepan	+ Joze		100 KM
Penava	Marija	ud. Stipana		100 KM
Penava	Ljubo	+ Nediljka		50 € i 100 KM
Penava	Ljubica	+ Stipana		200 HRK
Penava	Nediljka	ud. Ante		50 €
Penava	Milan	+ Ante		100 KM
Penava	Željko	+ Petra		100 KM
Senjak	Frano	+ Stipana		100 KM
Senjak	Ivan	+ Petra		100 KM
Senjak	Željko	+ Jerke		100 KM
Senjak	Albin	Vinkov		200 KM
Senjak	Željko	+ Ivana		100 KM
Senjak	Anđa	+ Mirka		100 KM

DAROVATELJI IZ OSOJA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bošnjak	Damir	Antin	Joskanović	100 KM
Bošnjak	Ante	+ Joze	Joskanović	100 KM
Bošnjak	Branko	Matin	Ognjenović	100 KM
Bošnjak	Miljenko	+ Stipe	Čakić	100 KM
Bošnjak	Željko	+ Zdravka		200 KM
Bošnjak	Jozo	+ Ante	Joskanović	100 KM
Bošnjak	Ante	Matin		50 €
Bradarić	Luka	+ Jure		100 €
Bradarić	Ljiljanka	+ Branka		100 €
Bradarić	Ljubo	+ Jerke		100 KM
Bradarić	Ranko	+ Jerke		300 KM
Jukić	Ivan	+ Domina		100 KM
Jukić	Ivan	+ Andrije		100 KM
Jukić	Ljubo	+ Ante	Uso	100 KM
Kovač	Ana	+ Milana		100 €
Kovač	Milan	+ Ivana	Bilošević	100 €
Kovač	Mario	Milanov	Grganović	200 €
Kovač	Anđa	ud. Marka	Čavarović	100 KM
Kovač	Franjo	+ Ivana	Grganović	100 KM
Kovač	Ivan	+ Marijana		100 KM
Kovač	Vlado	+ Joze	Macić	100 KM
Kovač	Mate		Nikić	200 KM
Kovač	Zdenka	+ Vence		200 KM
Krnjić	Andelko	+ Luke		50 KM
Mitar	Marinko	+ Rajka		50 €
Mitar	Ljubo	+ Rajka		100 €
Mitar	Domin	+ Stjepana		100 KM
Mitar	Damir	Ljubin		50 €
Mitar	Ante	+ Marijana		100 KM
Mitar	Petar	+ Ante	Penjatović	100 KM
Mitar	Janja	ud. Ivana	Mujkušić	100 KM
Šego	Frano	+ Ivana		50 €
Šego	Slavko	+ Marka		50 €
Šego	Danica	ud. Ante		50 €
Šego	Zdenko	Marijanov		200 €
Šego	Marinko	+ Ivana		100 KM
Šego	Zorka	ud. Milana		100 KM
Šego	Petar	+ Mate		150 KM
Šego	Marinko	+ Marka		300 KM
Šego	Branko	+ Mate		600 HRK

DAROVATELJI IZ VINJANA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Boras	Ivan	+ Vlade	Boškanović	200 KM
Galić	Ante	Stjepanov	Bajić	150 KM
Lončar	Tonka	ud. Zvonke		100 KM
Mandurić	Dragica	ud. Ivana		100 KM
Marić	Branko	+ Vlade		100 KM
Marić	Iva	ud. Ivana	Pešić	100 KM
Marić	Željko	+ Marinka		100 KM
Marić	Tomo	+ Pere		1000 KM
Marić	Slavo	+ Ivana	Kaladić	200 KM
Marić	Tomislav	+ Pere		500 KM
Nenadić	Manda	ud. Ante		100 KM
Petric	Nikola	+ Ivana		100 KM
Ripić	Veselko	+ Jure		100 KM
Ternovšek	Rajko			300 KM
Tomić	Stjepan	+ Ante		100 KM
Tomić	Ljubo	+ Ante		100 KM
Zovko	Iva	+ Jerke		50 KM

DAROVATELJI IZ TRIBISTOVA, SOBČA I KONJOVCA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bešlić	Ana	+ Mate		100 €
Bešlić	Smilja	ud. Mate		100 KM
Bešlić	Damir	Jozin		200 KM
Čuljak	Anđa	+ Paške		100 KM
Čuljak	Toma	+ Josipa		100 KM
Čuljak	Ivan	+ Josipa		100 KM
Čuljak	Ante	+ Josipa		100 KM
Čuljak	Branko	+ Ivana		100 KM
Čutura	Iva	ud. Mate		300 KM

PODUZEĆA, USTANOVE, UDRUGE,
RAZNE PRIGODE...

Naziv	Vlasnik / opis	Mjesto	Iznos
BGL Commerce	Zvonko i Bruno Kovač	Posušje	1000 KM
Elikzir d. o. o.	Vjekoslav Bakula	Posušje	300 KM
Hodočasnici u Fatimu 2017. god.		Posušje	300 KM
Kror d.o.o.	Branimir Oreč	Posušje	1000 KM

Ljekarna "Biofarm"	Vjekoslav Bakula	Posušje	800 KM
Maturanti 1996/1997.		Posušje	500 KM
Planet d. o. o.		Posušje	10000 KM
Posušje Bus		Posušje	500 KM
Prijevoz putnika "Laguna"	Marin i Zvonimir Bakula	Posušje	500 KM
Rudnici Boksita		Posušje	600 KM
Stolarska radnja "Cer"		Posušje	400 KM

DAROVATELJI
IZ RAZNIH MJESTA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Mjesto	Iznos
Bakula	Andrija	+ Ante	Brice	USA	200 US \$
Bakula	Mate	+ Stipana		Zagreb	100 CHF
Bešlić	Vlado	+ Ante		Njemačka	100 €
Budić	Jerko i Nevenka			Zavelim	50 €
Budimir	Igor	Zvonkin		Njemačka	100 €
Crnogorac	Tihomir	+ Petra		Biograd	500 HRK
Čutura	Zdravko	+ Ivača		Njemačka	100 €
Čutura	Ivan	+ Šimuna	Šitić	Njemačka	100 €
Grubišić	Jerko		Ivičić	Njemačka	200 €
Hrkać	Stipe	+ Jerke		Köln	100 €
Jakovljević	Branko	+ Stjepana		Švicarska	100 CHF
Jukić	Blago	+ Ivana		Beograd	50 €
Jukić	Marija	ud. Jerke	Blažinić	Zagreb	200 HRK
Jurišić	Antonio i Ana			Bern	100 KM
Kovač	Vladimir		Barić	Njemačka	100 €
Kutleša	Radoslav	+ Mile		Zagreb	200 HRK
Landeka	Petar	+ Ikašov		Njemačka	100 €
Lebo	Jerko	+ Pere		Zagreb	50 €
Lebo	Fra Ljubo			Fulda	500 €
Mamić	Blaž	Andelkov		Livno	100 KM
Maras	Petar			Kanada	100 CAN \$
Marić	Zvonimir			Zagreb	100 €
N.	N.			Zagreb	1.000 €
Oraić	Dubravka		Tolić	Zagreb	1000 HRK
Pavić	Božo			Zagreb	200 HRK
Penava	Ivan			Sydney	200 AU \$
Ramljak	Ante		Pikić	Zagreb	200 KM
Sekulić	Nedjeljko			Duboka	200 €

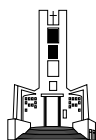

Sekulić	Nedjeljka	ud. Drage		Njemačka	200 €
Spajić	Mirko i Neda			Mostar	500 €
Suton	Ivan	+ Stjepana		Zagreb	200 KM + 200 €
Šego	Stjepan	+ Mate		Zagreb	100 €
Tustonjić	Dragica	ud. Filipa		Njemačka	100 €
Zakrjašek	Oliver	Goranov		Kanada	50 CAN \$
Zirdum	Don Ivan			Đakovo	200 €
Župić	Suzana			Sinj	50 €

DAROVATELJI PRIGODOM KRŠTENJA DJETETA

Prezime	Ime	Mjesto	Iznos
Arapović	Frano i Marija	Posušje	100 KM
Bago	Vlado i Ružica	Posušje	50 €
Bago	Ivica i Ivana	Čitluk	100 €
Bago	Filip i Kristina	Čitluk	100 KM
Bakula	Ivan i Marija	Posušje	100 €
Bakula	Tomislav i Ivana	Rastovača	100 KM
Bakula	Marko i Katarina	Posušje	100 KM
Bakula	Božo i Josipa	Posušje	100 KM
Bakula	Ivan i Božena	Posušje	100 KM
Bakula	Damir i Valentina	Rastovača	100 KM
Bakula	Marijo i Ivona	Posušje	200 KM
Bašić	Ante i Ivana	Posušje	100 KM
Bašić	Marin i Antonija	Batin	100 KM
Bašić	Oliver i Magdalena	Posušje	200 KM
Begić	Ivan i Mirela	Rastovača	100 KM
Begić	Ljubo i Ivona	Posušje	100 KM
Bešlić	Zdravko i Kristina	Rastovača	100 KM
Bešlić	Petar i Dajana	Posušje	200 KM
Bešlić	Stipe i Draženka	Posušje	50 €
Bešlić	Nediljko i Emila	Posušje	50 €
Bešlić	Ivan i Lidija	Rastovača	100 KM
Bešlić	Miljenko i Ivana	Posušje	50 €
Bešlić	Josip i Ana	Posušje	100 KM
Bešlić	Ivan i Ana Marija	Posušje	50 €
Bešlić	Tomislav i Kristina	Rastovača	100 €
Bešlić	Ivan i Danijela	Posušje	100 KM
Biško	Branko i Marina	Čitluk	100 KM
Biško	Darijo i Marijana	Posušje	100 KM
Biško	Krunoslav i Mira	Posušje	200 KM
Bošnjak	Mate i Ivana	Osoje	100 KM
Budimir	Grgo i Martina	Posušje	50 €

Budimir	Mario i Katarina	Posušje	100 KM
Buntić	Mirko i Marija	Posušje	150 KM
Crnogorac	Dalibor i Nikolina-Mara	Čitluk	100 KM
Čale	Danijel i Jasna	Posušje	50 KM
Čamber	Josip i Renata	Posušje	100 KM
Čuljak	Miroslav i Vedrana	Sobač	50 €
Čutura	Ante i Nikolina	Rastovača	100 KM
Čutura	Vladimir i Katarina	Posušje	100 KM
Čuk	Mario i Anica	Čitluk	100 KM
Došen	Ivan i Miroslava	Njemačka	100 KM
Dumančić	Branko i Snježana	Posušje	100 KM
Dutina	Siniša i Marinela	Posušje	100 KM
Galić	Njegomir i Ana Marija	Posušje	100 KM
Galić	Goran i Rafaela	Posušje	100 KM
Gavran	Ivan i Matea	Rastovača	100 KM
Gavran	Petar i Marijana	Rastovača	100 KM
Gavran	Miroslav i Draženka	Rastovača	100 KM
Gavran	Jerko i Josipa	Rastovača	100 KM
Grabovac	Vladimir i Andrijana	Posušje	100 KM
Grubišić	Vjekoslav i Mara	Posušje	100 KM
Grubišić	Zdenko i Marija	Rastovača	100 KM
Gudelj	Marijo i Marija	Posušje	50 €
Hrkać	Ante i Ivana	Čitluk	100 €
Jović	Mijo i Ivona	Posušje	100 KM
Jukić	Mario i Ivana	Posušje	100 KM
Jukić	Jakov i Jelena	Posušje	100 KM
Jukić	Mate i Antonija	Osoje	100 KM
Jukić	Zdravko i Marijana	Čitluk	100 KM
Jukić	Dražen i Monika	Osoje	100 KM
Jukić	Vlado i Danijela	Posušje	100 KM
Jukić	Slavko i Marija	Posušje	100 KM
Jukić	Franjo i Josipa	Posušje	100 KM
Jukić	Željko i Mirjana	Posušje	100 KM
Jukić	Petar i Ana	Posušje	100 KM
Jukić	Stjepan i Ivana	Posušje	100 KM
Jurišić	Josip i Maja	Švicarska	100 KM
Jurišić	Antonio i Ana	Bern	100 KM
Karamatić	Zoran i Anđela	Njemačka	100 KM
Karamatić	Ante i Rosanda	Posušje	100 KM
Kevilj	Ambrozije i Kristina	Posušje	100 €
Klarić	Antonio i Marica	Posušje	100 KM
Knezović	Zoran i Mira	Posušje	100 KM
Kovač	Krešimir i Ana	Posušje	50 €
Kovač	Tomislav i Maja	Zagreb	400 HRK

Kovač	Ivan i Josipa	Posušje	400 HRK
Landeka	Tomislav i Matija	Rastovača	100 KM
Landeka	Josip i Marija	Rastovača	100 KM
Lebo	Ivica i Franka	Rastovača	100 KM
Lebo	Frano i Petra	Rastovača	100 €
Leko	Ivan i Ana	Posušje	100 KM
Lončar	Petar i Maja	Posušje	50 €
Mandurić	Davor i Antonija	Posušje	100 KM
Mandurić	Ante i Danijela	Posušje	400 HRK
Mandurić	Damir i Marijana	Čitluk	100 KM
Mandurić	Dražen i Ivana	Čitluk	50 €
Mandurić	Miroslav i Sanja	Čitluk	100 KM
Mandurić	Zoran i Sanja	Čitluk	100 KM
Maras	Mario i Josipa	Posušje	100 KM
Mikulić	Marko i Ivana	Posušje	100 KM
Mikulić	Robert i Anđelka	Posušje	100 KM
Mrvelj	Josip i Marijana	Čitluk	100 KM
Mrvelj	Mario i Maja	Čitluk	200 KM
Oreč	Branimir i Anica	Posušje	100 €
Oreč	Andrija i Anita	Njemačka	150 KM
Pavković	Ivan i Vesna	Posušje	100 KM
Penava	Stanko i Anja	Posušje	100 KM
Penava	Albert i Ivana	Posušje	100 KM
Penava	Nikola i Marina	Posušje	100 KM
Penava	Ivan i Marijana	Posušje	100 KM
Penava	Zoran i Katarina	Posušje	100 €
Penava	Nikola i Ivana	Batin	100 KM
Penava	Josip i Marija	Posušje	50 €
Petric	Ante i Anđa	Posušje	200 KM
Pišković	Zvonimir i Tereza	Zagreb	100 KM
Pišković	Ivan i Mirjana	Posušje	50 €
Ramljak	Juko i Ljubica	Posušje	100 KM
Senjak	Branko i Katarina	Batin	100 KM
Slišković	Karlo i Silvija	Posušje	100 KM
Širić	Jozo i Danijela	Posušje	100 KM
Širić	Ante i Marija	Posušje	100 KM
Širić	Mladen i Dragana	Posušje	300 KM
Šušnjar	Marin i Antonija	Čitluk	50 €
Šušnjar	Jozo i Andrijana	Posušje	100 KM
Šušnjar	Goran i Ana	Posušje	300 KM
Tomić	Ivan i Ivanka	Čitluk	100 KM
Topić	Dražen i Andrijana	Posušje	100 KM
Zlomislčić	Ivica i Andrea	Posušje	100 KM
Zlopaša	Marko i Sanja	Posušje	50 €
Zlopaša	Josip i Ivana	Posušje	100 KM

DAROVATELJI PRIGODOM VJENČANJA

Prezime	Ime muža	Ime žene	Mjesto	Iznos
Bačak	Boris	Iva	Posušje	100 KM
Bakula	Zvonko	Anita	Posušje	100 KM
Begić	Ante	Danijela	Posušje	100 KM
Bešlić	Zvonimir	Magdalena	Posušje	100 KM
Bešlić	Ivan	Mirna	Posušje	200 KM
Bilopavlović	Ante	Anela	Posušje	100 KM
Bošković	Boris	Josipa	Stolac	100 KM
Crnogorac	Mario	Franka	Posušje	100 KM
Crnogorac	Stipe	Ivana	Posušje	100 KM
Čavar	Ivan	Andrijana	Zagreb	100 KM
Čebo	Dino	Anita	Split	100 €
Dolić	Josip	Petra	Livno	100 KM
Duspara	Frano	Josipa	Posušje	100 €
Galić	Antonio	Josipa	Posušje	50 €
Gavran	Ante	Anna	Zagreb	100 €
Gavran	Ivan	Matea	Rastovača	100 KM
Gavran	Miroslav	Draženska	Rastovača	100 KM
Ilić	Mario	Marta	Mostar	100 KM
Jakovljević	Mate	Ana	Posušje	100 KM
Jukić	Jure	Dražena	Posušje	100 KM
Jukić	Krešimir	Marijana	Posušje	100 KM
Jukić	Ljubo	Suzana	Zagreb	200 KM
Klišanin	Ante	Dijana	Njemačka	100 KM
Leventić	Matej	Anela	Drinovci	50 €
Lončar	Petar	Lucija	Zagreb	150 €
Lovro	Ivan	Ivana	Osijek	100 KM
Marić	Veselko	Ana	Posušje	100 €
Menalo	Jure	Irena	Dračevo	200 KM
Mikulić	Robert	Anđelka	Posušje	50 €
Penava	Stipe	Ana	Posušje	100 KM
Protrka	Augustin	Jelena	Posušje	100 KM
Rezo	Stanko	Ivana	Toronto	100 KM
Senjak	Ante	Lucija	Batin	50 €
Smilović	Lovre	Anita	Katuni	100 €
Soldo	Martin	Josipa	Broćanac	100 €
Stipić	Alojzije	Mia	Vir	100 KM
Stipić	Mario	Kristina	Vir	100 KM
Tokić	Stipe	Danijela	Rakitno	100 KM
Tomić	Ante	Nikolina	Vinjani	100 KM
Vila	Nenad	Borka	Posušje	100 KM
Vranjković	Tomislav	Ana	Posušje	100 KM
Vranjković	Josip	Marijana	Broćanac	100 KM
Vukoja	Danijel	Dijana	Ustirama	50 KM

Zelić	Jozo	Lidija	Teskera	100 KM
Zorić	Luka	Marija	Grude	100 KM
Zorić	Zvonimir	Anita	Mostar	100 KM
Žulj	Ivan	Marija	Posušje	100 €

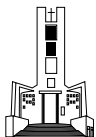
DAROVATELJI PRIGODOM POKOPA SVOJIH BLIŽNJIH

Prezime i ime pokojnika	Mjesto	Iznos
+ Anić Mladen	Posušje	400 KM
+ Bago Ana	Čitluk	100 KM
+ Bakula Krešimir	Posušje	300 KM
+ Bakula Vjencislav	Batin	200 KM
+ Bakula Željka	Posušje	200 KM
+ Barišić Jozo	Posušje	500 KM
+ Bešlić Iva	Rastovača	100 KM
+ Bešlić Josip	Rastovača	300 KM
+ Bešlić Mate	Rastovača	200 KM
+ Bešlić Mate	Posušje	100 KM
+ Bešlić Petar	Posušje	300 KM
+ Boras Dragica	Posušje	100 KM
+ Boras Stjepan	Posušje	100 €
+ Bošnjak Anđa	Osoje	100 €
+ Bošnjak Mate	Posušje	300 KM
+ Bošnjak Zdravko	Osoje	200 KM
+ Bušić Ivan	Posušje	200 KM
+ Crnogorac Pero	Čitluk	100 €
+ Čamber Marko	Posušje	100 KM
+ Čuljak Luka	Rastovača	100 KM
+ Čutura Ante	Rastovača	100 KM
+ Čutura Jerko	Rastovača	300 KM
+ Čutura Marinko	Rastovača	150 KM
+ Čutura Stjepan	Posušje	200 KM
+ Čorić Marinko	Omiš	500 €
+ Ćurdo Verica	Posušje	50 €
+ Galić Mate	Posušje	200 KM
+ Grubišić Veljko	Posušje	200 KM
+ Jukić Anđa	Rastovača	200 KM
+ Jukić Ivan	Posušje	200 KM
+ Jukić Jerko	Posušje	100 KM
+ Jukić Jerko	Posušje	200 KM
+ Jukić Jerko	Posušje	200 KM
+ Jukić Kata	Rastovača	200 KM
+ Jukić Manda	Posušje	100 KM
+ Jukić Milka	Posušje	200 KM
+ Jukić Miro	Posušje	100 KM
+ Jukić Tomislav	Posušje	500 KM

+ Karamatić Gordana	Posušje	100 KM
+ Karamatić Ivan	Posušje	300 KM
+ Karamatić Mara	Posušje	100 KM
+ Kovač Dinka	Osoje	100 KM
+ Kovač Dragica	Rastovača	300 KM
+ Kovač Ivan	Posušje	200 KM
+ Kovač Mila	Rastovača	200 KM
+ Lebo Kata	Rastovača	100 KM
+ Leko Ivan	Posušje	200 KM
+ Leko Nenad	Posušje	100 KM
+ Lučić Anđa	Posušje	100 KM
+ Maras Tomislav	Posušje	200 KM
+ Marić Iva	Vinjani	200 KM
+ Marić Vinko	Vinjani	200 KM
+ Martić Iva	Rastovača	100 KM
+ Martić Ivan	Rastovača	200 KM
+ Martić Luka	Rastovača	100 KM
+ Miškatović Ljubica	Rastovača	100 KM
+ Mitar Iva	Posušje	200 KM
+ Mitar Iva	Posušje	100 KM
+ Mitar Zdravka	Posušje	500 KM
+ Olujić Anđa	Rastovača	500 KM
+ Oreč Iva	Sobač	100 KM
+ Pavković Pero	Posušje	100 KM
+ Penava Ivan	Mostar	100 KM
+ Penava Radoslav	Posušje	200 KM
+ Petric Petar	Zagreb	800 KM
+ Plejić Ivica	Osoje	200 KM
+ Tomić Dragica	Posušje	200 KM
+ Tomić Jozo	Vinjani	100 KM
+ Zorić Mila	Rastovača	50 €

DAROVATELJI ZA CRKVU U TRIBISTOVU

Prezime	Ime	Otac /majka	Nadimak	Iznos
Bakula	Vesna			100 KM
Čuljak	Ante	+ Josipa		100 KM
Čutura	Leonardo	+ Joze		50 €
Čutura	Anđa	+ Petra		100 KM
Grubišić	Vlado			50 KM
Milićević	Dragica	+ Ivana		50 KM
Milićević	Ivan	+ Ivana	Domić	100 KM
Oreč	Slavka	ud. Ante		100 KM
Pišković	Jozo	+ Križana	Križanović	150 €
Pišković	Jozo		Srcatović	100 KM

DAROVATELJI ZA OBNOVU GROBLJA U VUČI POLJU

Prezime	Ime	Nadimak	Mjesto	Iznos
Jukić	Ivan	Vranjkić	Posušje	100 KM
Ramljak	Ana	ud. Jerke	Posušje	150 KM

IZOSTAVLJENI DAROVATELJI IZ 2016. GODINE

Prezime	Ime	Otac / majka nadimak	Mjesto	Iznos
Širić	Ivan	+ Joze	Posušje	100 KM

DAROVATELJI ZA KAPELICU NA TRISKAVCU

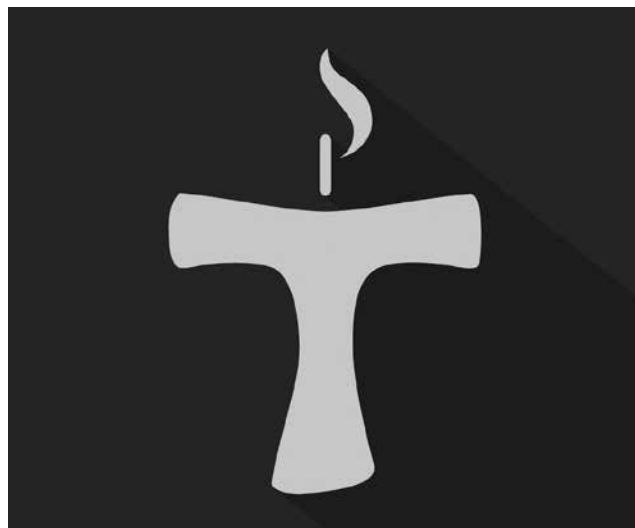
Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Mjesto	Iznos
Bakula	Blago	+ Pere	Ćićanović		100 KM
Bašić	Frano	+ Marinka		Rastovača	50 €
Bašić	Jerko	+ Marinka		Rastovača	100 KM
Bašić	Ante	+ Ivana			50 KM
Bešlić	Ljubica		Bašuša		50 KM
Bešlić	Zoran	Čivin			100 KM
Čamber	Tonko			Rastovača	100 KM
Čuljak	Zdravko				100 KM
Čutura	Jerko			Rastovača	100 KM
Čutura	Zoran	+ Šimuna		Posušje	100 KM
Čutura	Zoran				50 €
Čorić	Mira				50 KM
Dragoja	Ana	+ Jerke			50 KM
Dragoja	Srećko				100 KM
Dragoja	Ljubo	+ Pere			50 €
Jukić	Velimir				100 KM
Kovač	Ivan		Mostić	Rastovača	25 KM
Maras	Branko				50 KM
Maras	Petar	+ Jure			50 CAN \$
Markota	Stipan				50 €
Martić	Jerko		Spajušić		50 KM
Martić	Jerko		Zelić		50 €
Pišković	Jozo		Srcatović		50 KM
Pišković	Jozo		Križanović		100 KM
Pišković	Stipan		Srcatović		100 KM
Pišković	Stipan				100 KM
Pišković	Mate				50 €
Pišković	Marinko				50 €
Rezo	Danica				50 KM
Širić	Frano				100 KM
Tomić	Luka				50 €

STATISTIKA ŽUPE

Mjesto	Broj obitelji	Broj vjernika
Batin	109	422
Čitluk	238	923
Osoje	155	537
Posušje	1.598	6.277
Rastovača	321	1.295
Tribistovo (Sobač, Nuga, Konjovac)	36	113
Vinjani	73	263
Grad:	1.598	6.277
Sela:	932	3.553
Zajedno:	2.530	9.830

www.zupa-posusje.com
www.frama-posusje.com

NEKI NADNEVCI U 2018.

- **Prva sveta pričest:** 20. svibnja
- **Obredi primanja i obećanja u Frami:**
u rujnu u 19,00 sati

Blagoslov polja uvijek u 11,00 sati

- **Ričina:** 29. travnja
- **Crkvine:** 27. svibnja
- **Batin:** 6. svibnja
- **Matkovine:** 3. lipnja
- **Tribistovo (L. Mandić):** 6. svibnja
- **Ilijino brdo:** 10. lipnja
- **Triskavac:** 3. lipnja
- **Martića križ:** 13. svibnja
- **Novo rastovačko groblje:** 17. lipnja
- **Sobač (I. Krstitelj):** 24. lipnja
- **Krstine-Vučipolje (Petrovdan):** 29. lipnja
- **Vrbica:** 27. svibnja

Tečajevi pripreve za brak

Mjesto održavanja u Pastoralnome središtu kod nove crkve! Ne treba se ranije najavljivati!

- 9. - 13. travnja 2018.
- 4. - 8. lipnja 2018.
- 10. - 14. rujna 2018.

Tečaj uvijek započinje u 18,00 sati.

NEKE NAPOMENE

1. Ukoliko se radi o teškom bolesniku koji traži svećenika, obitelj neka to omogući.
 2. Po svećenika treba doći u župni ured, a ne zvati telefonom.
 3. Nemojte čekati noć kako bi zvali svećenika, osim ako nije iznimno hitan slučaj.
 4. Ako je osoba već umrla, ne treba zvati svećenika nego doći u radno vrijeme ureda i dogovoriti za pokop.
- Nemojte tiskati osmrtnicu dok ne dogovorite vrijeme pokopa u župnome uredu!

RASPORED

MOLITVENO-LITURGIJSKOGA PROGRAMA

Nedjeljne svete mise

7,00; 8,30; 10,00; 11,30 i 18,00 (ljeti 19,00)

Tribistovo u 11,00

Radnim danom

7,00 i 18,00

Klanjanje Isusu u Presvetom Olt. Sakramentu

Četvrtkom u 18,30

SUSRETI

SKUPINA I MOLITVENIH ZAJEDNICA

Franjevačka mladež – FRAMA

Petkom u 19,30

Mala Frama »Glasnici Sv. Franje«

Utorkom u 19,00

Glazbena sekcija Frame

Srijedom u 19,00

Ostale Framine sekcije

»Drača«, »Asiški siromašak«, »Medijska sekcija«,
»Liturgijska sekcija«, »Radna sekcija«,
»Dramska sekcija« i »Sportska sekcija«
imaju susrete po dogovoru

Biblijski razgovor i meditacija framaša

Subotama u Korizmi i Došašću u 20,30

Treći svjetovni franjevački red (OFS) – Trećari

Srijedom i petkom u 18,30

Župni zbor »Fra Grga Martić«

Ponedjeljkom i petkom u 19,30

Dječji župni zbor »Fra Grga Martić«

Subotom u 10,00

Ministranti: Subotom u 9,00

Čitači: Subotom u 10,00

Studijska zajednica »Molitva i Riječ«

Povremeno

Molitvena zajednica »Kraljica Mira«

Utorkom u 18,30

